

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

**FAKULTA
BIOMEDICÍNSKÉHO
INŽENÝRSTVÍ**

**DIPLOMOVÁ
PRÁCE**

2018

**LADISLAV
BENEŠ**

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Problematika výuky předmětu Ochrana obyvatelstva v prostředí
českého školního systému se zaměřením na střední školy**

**Problems of the Subject Teaching Protection of the Population in the
Environment of the Czech School System with a Focus on Secondary
Schools**

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí práce: PhDr. Václav Adámek

Bc. Ladislav Beneš

Kladno, květen 2018

Zadání práce – list formuláře Zadání bakalářské/diplomové práce – originál v 1. vazbě, ofocený originál ve 2. vazbě.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Problematika výuky předmětu Ochrana obyvatelstva v prostředí českého školního systému se zaměřením na střední školy vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 18.05.2018

.....
podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval PhDr. Václavu Adámkovi za odborné vedení diplomové práce a kolegům z HZS Plzeňského kraje Ing. Karlu Šnaiberkovi, Mgr. Haně Šimandlové a Mgr. Lence Basákové za poskytnutí cenných rad a připomínek vedoucí ke zpracování diplomové práce.

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na problematiku výuky předmětu Ochrana obyvatelstva na středních školách v prostředí českého školního systému. Základní školy mají v současné době k dispozici velké množství pomůcek a metodiku pro kantory. Oproti tomu je vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva na středních školách zpracováno jen okrajově a oficiální výukové materiály téměř neexistují. Práce se věnuje zejména zjištění současného stavu formou analýzy dostupných výukových materiálů a pomůcek, současného stavu výuky, a to prostřednictvím dotazníkového šetření v Plzeňském kraji a Praze. Výsledkem diplomové práce je předložení návrhu ke zkvalitnění výuky problematiky ochrany obyvatelstva v prostředí českého školního systému.

V první části práce je jako úvod do problematiky uveden stručný historický exkurz a seznámení s Konceptí vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Tato část je dále věnována podílu Hasičského záchranného sboru České republiky při výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí na základních, středních a vyšších odborných školách. První část práce zakončuje analýza současného stavu výuky ochrany obyvatelstva sestavená ze zpráv České školní inspekce.

V druhé (praktické) části jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření a provedeny strukturované rozhovory s odborníky v předmětné oblasti z Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru. Tato část dále provádí rozbor hodnotících zpráv, analýzu SWOT a závěrem předkládá návrhy na zefektivnění výuky.

Výsledkem diplomové práce je návrh pro úpravu systému, metod a zabezpečení výuky předmětu Ochrana obyvatelstva na středních školách.

Klíčová slova

Ochrana obyvatelstva; Ochrana člověka za mimořádných událostí; Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, Rámcový vzdělávací program, Vzdělávání a výchova

Abstract

The diploma thesis is focused on the issue of teaching the subject called Population protection at secondary schools in the environment of the Czech school system. Primary schools currently have a number of tools and methodology available for teachers. On the other hand, the education in the area of population protection at secondary schools is processed rather marginally and some official teaching materials almost do not exist. The work analyzes the current state of things focusing on accessible teaching materials, aids, and a current status of teaching, followed by a questionnaire survey in the Pilsen region and Prague. The result of the thesis is a proposal of how to improve the teaching methods of protection of the population in the environment of the Czech school system.

In the first part of the thesis, a brief historical excursion and introduction to the Concept of Education in the Field of Population Protection and Crisis Management are presented as an introduction to the issue. This part also deals with the contribution of the Fire Rescue Service of the Czech Republic to the teaching of the topics of human protection for emergencies at primary, secondary and higher vocational schools. The first part of the thesis is concluded by an analysis of the current state of teaching about population protection, gaining the information from reports of the Czech School Inspectorate.

The second (practical) section presents the results of the questionnaire survey and structured interviews with experts in the subject area from the General Directorate of the Fire Rescue Service. This section further analyzes the evaluation reports, the SWOT analysis and, finally, presents proposals for streamlining teaching.

The result of the diploma thesis is a proposal for the modification of the system and methods and it seeks guarantee to secure teaching of the subject Population Protection at Secondary Schools.

Keywords

Protection of the population; Human protection in emergencies; Protection of human beings against common risks and emergencies, Framework Educational Program, Education and Schooling

Obsah

1	ÚVOD	12
2	HISTORICKÝ EXKURZ	14
2.1	Vzdělávání a výchova dětí v oblasti ochrany obyvatelstva do roku 1989	14
2.2	Vzdělávání a výchova dětí v oblasti ochrany obyvatelstva po roce 1989	15
3	KONCEPCE VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA A KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	19
4	PODÍL HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR PŘI VÝUCE TÉMAT OCHRANY ČLOVĚKA ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ NA ZÁKLADNÍCH, STŘEDNÍCH A VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH.....	21
4.1	Kurzy pro učitele	21
4.2	Projekty, které ve spolupráci s HZS ČR podporovaly vzdělávání problematiky OČMU ve školách	22
4.2.1	Hasík CZ – Vaše cesty k bezpečí	22
4.2.2	Občanské sdružení Asociace "Záchranný kruh"	24
4.2.3	Centrum pro bezpečný stát	24
4.3	Ukázky z činnosti jednotek požární ochrany.....	24
5	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU VÝUKY PŘEDMĚTU OCHRANA OBYVATELSTVA	26
5.2	Česká školní inspekce	26
5.2.1	Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí ..	27
5.2.2	Názor kantorů vyučujících témata OČBRMU	33
5.3	Průzkum rozsahu a způsobu výuky Ochrany obyvatelstva na středních školách v Plzeňském kraji	34

5.4	Dostupné zdroje a podklady k výuce ochrany obyvatelstva	36
5.4.1	Materiály zpracované HZS ČR.....	37
5.4.2	Materiály, které vznikly ve spolupráci s HZS ČR.....	40
6	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	43
7	METODIKA	45
8	STRUKTUROVANÉ ROZHOVORY S ODBORNÍKY Z GŘ HZS ČR A KANTORY ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ II. STUPNĚ	46
9	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	55
9.2	Metodika dotazníkového šetření.....	55
9.3	Výsledky dotazníkového šetření	57
9.3.1	Střední odborná učiliště (nematuritní učební obory)	57
9.3.2	Střední odborné školy (zakočené maturitní zkouškou).....	72
9.3.3	Gymnázia.....	87
9.3.4	Vyhodnocení dotazníkového šetření	102
10	ROZBOR HODNOTÍCÍ ZPRÁVY.....	117
11	SWOT ANALÝZA	118
12	NÁVRHY PRO ZEFEKTIVNĚNÍ VÝUKY	120
13	DISKUZE	121
14	ZÁVĚR	130
15	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	131
16	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	132
17	SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ	135
18	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK.....	140
19	SEZNAM PŘÍLOH	141

1 ÚVOD

Život v České republice v nás může vzbuzovat relativní pocit bezpečí. Přesto rizika, která se v okolním světě ukazují, přirozeně vnímáme, ale prozatím nás bezprostředně neohrožují. Toto se projevuje na motivaci občanů k přípravě na zvládání situací vyžadujících realizaci prvků sebeochrany. Současný stav se jeví jako logické vyústění změn, které proběhly po roce 1989, kdy byla sebeochrana či ochrana obyvatelstva vnímána jako přežitek minulého režimu.

V průběhu své existence prošla výuka ochrany člověka za mimořádných událostí na základních a středních školách řadou zásadních systémových změn. Rok 1991 je v této oblasti důležitým historickým milníkem, kdy byla plošně zrušena výuka branné výchovy.

Současnost přináší rozčlenění předmětné výuky v rámci Rámcových vzdělávacích programů a přenesení odpovědnosti za vzdělávání mezi jednotlivá ministerstva. Ministerstvu vnitra, Ministerstvu obrany, Ministerstvu zdravotnictví a Ministerstvu dopravy je předurčena bezpečnostní tematika a Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) vlastní vzdělávání. Veškerá témata jsou vložena do jednotlivých předmětů, avšak bez jasně nastaveného a definovaného způsobu ověření získaných znalostí.

Dopravní nehody, požáry, povodně, úniky nebezpečných látek následkem havárií, různá zranění či úrazy jsou součástí každodenního života. Zpravidla nastanou nečekaně a správná reakce, kdy jsme schopni sami sobě pomoci nebo poskytnout pomoc druhému, tvoří tenkou hranici mezi životem a smrtí.

Povodně na Moravě v roce 1997 nastavily zrcadlo připravenosti obyvatelstva ke zvládání mimořádných událostí většího rozsahu. Odborná veřejnost

si je vědoma, že k pozitivním změnám nedojde ze dne na den, ale jedná se o dlouhodobé vzdělávání a výchovné působení na generaci obyvatel, která se s obdobnými hrozbami ještě nesešla.

Jedním ze základních stavebních prvků pozitivních změn v oblasti vzdělávání je dobře připravený kantor. Jeho kvalitní příprava, dostatečný počet a kvalita studijních a výukových materiálů, často opomíjená, avšak nezanedbatelná časová dotace k výuce bezpečnostních témat se jeví jako cesta k realizaci výuky žadoucím způsobem.

Další možností je zavedení samostatného předmětu, který by se věnoval pouze této tematice. Přirozeně s kvalitní metodikou, odborně způsobilým kantorem, dostatečným počtem pomůcek a hodinovou dotací, které by žákům a studentům dotčenou oblast přiblížily, zaujali je a sebeochranu či ochranu obyvatelstva začali považovat za součást svého života.

Cílem této diplomové práce je návrh systému, metod a zabezpečení výuky předmětu Ochrana obyvatelstva na středních školách.

2 HISTORICKÝ EXKURZ

2.1 Vzdělávání a výchova dětí v oblasti ochrany obyvatelstva do roku 1989

Branná výchova byla v Československu zavedena jako v jednom z posledních států Evropy výnosem Ministerstva školství a národní osvěty o výchově k brannosti na středních školách a učitelských ústavech v roce 1934. Jím byla branná výchova ustanovena jako občanská výchova sloužící k obraně státu. Základem se staly tělesná výchova, nacionalismus a mravní hodnoty. [1]

Zákon č. 184 z 1. září roku 1937 rozšířil výchovu a vzdělávání mládeže o povinnou brannou výchovu, která měla v obyvatelstvu pěstovat mravnost, tělesnou zdatnost a dovednosti potřebné k obraně státu. Branná výchova byla rozdělena na mravní, naukovou a tělesnou průpravu, výcvik v pomocných a ochranných službách a na branný výcvik. Zákonem byla povinnost branné výchovy uložena všem občanům bez rozdílu pohlaví od dne zahájení povinné školní docházky do ukončení 30. roku života. Dále pak od 30 do 50 let věku povinnost účastnit se výcviku civilní protiletectvé obrany, kde bylo u mužů na základě usnesení poslanecké sněmovny tuto hranici posunout na 60 let. [2]

Branná výchova byla u zaměstnaných prováděna mimo pracovní dobu tak, aby nebránila výkonu povolání a nenarušovala vykonávání polních a zemědělských prací. [3]

Roku 1938 byla na vysokých školách na základě vydaného předpisu zavedena výuka ochrany obyvatelstva v předmětu nauka o obraně státu. V průběhu druhé světové války byl zákon o branné výchově zrušen a vysoké školy uzavřeny. [1]

Po roce 1945 byly vydány nové osnovy a výuka tělesné a branné výchovy obnovena. [1]

V roce 1953 přestává být na školách branná výchova povinná. Je nahrazována činnostmi zájmových kroužků, které při své práci navazovaly na učební osnovy ve školách. [1]

Povinná branná výchova se na základních školách opět začala vyučovat od září roku 1969. Začínaly být organizovány cvičení civilní obrany a branné kurzy. [1]

V roce 1984 se branná výchova stala nedílnou součástí výuky na základních školách, která byla realizována všemi výchovnými a vzdělávacími činnostmi. [1]

Kurzů a cvičení branné výchovy se dvakrát ročně účastnili i žáci středních škol a odborných učilišť. Branná výchova u středoškolských žáků byla zakončena kurzem branné výchovy v nepřetržité délce jednoho týdne. [1]

2.2 Vzdělávání a výchova dětí v oblasti ochrany obyvatelstva po roce 1989

Výuka ochrany člověka za mimořádných událostí na základních a středních školách prošla řadou změn. V letech 1973 až 1991 se jednalo o výuku povinného předmětu „branná výchova“, který byl zakotven v zákoně č. 73/1973 Sb., o branné výchově a po 18 letech zrušen zákonem č. 217/1991 Sb., o zrušení zákona o branné výchově. Po zrušení předmětu se problematice ochrany člověka za mimořádných událostí a první pomoci na školách nevěnovala větší pozornost. Rok 1989 přinesl změnu v pohledu na problematiku ochrany obyvatelstva. Pokud do roku 1989 vše řešil stát, v následujících letech, vzhledem k výrazným společenským změnám, ležel velký díl odpovědnosti na každém občanovi.

Občané měli nezpochybnitelné právo na pomoc státu, ale měli také povinnost a spoluodpovědnost za svoji ochranu. Tím více stoupla potřeba přípravy občanů na zvládání mimořádných událostí. Nejefektivnější se jevila příprava přímo na školách. [4]

Na základě těchto skutečností připravil na konci roku 1995 tehdejší Hlavní úřad civilní ochrany České republiky ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze projekt experimentu na vybraných základních a středních školách. Cílem bylo ověřit, zda za současných učebních osnov lze některá témata týkající se ochrany člověka za mimořádných situací vyučovat ve vybraných předmětech, aniž by se vytvářel samostatný předmět. Vlastní experiment proběhl v letech 1996 až 1997. Na jeho základě byl vydán Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných situací do vzdělávacích programů pod č.j. 34776/98-22 ze dne 4. května 1999. K tomuto vydalo Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru (dále GŘ HZS ČR) pro potřebu učitelů metodickou příručku, jejímž obsahem byly podrobnější informace a doporučení k realizaci vzdělávání v předmětné oblasti. Rozvržení témat do výuky jednotlivých předmětů, stanovení konkrétních obsahů vzdělávání v jednotlivých ročnících a předmětech a o organizaci a formě praktického cvičení rozhodoval ředitel školy. [4]

V důsledku krizové situace způsobené rozsáhlými povodněmi v srpnu roku 2002 a na základě usnesení vlády České republiky ze dne 8. 1. 2003 byl v součinnosti s Ministerstvem vnitra dne 4. března 2003 aktualizován stávající pokyn MŠMT pod č. j. 12 050/03-22 a dodatek k učebním dokumentům „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pod č. j. 13 586/03-22. Podstatnou novinkou bylo, že se dle aktualizovaného pokynu do výukových dokumentů pro základní, střední a vyšší odborné školy a speciální školy zařadila tematika „Ochrany

člověka za mimořádných událostí“ v rozsahu nejméně 6 vyučovacích hodin ročně v každém ročníku. A to vždy na základě rozhodnutí ředitele samostatně, nebo v rámci souvisejících předmětů podle platných učebních dokumentů. Cílem bylo osvojení tematiky s ohledem na věk žáků a se zaměřením na

- varovný signál Všeobecná výstraha (jeho rozpoznání, činnost po jeho vyhlášení),
- linky tísňového volání a další komunikační prostředky,
- evakuační zavazadlo, opuštění ohroženého prostoru, opuštění bytu,
- Integrovaný záchranný systém (dále IZS),
- první pomoc (poskytování při mimořádných událostech).

Obsahově se zaměřila na problematiku ochrany osob před následky

- vybraných živelních pohrom (velké sesuvy půdy, zemětřesení, povodeň, sopečný výbuch, atmosférické poruchy, lavinové nebezpečí a požár),
- úniku nebezpečných látek (nezbytné dovednosti – improvizovaná ochrana osob)
- hrozby použití nebo použití výbušniny nebo nebezpečné látky. [4]

Na základě zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů schválilo v roce 2004 MŠMT nové principy v politice pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Oblast ochrany člověka za mimořádných událostí se tak stala součástí Rámcových vzdělávacích programů (dále RVP) pro základní, gymnaziální a střední odborné vzdělávání. Základním principem byl prostup dané problematiky celým procesem vzdělávání. [4]

Od 1. září 2009 začala všechna čtyřletá gymnázia a vyšší stupně víceletých gymnázií vyučovat podle školních vzdělávacích programů (dále ŠVP) vytvořených podle RVP pro gymnázia nebo RVP pro gymnázia se sportovní přípravou. RVP středního odborného vzdělávání byly vytvářeny postupně od roku 2007 do roku 2012. Pro každý obor vzdělání uvedený v Nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, vydalo MŠMT samostatný RVP (celkem bylo vydáno 281 RVP). Školy byly povinny postupovat podle vydaných RVP, tj. zpracovat ŠVP a zahájit výuku nejpozději do dvou let od vydání příslušného RVP, a to s účinností od 1. ročníku. [4]

3 KONCEPCE VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA A KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Dne 10. června 2017 vláda na svém zasedání schválila Koncepti vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení, která byla jedním ze základních kroků vedoucích k optimalizaci vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva. Její zpracování vycházelo z Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, konkrétně ze Zprávy o stavu ochrany obyvatelstva České republiky. Doporučení pro zpracování Koncepce vycházela z provedené analýzy současného stavu, která byla schválena Výborem pro civilní nouzové plánování. [5]

Vlastní analýza v oblasti vzdělávání doporučovala

- stanovení cílové skupiny pedagogických pracovníků (i budoucích učitelů) mateřských, základních a středních škol, kteří bezpečnostní témata vyučují,
- podporovat a preferovat praktickou formu vzdělávání,
- využívat a nadále rozvíjet možnosti e-learningu, případně dalších moderních metod vzdělávání,
- zachovat stávající modulový systém a pro potřeby vzdělávání pedagogů vytvořit moduly nové,
- vytvoření lektorské základny pro vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva,
- pro vzdělávání cílových skupin vytvořit materiální podmínky a využít vícezdrojového financování,
- aktuální potřeby vzdělávání a zažitou praxi více propojit s vědou a výzkumem. [5]

Cíle koncepce: [5]

1. nastavení systémového řešení přípravy obyvatelstva,
2. stanovení řízení vzdělávacího procesu,
3. určení cílových skupin vzdělávání,
4. určení formy vzdělávání,
5. stanovení základního obsahového rámce pro každou z cílových skupin,
6. nastavení jednotlivých úrovní vzdělávání,
7. nastavení způsobu vzdělávání a přípravy lektorů,
8. nastavit způsob materiálního, finančního a organizačního zabezpečení.

4 PODÍL HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR PŘI VÝUCE TÉMAT OCHRANY ČLOVĚKA ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ NA ZÁKLADNÍCH, STŘEDNÍCH A VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále HZS ČR) se podílel i na přímé podpoře výuky problematiky Ochrany člověka za mimořádných událostí a běžných rizik na základních a středních školách. Od zavedení výuky uvedené problematiky do škol a v rámci dokumentu „Zaměření preventivně výchovné činnosti na úseku požární ochrany a ochrany obyvatelstva“ podnikal HZS ČR řadu činností, které podporovaly a obohacovaly edukaci žáků v dané oblasti:

- organizoval besedy pro pedagogické pracovníky,
- pomáhal při přípravě praktických cvičení,
- organizoval besedy pro žáky a studenty,
- pořádal ukázky z činnosti jednotek požární ochrany (samostatně, nebo ve spolupráci s dalšími složkami IZS),
- umožňoval exkurze škol na stanicích hasičských záchranných sborů krajů,
- připravoval nebo se podílel na tvorbě učebnic a příruček pro výuku

4.1 Kurzy pro učitele

HZS ČR nabízel kantorům vzdělávací kurzy s tematikou ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Tyto byly určeny pro učitele základních a středních škol. Kurzy byly v roce 2016 reakreditovány MŠMT pod č.j. MSMT-32514/2016-1-932, čímž byly do dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků začleněny. Rozhodnutí o akreditaci je uvedeno v příloze č. 1. Kurzy prováděli příslušníci HZS ČR, kteří účastníkům kurzů představovali nejen problematiku ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí (dále

OČBRMU), konkrétní zařazení problematiky v RVP pro střední vzdělávání ale i vhodné příklady praxe. Absolventi sedmihodinového kurzu získávali osvědčení o jeho absolvování. [6] Vzor osvědčení je uveden v příloze č. 2.

4.2 Projekty, které ve spolupráci s HZS ČR podporovaly vzdělávání problematiky OČMU ve školách

4.2.1 Hasík CZ – Vaše cesty k bezpečí

Program Hasík CZ – Vaše cesty k bezpečí vznikl v roce 2012 sloučením preventivně výchovného programu Hasík CZ, který realizovala Citadela Bruntál, z. s. a Vaše cesty k bezpečí, jehož realizaci prováděl Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje. Cílem programu bylo od roku 2014 jeho postupné šíření na všechny typy středních škol. Tak zvaný 3. cyklus, kde by se s rozšířenou verzí programu měli setkávat zejména žáci, kteří již 1. a 2. cyklem prošli v rámci 1. a 2. stupně základní školy. Vstup do programu umožňoval pouze Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje. Vzdělávací program byl akreditován MŠMT pod č.j. 1520/2016-1-27. [7]

Program byl realizován na základě: [7]

1. Přípravy instruktorů - tento preventivně výchovný program byl na všech typech středních škol realizován ve spolupráci se zkušenými instruktory preventivně výchovné činnosti, kterými byly příslušníci HZS ČR a členové jednotek sborů dobrovolných hasičů. Instruktoři byli pro svou práci odborně vyškoleni formou vzdělávací akce s dotací 20 vyučovacích hodin. Kromě rozšíření teoretických vědomostí byl tento výcvik zaměřen na metodiku a formu vhodného předávání témat pro starší cílovou skupinu.
2. Působení instruktorů na školách - činnost instruktora upoutávala pozornost žáků, rodičů a širší veřejnosti. Úkoly a požadavky, které byly na instruktora

kladené, dosahovaly značné psychologické rozmanitosti. Děti museli vidět instruktora jako člověka, který měl pro ně velký význam a byl jedním z dalších důležitých lidí stejně jako rodiče a nejbližší přátelé. Instruktor k nim měl lidský vztah, porozumění pro třídu i pro osobní problémy jednotlivců.

3. Následné formy výuky – řadily se mezi ně propagační akce, kdy každá třída mohla být pozvána k návštěvě a prohlídce stanice HZS ČR spojené s ukázkou hasičské techniky. Dalším pomocníkem na cestě k výuce byla média. Zejména tisk a regionální rozhlas a televize.

Vyučovaná témata:

- rizika při požáru, přivolání složek IZS, co mohu udělat pro svoji bezpečnost a pro bezpečnost svých blízkých,
- činnost před příjezdem hasičů (laický průzkum, povinnosti),
- dokumentace požární ochrany, domácí únikový plán, nácvik evakuace ve škole, únikové cesty veřejných budov,
- doporučená pravidla pro záchranu ohrožených osob při požáru a u dopravní nehody,
- použití jednoduchých hasebních prostředků,
- poskytnutí základní první pomoci při popáleninách, poleptání nebo nadýchání se toxických zplodin hoření,
- varovný signál a činnost při jeho vyhlášení,
- důvody vyhlášení evakuace a zásady opuštění bytu nebo školy,
- evakuační zavazadlo a jeho obsah,
- prostředky improvizované ochrany,
- nebezpečí ve městě a v přírodě. [7]

4.2.2 Občanské sdružení Asociace "Záchranný kruh"

Občanské sdružení Asociace "Záchranný kruh" vytvořila integrovaný projekt s názvem "Záchranný kruh". Cílem projektu bylo zvýšení úrovně vzdělanosti a připravenosti obyvatelstva (zejména dětí a mládeže) a ostatních subjektů Karlovarského kraje v oblasti běžných rizik, rizik mimořádných událostí i krizových situací, zefektivnění postupů složek IZS v Karlovarském kraji a zvýšení prevence a přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci. Do budoucna je zamýšleno projekt rozšířit a zpřístupnit subjektům po celé České republice. [8]

4.2.3 Centrum pro bezpečný stát

Organizace Centrum pro bezpečný stát realizovala projekt Ochrana obyvatel. Cílem projektu bylo zlepšit informovanost občanů o tom, co dělat v krizových situacích. V rámci projektu byla vydána, za odborné spolupráce GŘ HZS ČR, odborné gesce Policejního prezidia České republiky a Katedry urgentní medicíny a medicíny katastrof Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, účelová publikace „Co dělat...“ – aneb Kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí, která byla cestou hasičských záchranných sborů krajů distribuována do všech základních, středních a vyšších odborných škol po celé České republice. [9]

4.3 Ukázky z činnosti jednotek požární ochrany

Významnou akcí, která se problematice vzdělávání žáků všech věkových skupin byl Plzeňský den IZS.

Pořádalo jej Statutární město Plzeň zastoupené Odborem bezpečnosti a prevence kriminality a Odborem krizového řízení Magistrátu města Plzně

ve spolupráci se složkami IZS v rámci projektu „Bezpečné město“. Projekt představil zásahovou techniku, ukázky výcviku hasičů, Policie České republiky, celníků, záchranářů a ukázky sebeobranu. Studenti se při praktických ukázkách mohli například seznámit s činností při záchraně tonoucího a při dopravní nehodě. Dalším významným účastníkem bylo Koordinační pracoviště BESIP pro Plzeňský kraj, které mimo jiné nabídlo možnost vyzkoušet si simulátor nárazu a simulátor převrácení vozidla. [10]

Obrázek 1 Plzeňský den IZS [11]

5 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU VÝUKY PŘEDMĚTU OCHRANA OBYVATELSTVA

Analýza byla provedena

- na základě tematické zprávy České školní inspekce, která byla zaměřená na vzdělávání dětí a žáků v bezpečnostních tématech (pro potřeby diplomové práce byly čerpány informace z části OČBRMU),
- průzkumem mezi středními školami Plzeňského kraje zda, v jakém rozsahu a jakým způsobem se problematice ochrany člověka za mimořádných událostí věnují,
- zjištěním dostupných zdrojů a podkladů k výuce problematiky ochrany obyvatelstva.

5.2 Česká školní inspekce

Česká školní inspekce provedla od listopadu 2015 do února 2016 inspekční činnost zaměřenou na vzdělávání v oblasti bezpečnosti v předškolním, základním a středním vzdělávání ve vybraných školách (107 základních školách a víceletých gymnáziích a 22 středních školách). Na přípravě a vlastní realizaci inspekční činnosti se podíleli:

- mezinárodní expertní skupina pro optimalizaci výuky bezpečnostních témat,
- zástupci HZS ČR,
- zástupci Ministerstva vnitra ČR,
- zástupci Ministerstva obrany ČR,
- zástupci Ministerstva zdravotnictví ČR,
- zástupci Ministerstva dopravy ČR,

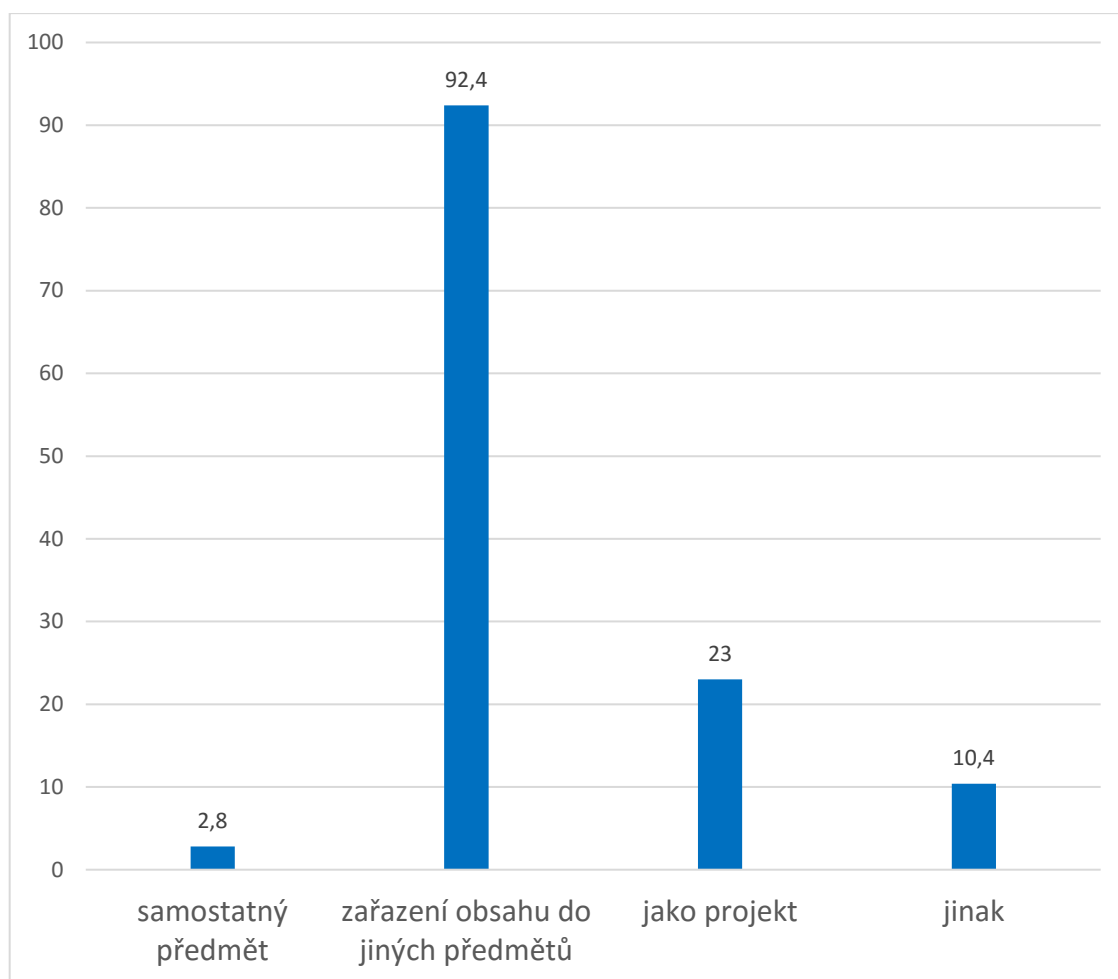
- zástupci MŠMT ČR,
- zástupci České školní inspekce,
- zástupci Policejního prezidia ČR,
- zástupci Institutu ochrany obyvatelstva,
- zástupci Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. [12]

5.2.1 Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí

Ve středním vzdělávání a gymnaziálních oborech byla OČBRMU začleněna do oblasti Člověk a zdraví a vzdělávacího oboru výchova ke zdraví. V odborném vzdělávání byla OČBRMU v rámci RVP zahrnuta do oblasti Vzdělávání pro zdraví. [12]

Cílem vzdělávání v oblasti OČBRMU bylo vybavit žáky dovednostmi potřebnými pro obranu a ochranu proti nebezpečným situacím, které ohrožují jejich zdraví a život. Žáci tak měli získat sociální dovednosti potřebné k řešení mimořádných situací a znát základní úkoly ochrany obyvatelstva, zejména pak varování a evakuaci. [12]

V tématech OČBRMU vzdělávala své žáky výrazná většina středních škol více než okrajově. Zjištění činí 82,4 %. Následující údaje v této kapitole se vztahovaly pouze ke školám, které jsou součástí uvedeného procentuálního vyjádření. [12]

Obrázek 2 Organizace vzdělávání žáků v tématech OČBRMU (podíl škol v %) [12]

Témata OČBRMU byla ve školách nejčastěji zařazována do jiných předmětů. Necelou čtvrtinu představovalo zařazení problematiky do projektů. V 10,4 % škol bylo OČBRMU organizováno jiným způsobem, nejčastěji školením, besedami, méně častěji nácviky evakuace, tematickými dny, sportovními kurzy a třídnickými hodinami. Zařazení do samostatného předmětu bylo minimální. [12]

Tabulka 1 Zařazení témat OČBRMU do předmětů (podíl škol v %) [12]

Předměty	podíl
občanská výchova/společenské vědy	81,3
tělesná výchova	75,1
fyzika	19,5
chemie	32,2
zeměpis	10,2
biologie	26,9
dějepis	3,3
matematika	1,3
odborné předměty	37,5
jiný předmět	14,9

Témata OČBRMU byla převážnou většinou zařazována do občanské a tělesné výchovy. Menší měrou se stala součástí odborných předmětů, biologie a chemie. [12]

Tabulka 2 Zařazení problematiky OČBRMU do ročníků (podíl škol v %) [12]

Ročník	podíl
1. ročník a odpovídající ročník víceletého gymnázia	88,0
2. ročník a odpovídající ročník víceletého gymnázia	84,9
3. ročník a odpovídající ročník víceletého gymnázia	71,4
4. ročník a odpovídající ročník víceletého gymnázia	49,7

Problematika OČBRMU byla nejčastěji zařazována do výuky v 1. a 2. ročníku. Velmi časté bylo také zařazení témat do 3. ročníku. Přibližně polovina středních škol zařazovala témata do 4. ročníku. [12]

Tabulka 3 Aprobace učitelů, kteří se větší měrou podílejí na vzdělávání žáků v OČBRMU
(podíl škol v %) [12]

Aprobace	podíl
občanská výchova/společenské vědy	70,5
tělesná výchova	72,5
fyzika	20,1
chemie	34,6
biologie	34,4
zeměpis	14,0
dějepis	5,2
český jazyk	6,0
matematika	5,1
cizí jazyk	4,9
odborné předměty	37,9
ICT	8,6
speciální pedagogika	13,9
jiná aprobace	6,6
externí odborník s pedagogickým vzděláním	4,0
externí odborník bez pedagogického vzdělání	10,1

Větší měrou se na vzdělávání žáků v tématech OČBRMU podíleli učitelé, kteří měli v největší míře aprobaci tělesná výchova a občanská výchova. Méně často učitelé s aprobací pro odborné předměty, chemii a biologii. [12]

Tabulka 4 Učitelé témat OČBRMU – absolvování školení/kurzu v posledních 2 letech
(podíl škol v %) [12]

Předměty	podíl
organizovaný HZS ČR nebo s jeho účastí	14,6
organizovaný Ministerstvem obrany / Armádou ČR nebo s jejich účastí	1,7
organizovaný Ministerstvem vnitra / Policií ČR nebo s jejich účastí	10,0
organizovaný Národním institutem dalšího vzdělávání v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále DVPP)	9,8
jiný v rámci DVPP	20,9
jiný mimo DVPP	22,9
žádný	41,7

Téměř polovina učitelů středních škol v posledních dvou letech neabsolvovala žádný kurz ani školení k tématům OČBRMU. Největší měrou absolvovali učitelé v rámci DVPP a mimo DVPP jiné kurzy. Méně často kurzy organizované HZS ČR, Ministerstvem vnitra, nebo s jejich účastí a Národním institutem dalšího vzdělávání v rámci DVPP. [12]

Tabulka 5 Využití pomůcek a materiálů externích dodavatelů ke vzdělávání žáků v oblastech OČBRMU (podíl škol v %) [12]

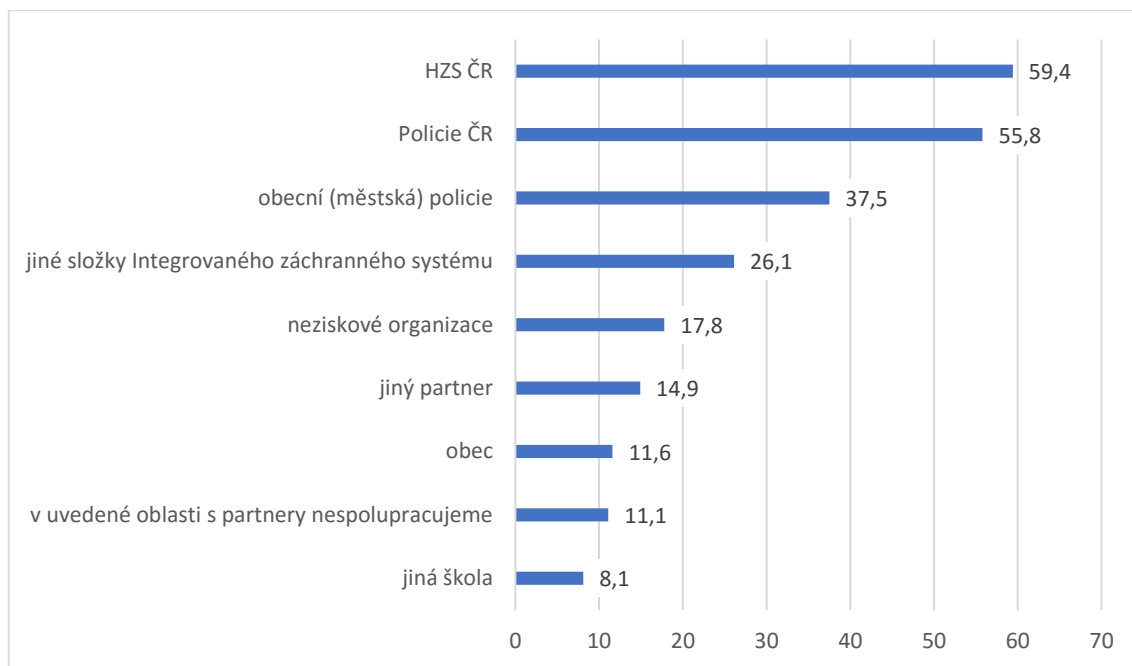
Pomůcky a materiály externích dodavatelů	podíl
učebnice a publikace	62,0
pomůcky distribuované HZS ČR	38,4
pomůcky Asociace Záchranný kruh	8,4
multimediální programy	55,0
jiné pomůcky	9,4
žádné	7,6

Nejvíce učebnic, publikací a multimediálních programů bylo využíváno od externích dodavatelů. Často byly také využívány pomůcky distribuované HZS ČR. V malé míře se využívaly pomůcky Asociace Záchranný kruh a další pomůcky (např. pro poskytování předlékařské první pomoci). [12]

Tabulka 6 Další materiály a podklady pro výuku zajišťované samotnými učiteli (podíl škol v %) [12]

Materiály a podklady pro výuku	podíl
výukové karty	10,0
letáky	33,3
informace z webových stránek (rvp.cz, HZS ČR, apod.)	89,1
jiné materiály	7,8
žádné	5,3

Nejčastěji si učitelé zajišťovali informace pro výuku témat OČBRMU sami. Hlavním zdrojem byly webové stránky, v menší míře letáky a výukové karty. [12]

Obrázek 3 Spolupráce s partnery při tématech OČBRMU (podíl škol v %) [12]

Školy při tématech OČBRMU nejčastěji spolupracovaly s HZS ČR a Policií ČR. S obecní policií spolupracovala více než třetina škol a více než čtvrtina s jinými složkami IZS. Menší měrou využívaly školy možnost spolupráce s neziskovými organizacemi, jinými partnery, obcemi nebo jinými školami. [12]

5.2.2 Názor kantorů vyučujících témata OČBRMU

Ve dvou třetinách středních škol se učitelé OČBRMU domnívali, že je těmto tématům věnována srovnatelná pozornost s jinými tématy. 28,6 % škol věnovalo tématům OČBRMU menší pozornost, než by učitelé považovali za optimální. [12]

V největší míře by z hlediska studijní podpory pedagogové uvítali další metodické materiály a rozšířenou nabídku kurzů DVPP. Více učebních pomůcek by potřebovala polovina škol. [12]

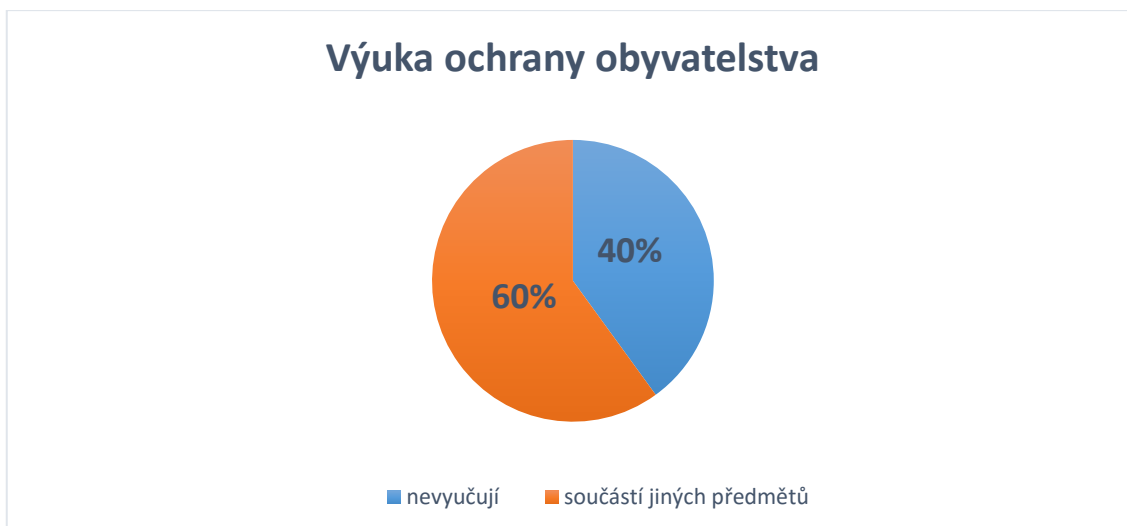
Více než tři čtvrtiny kantorů se domnívali, že žáci vnímali témata OČBRMU jako užitečná. [12]

5.3 Průzkum rozsahu a způsobu výuky Ochrany obyvatelstva na středních školách v Plzeňském kraji

Vlastní průzkum byl proveden podáním žádosti o spolupráci při zjišťování rozsahu a způsobu výuky předmětu ochrana obyvatelstva na středních školách prostřednictvím oficiální emailové schránky elektronické pošty vybraného středoškolského zařízení v Plzeňském kraji. Položeny byly následující otázky.

1. Nabízí Vaše škola předmět Ochrana obyvatelstva v rámci studia?
2. V jaké formě a v jakých ročnících je tento předmět zařazen?

Osloveno bylo celkem 50 náhodně vybraných středních škol. Z tohoto počtu na dotaz odpovědělo 15 škol. Zbývajících 35 nereagovalo. Následující údaje v této kapitole se vztahují pouze ke školám, které na průzkumu spolupracovaly.

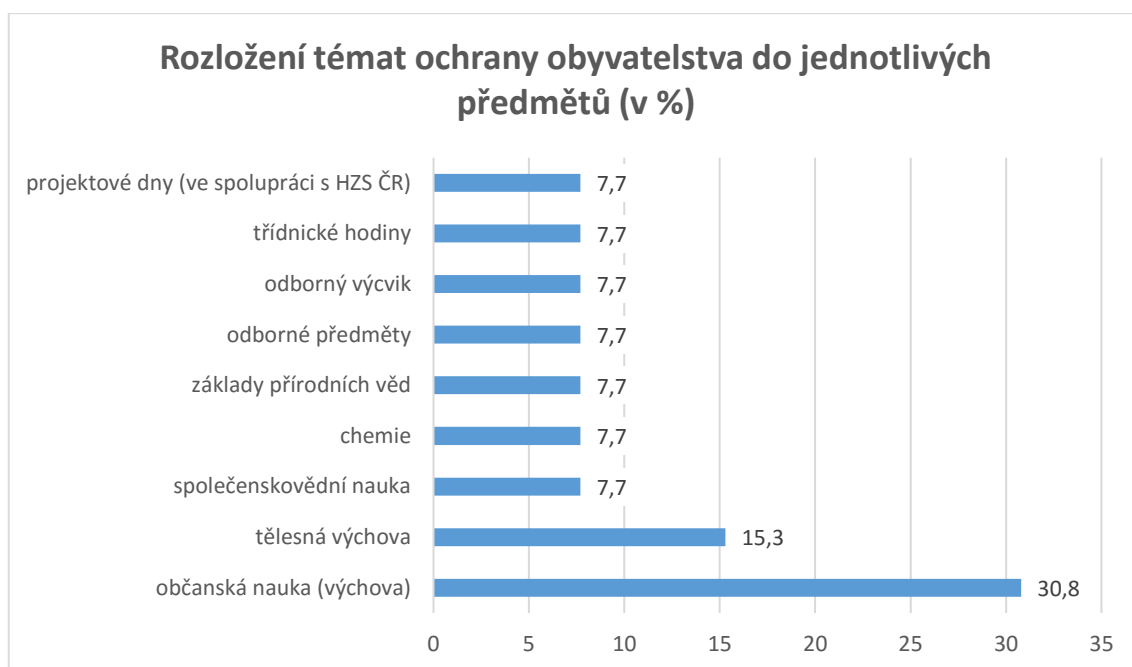
Obrázek 4 Výuka ochrany obyvatelstva (zdroj vlastní)

Ochranu obyvatelstva, jako samostatný předmět, žádná střední škola nevyučovala. Problematiku ochrany obyvatelstva však bylo možné u 60 % škol nalézt jako součást jiných předmětů.

Obrázek 5 Rozložení výuky ochrany obyvatelstva (zdroj vlastní)

Výuka ochrany obyvatelstva byla u 87 % škol součástí konkrétních předmětů. Zbylých 13 % představovalo rovnoměrné rozložení témat ochrany obyvatelstva do všech předmětů, které se tématiky alespoň minimálně dotýkají.

Obrázek 6 Rozložení témat ochrany obyvatelstva do jednotlivých předmětů (zdroj vlastní)

Ochrana obyvatelstva byla v 7,7 % vyučována v hodinách chemie, základy společenských věd, společenskovední nauka, v odborných předmětech, při odborném výcviku a v rámci třídnických hodin. Stejné procento představovaly projektové dny, při kterých školy spolupracovaly se složkami IZS. Do hodin tělesné výchovy ji zařadilo 15,3 % škol. Největší zastoupení tematiky ochrany obyvatelstva bylo v hodinách občanské nauky či občanské výchovy. Do těchto hodin ji zařadilo 30,8 % středních škol.

5.4 Dostupné zdroje a podklady k výuce ochrany obyvatelstva

Z výše uvedené zprávy České školní inspekce a vlastního výzkumu na středních školách v Plzeňském kraji vyplynulo, že materiály a podklady k výuce ochrany obyvatelstva byly omezené. Jednalo se zejména o informační letáky, informace z webových stránek a propagační materiály složek IZS.

5.4.1 Materiály zpracované HZS ČR

Ochrana člověka za mimořádných událostí, příručka pro učitele základních a středních škol

V příručce byl obsažen návod, jak připravit studenty na možné následky nejen živelních pohrom, ale i na ostatní mimořádné události naturogenního i antropogenního charakteru, které by mohly způsobit duševní poruchy, tělesná zranění, škody na majetku nebo ztráty na životech. Příručka byla rozdělena do čtyř samostatných témat. První téma nabízelo všeobecný přehled o problematice ochrany obyvatelstva za mimořádných událostí. Druhé téma se zaměřilo na problematiku mimořádných událostí způsobených přírodními silami. Třetí a čtvrté téma se věnovalo mimořádným událostem způsobeným lidskou činností, nedbalostí nebo technickými závadami. Každé téma bylo ukončeno testy k ověření znalostí z probrané problematiky a doplňujícími informacemi. Příručka byla primárně určena pro kantory na základních a středních školách. Zároveň doporučila zařadit výuku témat do předmětů a tematických bloků, které jsou jim svým obsahem blízké. V rámci ověření znalostí a dovedností dále doporučovala provedení praktického cvičení, jehož metodický návod byl její součástí. [13]

Výchova a prevence v oblasti požární ochrany, příručka pro učitele středních škol

Příručka obsahovala postupy, jak připravit studenty na dopad různých následků mimořádných událostí a živelních pohrom, zejména pak na situace, které se stávají každodenní realitou, kterými jsou dopravní nehody a požáry. Dále se podrobněji věnovala možnostem vzniku požáru z nedbalosti, neopatrnosti a neznalosti možných důsledků. Cílem publikace bylo preventivně působit na děti školního věku a mládež, přičemž je připravovala na situace,

kdy se stanou postiženými mimořádnou událostí či poskytovateli pomoci. Příručka byla rozdělena do sedmi bloků. Prvních šest bloků popisovalo nebezpečí při požáru, způsoby, jak nebezpečí snížit, činnost před příjezdem hasičů, použití dostupných hasebních prostředků, záchranu ohrožených osob vlastními silami, poskytování první pomoci a základní činnosti u dopravní nehody. Sedmý blok se věnoval způsobu ověřování znalostí. Součástí příručky byla videokazeta s doprovodným materiálem. [14]

Prostředky individuální ochrany

Příručka velmi přehledně popisovala prostředky individuální ochrany, které jsou určeny pro obyvatelstvo. Obecná část definovala, rozdělovala, určovala a popisovala funkce prostředků individuální ochrany. Dále uváděla jejich funkční parametry a vhodnou volbu z hlediska funkce a velikosti. Speciální část obsahovala tabulky s technickými údaji a základními funkčními parametry dostupných prostředků individuální ochrany. V obrazové části byly zachyceny veškeré prostředky individuální ochrany, které byly do roku 2003 v systému ochrany obyvatelstva zavedeny. [15]

Příručka, mimo již zmíněné, obsahovala informace o legislativě v souvislosti s ochranou obyvatelstva. Tyto se od roku vydání publikace částečně měnily, a je předpoklad, že budou i nadále procházet dalším vývojem. Publikaci jsem uvedl výhradně pro její přehlednou formou zpracované údaje o prostředcích individuální ochrany.

Revize, školení a skladování těchto prostředků jsou součástí mé pracovní náplně a proto mohu konstatovat, že ty, které publikace uváděla, jsou stále k dispozici a připraveny k použití.

Kolektivní ochrana obyvatelstva

Publikace byla rozdělena do dvou částí. První část se věnovala evakuaci. Vysvětlovala základní pojmy, plánování a obsah evakuace obyvatelstva, zabezpečení plošné evakuace obyvatelstva, zařízení civilní ochrany pro účely evakuace a nouzové přežití obyvatelstva. Druhá část se věnovala kolektivní ochraně obyvatelstva ukrytím, kde vysvětlovala některé pojmy, porovnávala ukrytí obyvatelstva v České republice a některých dalších státech, popisovala současný úkrytový fond, druhy úkrytů a jejich filtroventilační zařízení. [16]

Podklady k výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí – čtyřleté gymnaziální vzdělávání

Jednalo se o vhodnou pomůcku pro pedagogy ke komplexní a efektivní realizaci výuky problematiky ochrany obyvatelstva. Přizpůsobovala výuku problematiky RVP pro gymnázia. Tento materiál nabízel pedagogům výčet základních pojmů, doporučení na rozložení dané látky do jednotlivých ročníků, doporučenou metodiku, literaturu, pomůcky, vhodné odkazy a zejména návrh testových otázek. Tyto byly pouze doporučující a přizpůsobeny očekávaným znalostem v jednotlivých ročnících. [17]

Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí ...

Tato brožura se věnovala přípravě obyvatelstva na různé druhy nebezpečí, se kterými se v běžném životě můžeme setkat. Poutavou a velmi profesionální formou ji zpracovali pracovníci oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie Jihomoravského kraje a Zdravotnickou záchrannou službou Jihomoravského kraje v rámci projektu „Vaše cesty k bezpečí“. Cílem bylo srozumitelnou formou seznámit veřejnost s problematikou ochrany

obyvatelstva, bezpečností občanů a požární prevencí. Brožura byla rozdělena do 17 kapitol o 67 tématech, která se věnují tísňovému volání, varování obyvatelstva, evakuaci, předcházení požárům, chování při požáru, nebezpečným látkám, blackout, povodním, extrémním klimatickým jevům, přežití v přírodě, bezpečnosti na silnicích, cestám do zahraničí, kriminalitě obecně, IT kriminalitě, kriminalitě páchané na seniorech, kriminalitě páchané na dětech a podezřelým nálezům. [18]

Víš, odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112?

Příručka byla určena pro správné určení lokace při nahlašování mimořádné události. Obsahovala podrobné informace, jak konkretizovat místo lokace mimořádné události. [19]

Štěstí přeje připraveným

Seriál krátkých videoklipů "Štěstí přeje připraveným" vyrobený ve spolupráci GŘ HZS ČR a Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč sloužil jako návod, jak se zachovat při nebezpečných situacích, do kterých se může každý z nás dostat. Jednotlivé klipy bylo možné bezplatně zkopírovat pro další použití. [20]

5.4.2 Materiály, které vznikly ve spolupráci s HZS ČR

Záchranný kruh

Záchranný kruh byl vytvořen jako informační bezpečnostní portál Asociace záchranný kruh. Jednalo se o neziskovou organizaci, která sdružovala záchranné subjekty a další instituce. Společně vyvíjely a realizovaly systém informování, vzdělávání a prevence v oblastech běžných rizik

a mimořádných událostí. Mimo jiné vytvářely vzdělávací materiály pro pedagogy a žáky, vyvíjely a vyráběly materiály pro záchranáře a jejich preventivně výchovnou činnost, organizovaly vzdělávací akce pro všechny cílové skupiny, vytvořily a spravovaly bezpečnostní informační systém pro města a obce České republiky, realizovaly preventivně vzdělávací akce pro veřejnost a spolupracovaly na celostátních koncepcích v oblastech běžných rizik a mimořádných událostí. Pro výuku OČBRMU bylo možné využít materiály, které jsou všechny zdarma k využití na bezpečnostním portále www.zachrannykruh.cz. [8]

Pomůcka vydaná nakladatelstvím učebnic Fortuna

- učebnice pro střední školy

Ochrana člověka za mimořádných událostí, pro střední školy

Tato učebnice přehlednou formou rozdělila mimořádné události, což je legislativou stanovený výraz pro následky různých rizik či hrozeb, na dvě skupiny. Antropogenní mimořádné události – zapříčiněné nějakým druhem lidské činnosti a to primárně či sekundárně. A naturogenní mimořádné události – v důsledku působení přírodních sil. Mimo jiné učebnice obsahovala podrobné rozdělení již zmíněných mimořádných událostí, jejich charakteristiku, základní znaky, příčiny vzniku a jejich důsledky nejen pro jednotlivce ale i pro celou společnost. Smysl učebnice spočíval ve výuce ke správnému chování, pokud k mimořádné události opravdu dojde. Zohledňovala druhy událostí, geografickou polohu a společenské poměry, včetně vzájemné pomoci, první pomoci a sebeochrany. Učebnice *Ochrana člověka za mimořádných událostí* pro střední školy, vydaná v roce 2003 měla schvalovací doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. [21]

Portál OČMU

Cílem tohoto portálu bylo poskytnout na jednom místě všechny dostupné materiály a pomůcky pro učitele v mateřských, základních a středních školách k výuce OČBRMU a k začlenění této problematiky do výuky. Portál vznikl ve spolupráci HZS ČR a nestátní neziskové organizace Centrum pro bezpečný stát. [22]

6 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem práce bylo navrhnout úpravu systému a zabezpečení metod výuky předmětu ochrana obyvatelstva na středních školách. Aby bylo možné navrhovat změny, bylo nutné provést analýzu současného stavu. Tato obsahovala rozbor hodnotící zprávy České školní inspekce a zjištění dostupných zdrojů a podkladů k výuce témat týkajících se ochrany obyvatelstva. V praktické části práce bylo provedeno dotazníkové šetření, které mělo zjistit současnou úroveň znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva a sebeochrany u studentů středních škol a gymnázií. K dosažení cíle této diplomové práce bylo nutné znát názory odborníků. Proto byly v rámci praktické části práce provedeny strukturované rozhovory s odborníky z generálního ředitelství HZS ČR a kantory středních škol. K dosažení cíle byly stanoveny následující hypotézy.

Hypotézy:

Hypotéza 1:

„Předpokládáme, že odborníci na edukaci a kantoři považují za potřebné zavést samostatný předmět Ochrana obyvatelstva.“

Hypotéza 2:

„Předpokládáme, že zavedení jednotných studijních materiálů a pomůcek by přispělo ke sjednocení znalostí žáků středních škol.“

Hypotéza 3:

„Předpokládáme, že vzdělávání kantorů v oblasti ochrany obyvatelstva prostřednictvím lektorů HZS ČR přispívá k jejich kvalitní odborné přípravě.“

Hypotéza 4:

„Předpokládáme, že praktická výuka témat ochrany obyvatelstva je součástí vzdělávání.“

7 METODIKA

Základní a zcela zásadní metodou bylo při zpracovávání této diplomové práce provedení strukturovaných rozhovorů. Dalšími metodami byly literární rešerše, SWOT analýza, dotazníkové šetření, návrh vlastního řešení.

Nezanedbatelným aspektem při zpracovávání práce byl odborný pohled a názor. Jsem příslušníkem HZS ČR a působím v rámci krajského ředitelství Plzeňského kraje jako komisař v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. K mým pracovním povinnostem patří také preventivně výchovná a instruktážní činnost. V průběhu zpracovávání práce jsem předmětnou problematiku konzultoval nejen s věcně příslušnými kolegy v rámci mé krajské působnosti, ale i s kolegy z různých částí České republiky.

8 STRUKTUROVANÉ ROZHOVORY S ODBORNÍKY Z GŘ HZS ČR A KANTORY ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ II. STUPNĚ

Strukturované rozhovory byly vedeny s příslušníky Odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení, Oddělení instruktáží a školení GŘ HZS ČR. Konkrétně s vedoucí oddělení plk. Mgr. Eleonórou Tilcerovou a zástupcem vedoucí oddělení pplk. Mgr. Jaromírem Šimanem. Na položené otázky odpovídali oba dotazovaní společně. Tímto postupem bylo docíleno uceleného pohledu odborníků z GŘ HZS ČR na předmětnou problematiku. Byly realizovány dne 14. 2. 2018. Strukturované rozhovory byly stejným způsobem provedeny i s kantory středních škol a gymnázií. Na žádost kantorů nebyla v této práci uvedena jejich plná jména, ale pouze iniciály. Jejich realizace proběhla v průběhu měsíce dubna roku 2018.

Problematika ochrany obyvatelstva se vzhledem k bezpečnostní a politické situaci ve světě dostává opět do popředí zájmu. Snaha o její zavádění do výuky, zkvalitnění vlastní výuky či její zavedení jako samostatného předmětu, je u odborné veřejnosti diskutovaným tématem.

Strukturované rozhovory s odborníky z generálního ředitelství HZS ČR

1. Jaký je Váš názor na důležitost problematiky Ochrany člověka za mimořádných událostí ve výuce na středních školách?

Obecně lze říci, že ochrana vlastního života a zdraví je základní lidskou kompetencí. V případě, že dojde k mimořádné události, ať už je to únik chemické látky, povodeň nebo vichřice, musí být člověk schopen postarat se sám o sebe aspoň do doby, než se k němu dostane pomoc. Zde má svou nezastupitelnou roli vzdělávací systém v oblasti předškolního, základního, středního vzdělávání,

neboť pravidelná výuka umožňuje opakování, což vede k utvrzování informací. Problematika Ochrany člověka za mimořádných událostí v RVP u gymnaziálního a středního odborného vzdělávání navazuje na základní vzdělávání. Žák, který během studia dosáhne plnoletosti, by měl kromě základních pravidel vlastní ochrany znát také svá práva a povinnosti vůči státu (občan/podnikatel) při vzniku mimořádné události nebo krizové situace nevojenského i vojenského charakteru a jak těmto jevům předcházet. Proto považuji začlenění problematiky Ochrany člověka za mimořádných událostí v RVP pro střední vzdělávání za velmi důležité. Neboť absolventi těchto škol se stávají nejen občany, ale i zaměstnanci a zaměstnavateli, a proto by měli vědět, jak se v případě mimořádné události mají chovat.

2. Jaký je Váš názor na současný stav na zakomponování problematiky do RVP na středních školách?

Téma Ochrany člověka za mimořádných událostí v rámcových vzdělávacích programech pro střední vzdělávání je zastoupeno nedostatečně. Hlavním důvodem tohoto stavu je fakt, že problematika je roztržena a prostupuje napříč jednotlivými RVP. To klade vysoké nároky na odborné kompetence vyučujících a na adekvátní zohlednění problematiky Ochrany člověka za mimořádných událostí. Pedagog musí znát souvislosti mezi cíli, zaměřením, předpokládanými výsledky či minimální doporučenou úrovní znalostí tematiky. S tím úzce souvisí riziko, kdy jednotliví vyučující předpokládají, že dotčené informace již byly žákům podány v jiném předmětu, ve výsledku však tyto informace žák nezíská. Ve vlastním procesu výuky mnohdy může dojít k záměnám nebo opomíjení jedné, či více problematik, neboť problematiky bezpečnosti prostupují několika vzdělávacími obory a oblastmi.

3. Jaký je Váš názor na současnou realizaci výuky Ochrany člověka za mimořádných událostí ve středním školství?

Realizace výuky Ochrany člověka za mimořádných událostí ve středním školství probíhá, ale ne tak, jak by bylo třeba. Jak jsme se již zmínili, tak je výuka značně roztržena a je na každé škole, jak k výuce této problematiky přistoupí a zahrne do ŠVP.

4. Jaké vidíte zásadní nedostatky (či problémy) v začleňování této problematiky na středních školách.

Hlavním problémem je roztržitost problematiky Ochrany člověka za mimořádných událostí a nejen této problematiky, ale bezpečnostních problematik (dopravní výchova, prevence kriminality, Příprava občanů k obraně státu, zdravotní výchova) jako celku. Současně s tím je i problém v přípravě učitelů, kteří by měli tyto problematiky učit. Ačkoliv jednotlivé resorty pro učitele vytváří pomůcky, realizují kurzy a poskytují svou pomoc, tak vložené úsilí nepřináší požadované výsledky.

5. Co by podle vašeho názoru pomohlo, aby byl o tematiku Ochrana člověka za mimořádných událostí na středních školách větší zájem?

Nalezení optimálního začlenění výuky témat bezpečnosti do RVP středních škol, včetně zajištění pravidelné měřitelnosti výsledků výuky této problematiky, např. zavedením ucelené formy vzdělávání, která by v sobě sdružovala témata relevantní z pohledu přípravy na řešení důsledků rizik každodenního života, mimořádných událostí, ale i krizových situací nevojenského i vojenského charakteru. Vznikne-li ucelená forma vzdělávání, tak na tuto situaci zareagují i vysoké školy připravující budoucí učitele a začnou je na výuku problematik bezpečnosti připravovat. Toto se jeví, jako nejúčinnější nástroj k zajištění výuky v těchto tématech (včetně Ochrany člověka za mimořádných událostí).

6. Jaký máte názor na celostátní branný den dle vzoru Rakouska?

V první řadě se musíme oprostít od názvu „Branný den“, který stále evokuje doby minulé a v druhé řadě nepostihuje všechny problematiky bezpečnosti.

Vytvořením dnu, můžeme jej pracovníě pojmenovat „Den bezpečnosti“, by mohlo napomoci v propagaci výuky a mohlo by se dostat do podvědomí zbytku populace. Nemůžeme jej však považovat jako nástroj výchovy a vzdělávání, ale jako jeho podpora.

7. Měl by vzniknout samostatný předmět?

Jak jsme již sdělili výše. Nalezení optimálního začlenění výuky témat bezpečnosti do rámcových vzdělávacích programů středních škol, včetně zajištění pravidelné měřitelnosti výsledků výuky této problematiky, např. zavedením ucelené formy vzdělávání, která by v sobě sdružovala témata relevantní z pohledu přípravy na řešení důsledků rizik každodenního života, mimořádných událostí, ale i krizových situací nevojenského i vojenského charakteru by připravenosti obyvatel výrazně pomohlo.

8. Považujete metodické materiály k předmětu za dostatečné?

Nevíme, zda máte na mysli pomůcky (učebnice) pro výuku nebo přímo metodické materiály. Budeme-li hovořit o pomůckách, tak mohu konstatovat, že je jich dostatek a kvalitních. Mluvíme-li o metodických materiálech, tak v současné době jsme na problematiku Ochrany člověka za mimořádných událostí pro střední školy vytvořili pouze metodiku pro gymnaziální vzdělávání. Dále bude třeba vypracovat metodiky pro střední odborné vzdělávání, zde jsou ještě rezervy.

9. Je dle Vás zařazení problematiky do projektového vyučování dobrou cestou?

Každé zařazení problematiky do výuky je dobrým impulzem. Osobně však nemůžeme říci, zda je zařazení problematiky do projektového vyučování dobré nebo špatné. To by bylo třeba ověřit.

10. Který předmět by měl dle Vás obsahovat problematiku ochrany obyvatelstva, pokud by nevznikl samostatný předmět?

Na tuto otázku je také těžké odpovědět, neboť problematika Ochrany člověka za mimořádných událostí prostupuje řadou oblastí v RVP, tak jako je tomu i u dalších bezpečnostních témat. Osobně tedy nemohu říci, do jakého předmětu by měla být problematika Ochrany člověka za mimořádných událostí zařazena, neboť se domnívám, že bez návaznosti na ostatní bezpečnostní témata by to postrádalo smysl.

11. Jakou evaluaci-jaké výstupy by měli mít žáci z předmětu plnit?

Pro žáky středních škol minimálně: znát složky IZS, charakteristiku a klasifikaci mimořádných událostí. Ovládat základní právní povědomí v problematice požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Mít znalosti potřebné pro prevenci požárů a pro adekvátní chování v případě požárů a ostatních mimořádných událostí, včetně dovedností poskytnout pomoc sobě i ostatním v případě vzniku mimořádné události.

12. Znáte nějaké příklady dobré praxe z České republiky?

Konkrétně nemůžeme říci.

13. Znáte nějaké příklady dobré praxe ze zahraničí?

Mohu spíše hovořit o podpoře výuky a tím jsou pohybově-vědomostní soutěže. Myslím, že pro Českou republiku by se do budoucna mohla osvědčit celostátní soutěž typu „Malý záchranář“. Slovenská republika pořádá celostátní soutěž „Mladý záchranář CO“, která má mezi školami poměrně vysokou prestiž.

14. Na co byste osobně ve výuce kladli důraz?

Dle našeho názoru jsou důležitá všechna témata, která se bezprostředně dotýkají ochrany života a zdraví.

Strukturované rozhovory s kantory školských zařízení II. stupně

1. Jaký je Váš názor na důležitost problematiky OČBRMU ve výuce na středních školách?

L.L.- učitel ZSV (13 let praxe na středních školách):

Pro mě je tato problematika jen okrajovou částí RVP. V rámci ŠVP je výuka řešena průřezově v průběhu školního roku. Osobně kladu důraz zejména na čtenářskou gramotnost a kritické myšlení, problematiky civilní bezpečnosti je pro mě jakousi popelkou.

D.CH. – učitel ZSV (5 let praxe na středních školách):

Jedná se pro mě o okrajovou část předmětu Občanská výchova. Osobně nevidím příliš možností, jak předmět rozšířit o koncepčně propracovanou výuku nového předmětu. Stav, kdy je předmět zařazen jako průřezové téma, považuji za současné situace za maximum možného.

I.S. – učitelka Chemie (30 let praxe na středních školách):

Vyučuji jej v rámci chemie, kdy žáky seznamuji s problematikou nebezpečných látek, havárií atp. Pro mě se jedná o důležitou součást obecných znalostí o chemických látkách. Považuji jakýsi druh „občanské připravenosti“ za nezbytný. Považuji informace hlavně za preventivní, které mají žáky připravit na možný civilní krizový stav.

D.V.- učitelka fyziky a chemie (28 let praxe na středních školách):

Vyučuji jen dílčí prvky v rámci chemie. Jedná se zejména o informace ohledně nebezpečných látek a chování v případě chemických havárií. Prevenci tímto směrem považuji za nutnou a za nedílnou součást občanského vzdělání.

T. P.- učitel tělesné výchovy (11 let praxe na středních školách):

Vyučuji jej v rámci projektů při školních akcích zaměřených na tělesnou výchovu. Jindy není prostor se této problematice věnovat. Jedná se pro mě o okrajovou látku, kterou plním jen v rámci plnění kritérií ŠVP.

2. Považujete metodické materiály k předmětu za dostatečné?

L.L.- učitel ZSV (13 let praxe na středních školách):

Ne, materiály považuji za zastaralé a málo atraktivní.

D.CH. – učitel ZSV (5 let praxe na středních školách):

Ty materiály, jež jsem viděl, nepovažuji za kvalitní. Nicméně nejsem odborník a patrně jsem neviděl všechny dostupné metodické pomůcky.

I.S. – učitelka Chemie (30 let praxe na středních školách):

Ty materiály, které využívám já, považuji za dobré, ale neznám všechny. Předpokládám, že materiálů bude víc.

D.V.- učitelka fyziky a chemie (28 let praxe na středních školách):

Ne, materiály jsou rozkolísané, považuji za nutné vytvořit celou baterii nových pomůcek.

T. P.- učitel tělesné výchovy (11 let praxe na středních školách):

Materiály příliš nesleduji. Nedokážu přesně odpovědět.

3. Měl by vzniknout samostatný předmět Ochrana obyvatelstva?

L.L.- učitel ZSV (13 let praxe na středních školách):

Neumím si takovou situaci představit. Nevidím personální zajištění a ani možnost „nafukování“ objemu hodin, které jsou povinné pro studenty. Osobně to v současném systému považuji za nereálné.

D.CH. – učitel ZSV (5 let praxe na středních školách):

Ne, neumím si tu situaci představit. Muselo by se jednat o hlubší změnu koncepce celého systému RVP.

I.S. – učitelka Chemie (30 let praxe na středních školách):

Ano, samostatný předmět, popřípadě jasně definovaná část samostatného předmětu v rámci například chemie, by měla jednoznačný smysl. Výchova o obecných rizicích je podceňována.

D.V.- učitelka fyziky a chemie (28 let praxe na středních školách):

Ano, uvítala bych to.

T. P.- učitel tělesné výchovy (11 let praxe na středních školách):

Osobně si to nedovedu představit. Považoval bych to jen za další rozbití klasických předmětů.

9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak rozsáhlé je základní povědomí žáků a studentů středních škol v otázkách ochrany obyvatelstva. Vlastní šetření ve třídách bylo provedeno za mojí přítomnosti v období od února do března roku 2018 ve vybraných středních školách v České republice.

9.2 Metodika dotazníkového šetření

Cílovou skupinou byly žáci zejména posledních ročníků různých studijních oborů. Protože základní znalost ochrany obyvatelstva či sebeochrany v případě mimořádné události by měla být z logiky věci pro všechny žáky (od učebních nematuritních oborů až po gymnázia) na stejné úrovni, nebyly z pohledu vědomostní úrovně činěny žádné rozdíly. Otázky byly sestaveny s pomocí materiálů pro Preventivně výchovnou činnost HZS ČR a konzultace s věcně příslušnými odborníky HZS ČR. Celkem byl vytvořen jeden dotazník o 15 uzavřených otázkách. Dotazník je uveden v příloze č. 3. Pokud u otázek nebylo uvedeno jinak, měla každá otázka pouze jednu správnou odpověď. Součástí každé otázky byla možnost odpovědi „nevím“. Každý žák obdržel vytištěné otázky a samostatný odpovědní list. Dotazníkovému šetření byla vyhrazena zpravidla jedna vyučovací hodina, přičemž zhruba první polovina hodiny byla věnována poučení o způsobu vyplnění a vlastnímu vyplnění dotazníku a druhá polovina k seznámení se správnými odpověďmi a následné diskuzi. Do šetření bylo zapojeno 19 tříd o celkovém počtu 192 respondentů.

Do vlastního šetření byli zapojeni studenti v okrese Plzeň – sever, Plzeň – město a v Praze. V okrese Plzeň – sever se jednalo o třídu, ve které žáci své studium ukončují získáním výučního listu a o třídu, která bude skládat maturitní zkoušku. Plzeň – město reprezentovali studenti posledního ročníku

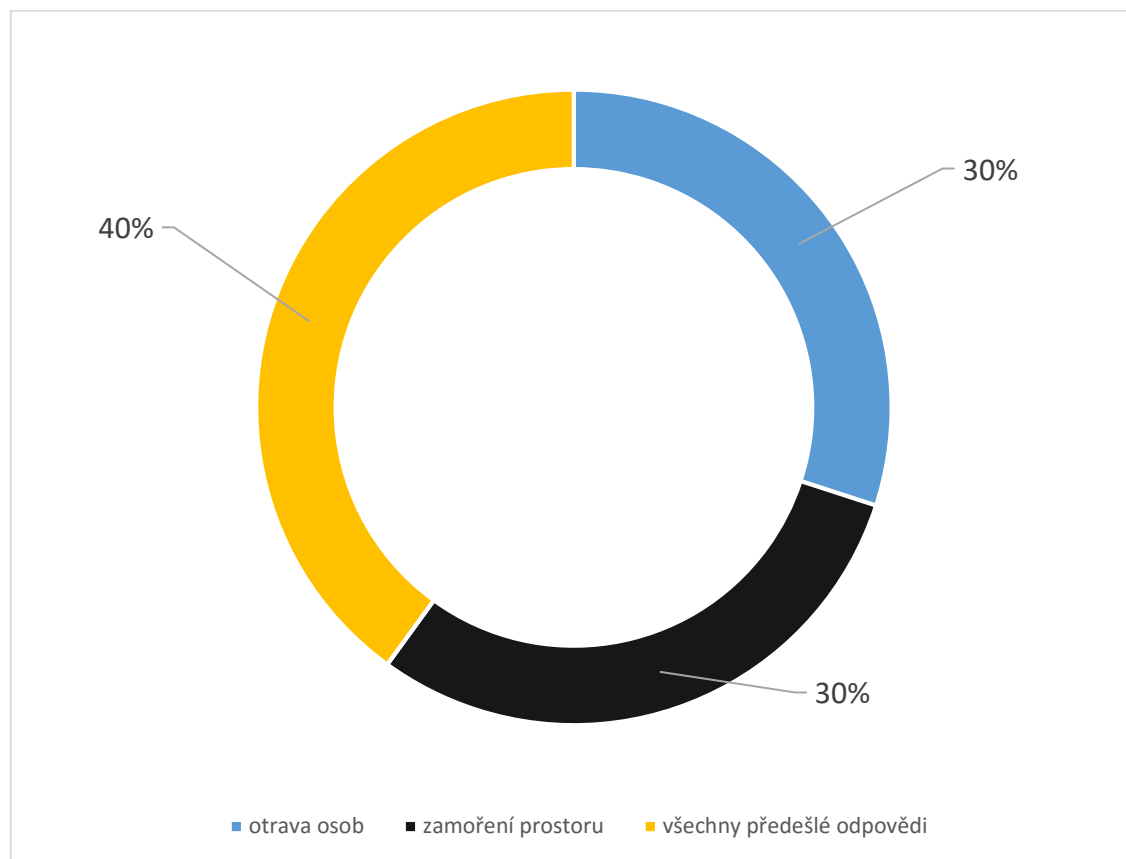
gymnázia. Město Praha zastupovali studenti zpravidla posledních ročníků gymnázií.

Výběr vzorku škol byl proveden na základě tří předem stanovených kritérií. Prvním bylo obsáhnout co největší pokrytí s co možná největší hustotou obyvatel. Východiskem bylo provést šetření na území s alespoň třemi územními celky. Druhým kritériem bylo dosažené vzdělání po ukončení studia a třetím směr vzdělávání. U učebního oboru zakončeného získáním výučního listu se jednalo o technické zaměření studia, u maturitního oboru sociální směr a u gymnázia všeobecné zaměření.

9.3 Výsledky dotazníkového šetření

9.3.1 Střední odborná učiliště (nematuritní učební obory)

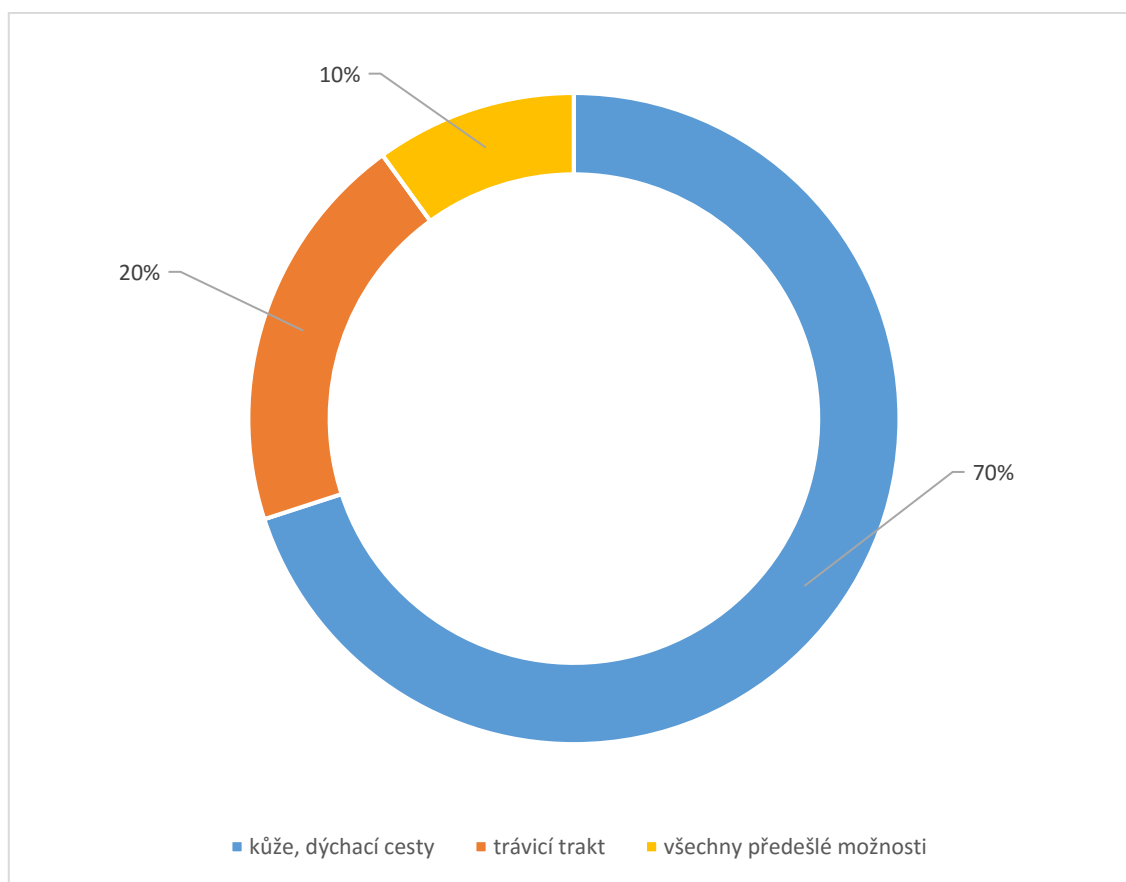
1. Jaká vznikají rizika při úniku nebezpečné látky?

Obrázek 7 Odpovědi na otázku o rizicích při úniku nebezpečné látky – nematuritní učební obor.
(zdroj vlastní)

Obrázek 7 vyjadřuje odpovědi na otázku ohledně přítomnosti rizik při úniku nebezpečné látky. Požadovanou odpověď, tedy otrava osob, zamoření prostoru a zamoření vodních zdrojů vybralo 40 % respondentů. 30 % respondentů uvedlo, že v takovémto případě hrozí pouze otrava osob a zbylých 30 % zvolilo možnost zamoření prostoru.

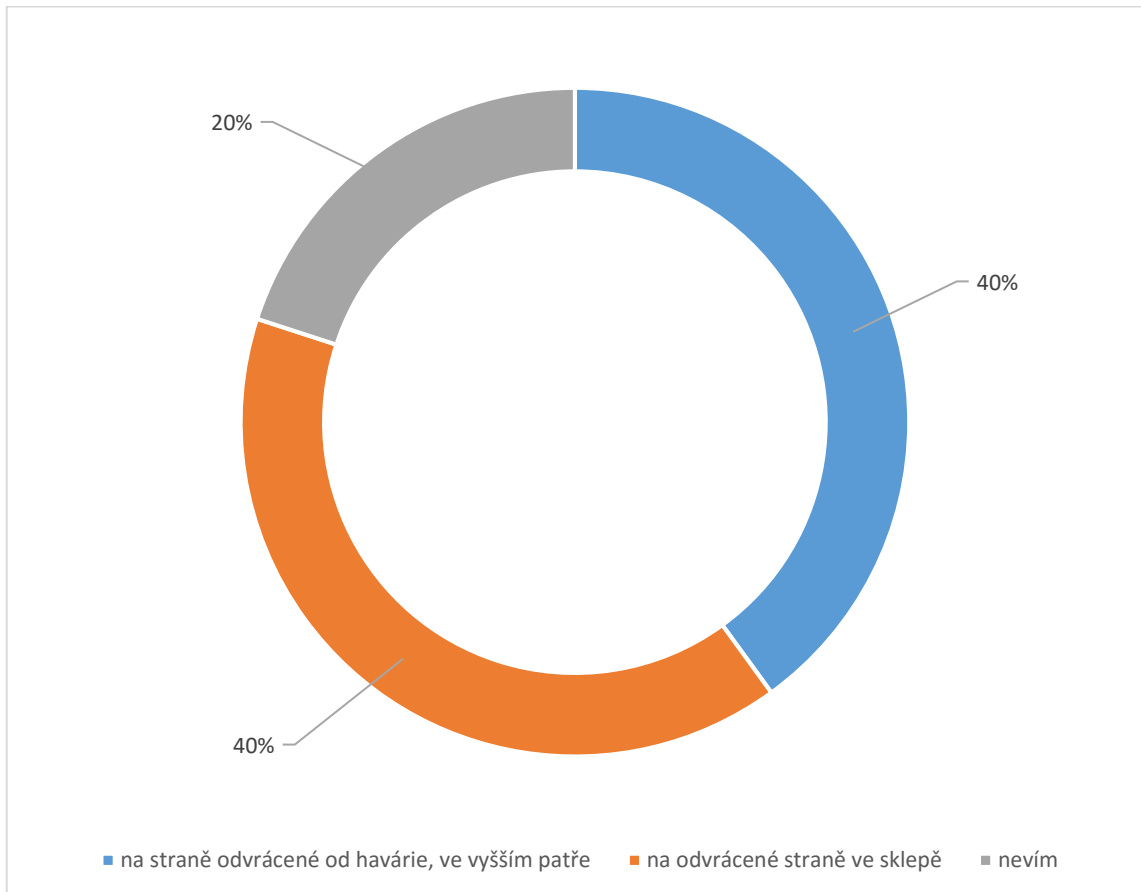
2. Možná místa vstupu chemické látky do organismu jsou:

Obrázek 8 Odpovědi na otázku o možnostech vstupu chemické látky do organismu – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 8 vyjadřuje odpovědi na otázku ohledně možných míst vstupu chemické látky do organismu. Správnou odpověď, kterou představovala odpověď všechny předešlé možnosti (tato vyjadřovala trávicí trakt, oční spojivky, kůži a dýchací cesty) zvolilo 10 % respondentů. 70 % studentů uvedlo kůži a dýchací cesty. Zbýlých 20 % respondentů zvolilo jako svou odpověď trávicí trakt.

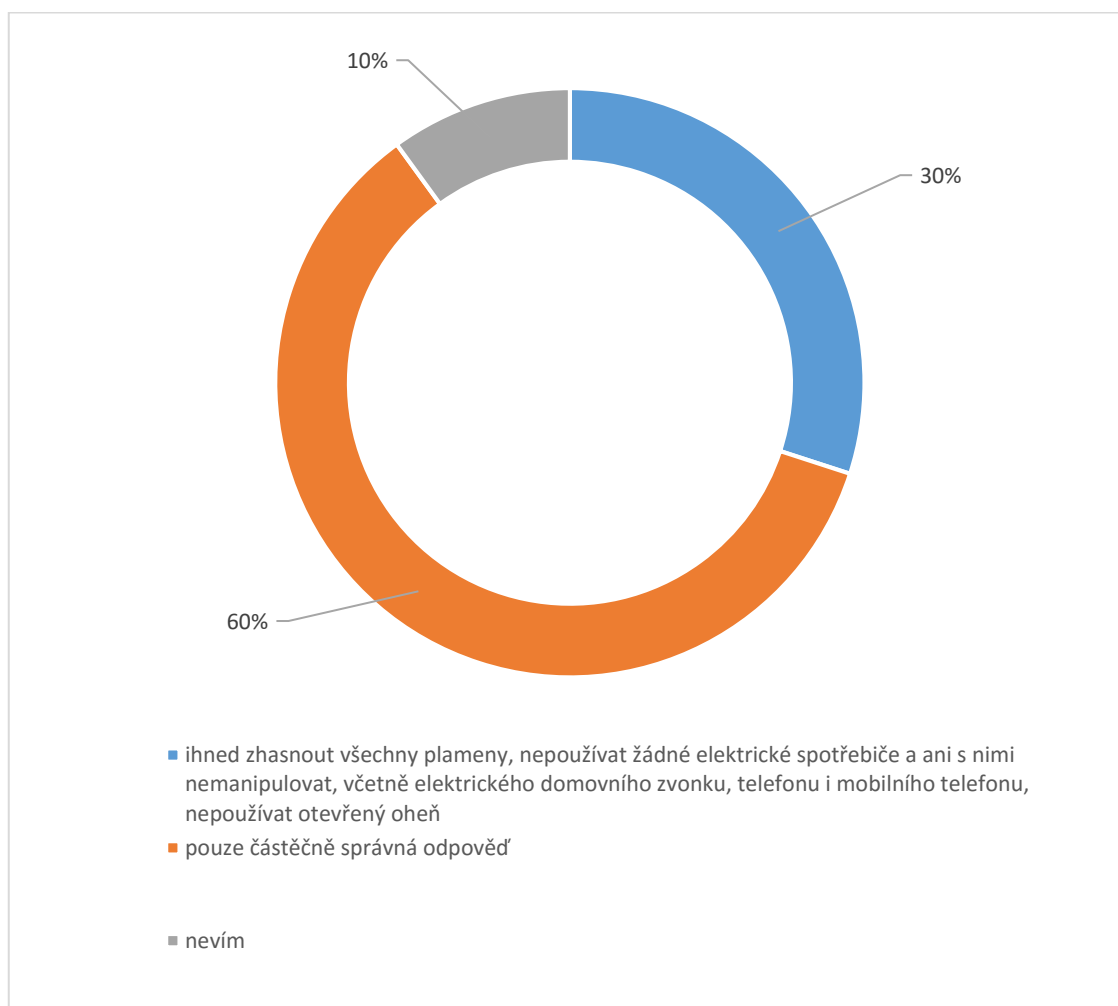
3. Ve které části budovy je nejlepší se schovat, pokud dojde k havárii s únikem nebezpečných látek?

Obrázek 9 Odpovědi na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky – nematuritní učební obor.
(zdroj vlastní)

Obrázek 9 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky. Správně odpovědělo 40 % z celkového počtu respondentů. 40 % dotazovaných odpovědělo, že se ukryje na odvrácené straně ve sklepě. 20 % studentů na otázku odpověď nedokázalo nalézt.

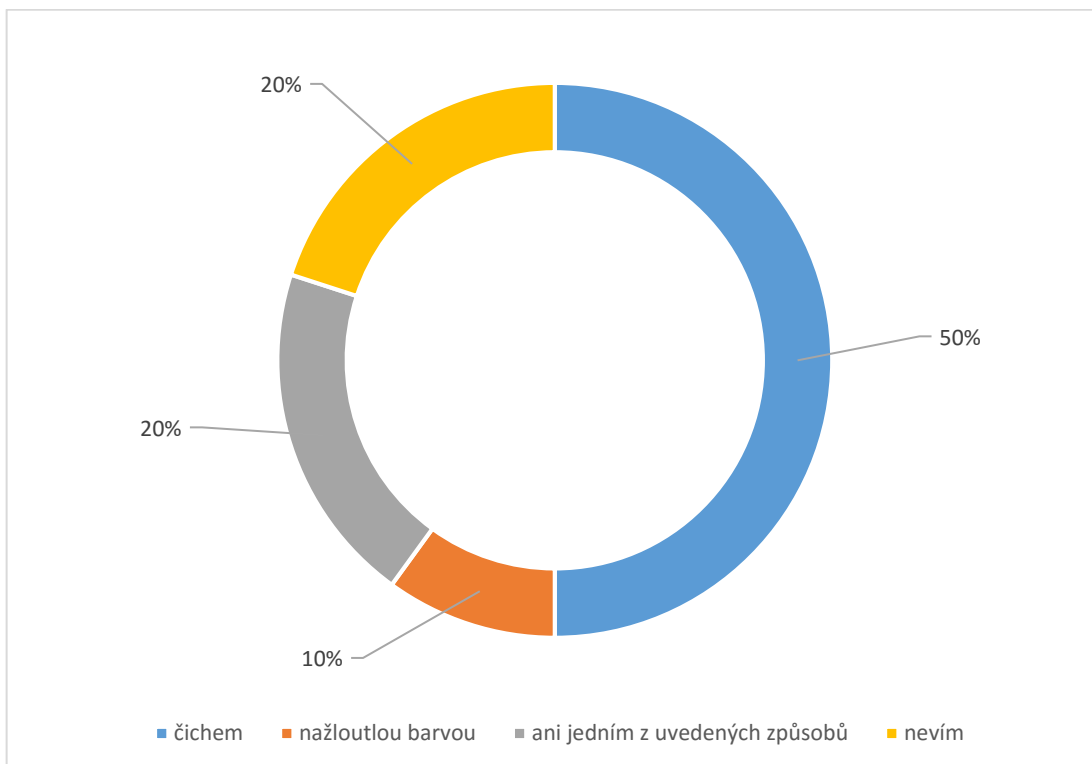
4. Jak se zachováte při úniku zemního plynu v domácnosti? (více správných odpovědí)

Obrázek 10 Odpovědi na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 10 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti. Správně odpovědělo 30 % studentů z celkového počtu respondentů. 60 % dotazovaných podalo neúplnou odpověď. Uváděli pouze jednu nebo dvě ze tří správných odpovědí. Vlastní otázka byla formulována jasně a vyžadovala zcela logické a intuitivní odpovědi. Takto neúplně zodpovězené otázky byly v rámci dotazníkového šetření vyhodnoceny jako nevyhovující. Zbývajících 10 % studentů označilo možnost nevím.

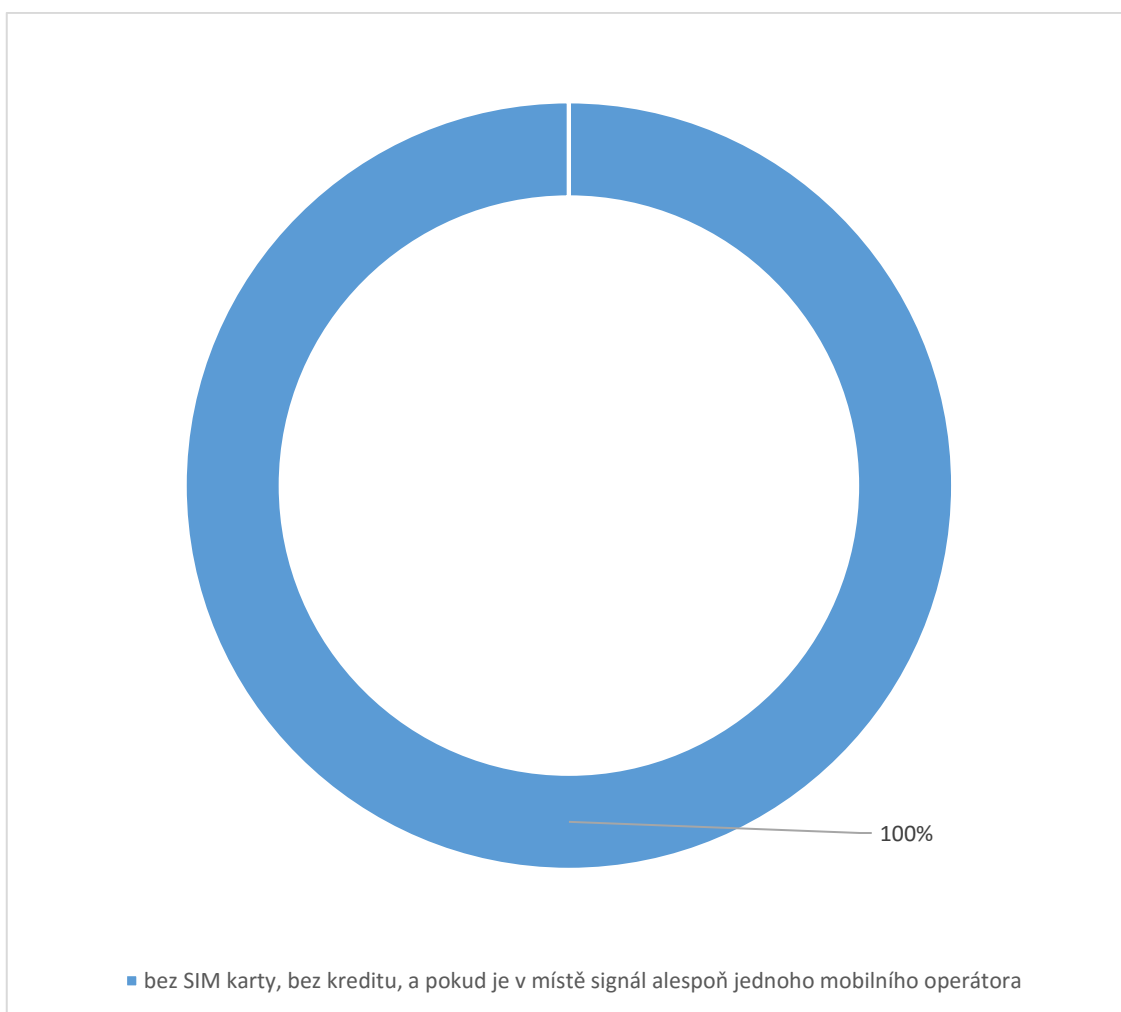
5. Otrava oxidem uhelnatým je v domácnostech častou příčinou úmrtí. Jak jeho přítomnost poznáte?

Obrázek 11 Odpovědi na otázku o rozpoznání přítomnosti oxidu uhelnatého – nematuritní učební obor.
(zdroj vlastní)

Obrázek 11 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o přítomnosti oxidu uhelnatého v domácnosti. Správně odpovědělo 20 % studentů. 50 % dotazovaných se domnívá, že oxid uhelnatý detekují čichem, 10 % respondentů uvedlo barvou a 20 % studentů neví.

6. Na tísňovou linku se lze dovolat:

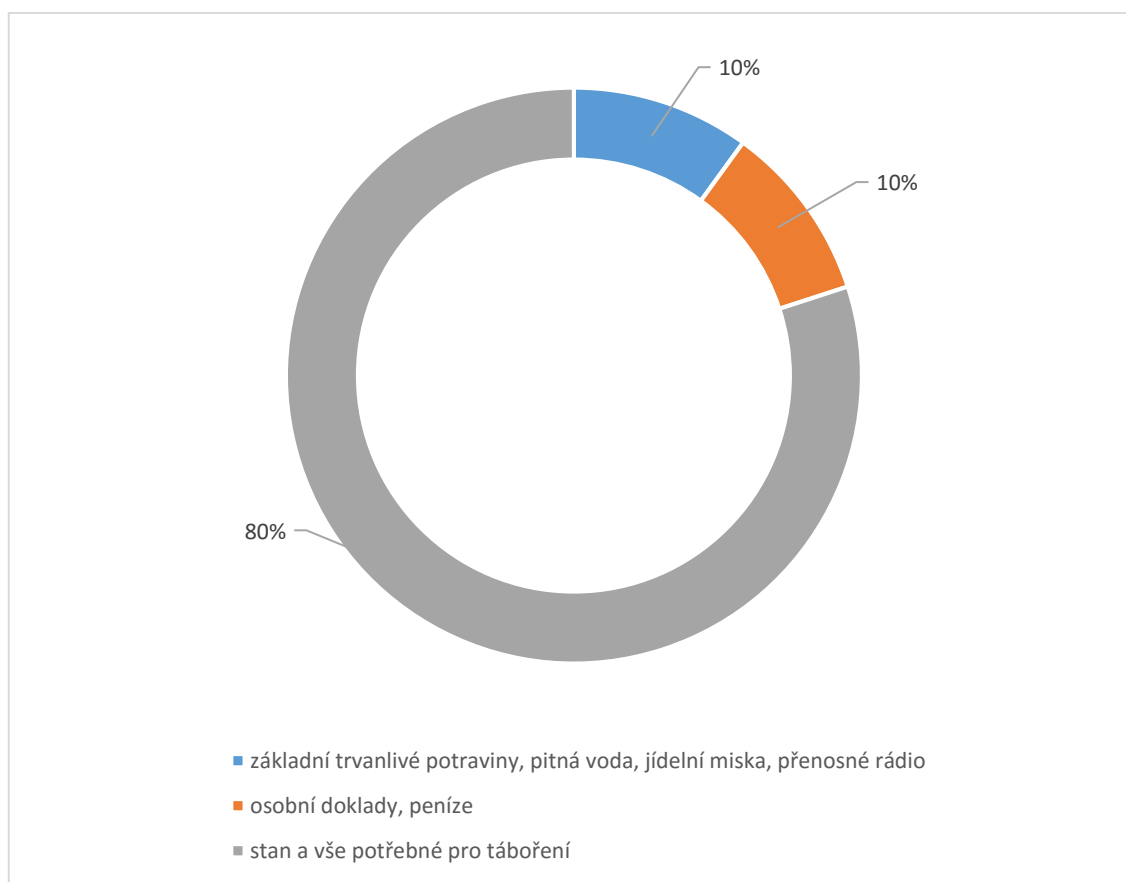

Obrázek 12 Odpovědi na otázku jak se lze dovolat na tísňovou linku – nematuritní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 12 vyjadřuje odpovědi na otázku, jak se lze dovolat na tísňovou linku. Požadovanou odpověď, tedy bez SIM karty, bez kreditu, a pokud je v místě signál alespoň jednoho mobilního operátora, vybralo 100 % žáků.

7. Do evakuačního zavazadla nepatří:

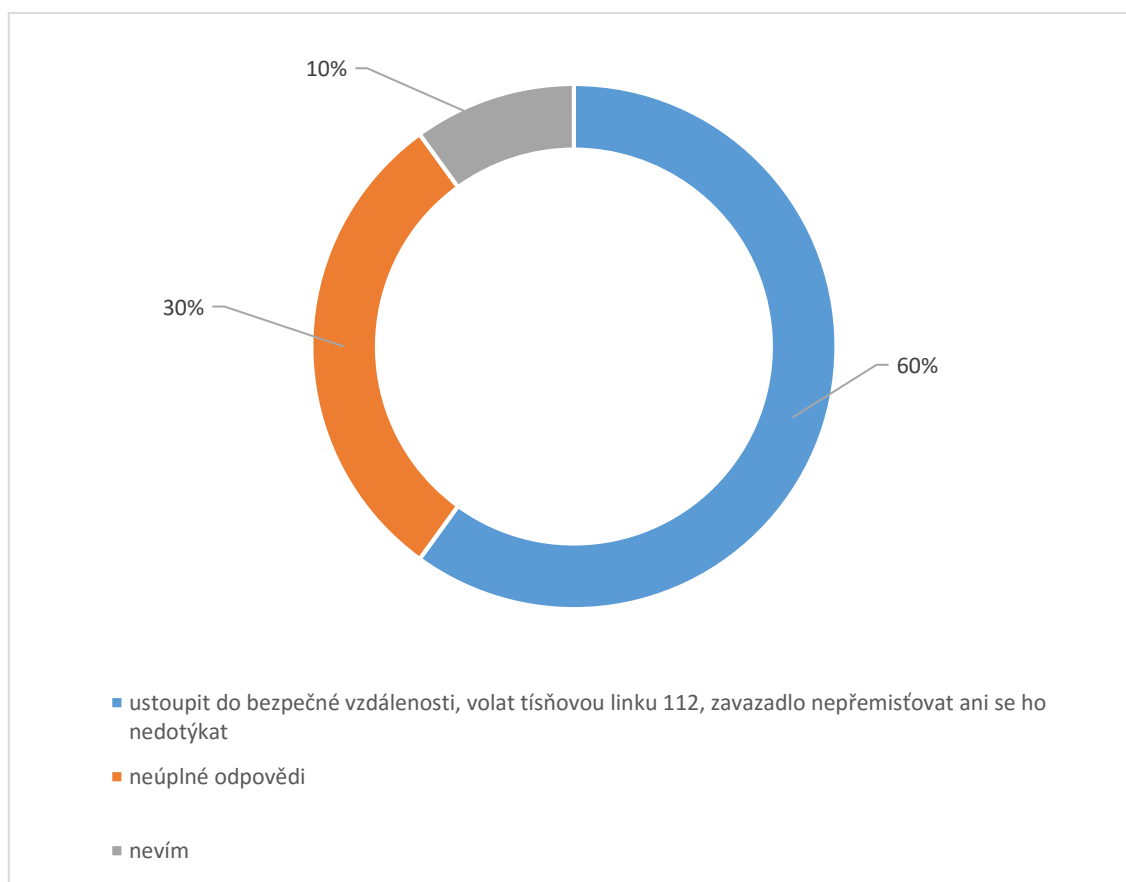

Obrázek 13 Odpovědi na otázku o obsahu evakuačního zavazadla – nematuritní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 13 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o obsahu evakuačního zavazadla. Správně odpovědělo 80 % studentů. 10 % dotazovaných uvedlo odpověď osobní doklady a peníze. Zbývajících 10 % studentů by do evakuačního zavazadla nezabalilo základní trvanlivé potraviny, pitnou vodu, jídelní misku ani přenosné rádio.

8. Co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla?

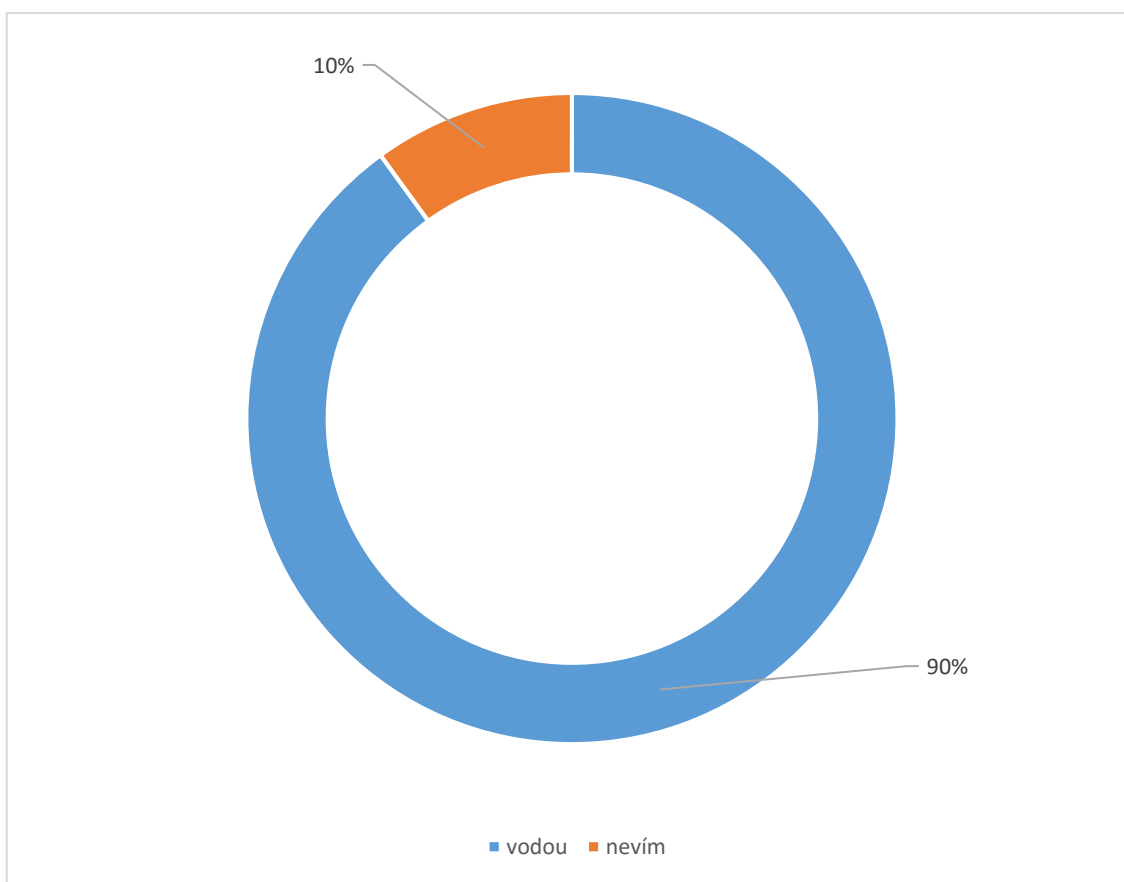

Obrázek 14 Odpovědi na otázku o činnosti při nálezu podezřelého zavazadla – nematuritní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 14 vyjadřuje odpovědi na otázku co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla. Požadovaný soubor odpovědí, tedy ustoupit do bezpečné vzdálenosti, volat tísňovou linku 112, zavazadlo nepřemisťovat ani se ho nedotýkat vybralo 60 % respondentů. 30 % respondentů do dotazníku zvolilo neúplnou odpověď. Z více správných odpovědí uvedli vždy jen část. Tak jako předešlé otázky s více správnými odpověďmi se i zde jednalo o zcela logické odpovědi. Proto uvedení pouze části správných odpovědí je klasifikováno jako nedostatečné. 10 % dotazovaných uvedlo, že ani jednu správnou odpověď neví.

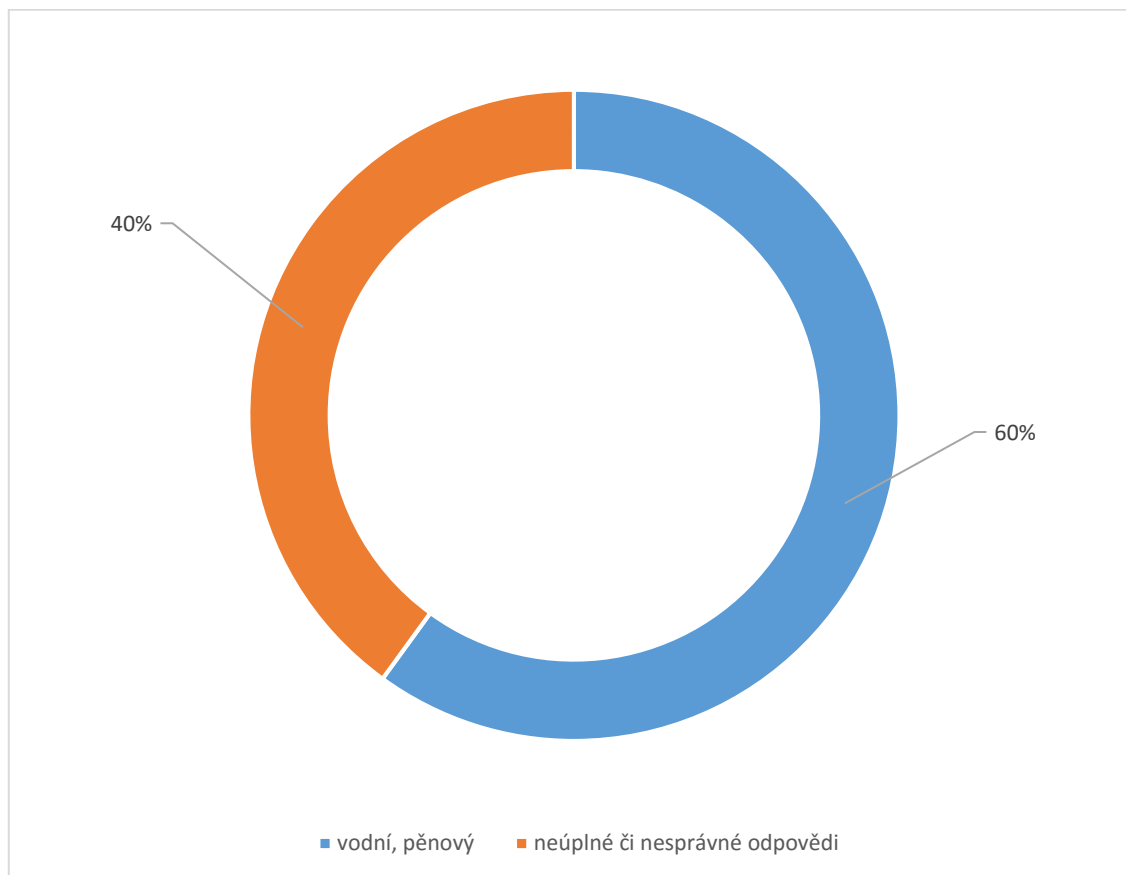
9. Jak nikdy nehasit hořící olej v pánvi?

Obrázek 15 Odpovědi na otázku o hašení hořícího oleje v pánvi – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 15 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o hašení hořícího oleje na pánvi. Správnou odpověď uvedlo 90 % respondentů. 10 % dotazovaných odpovědělo nevím.

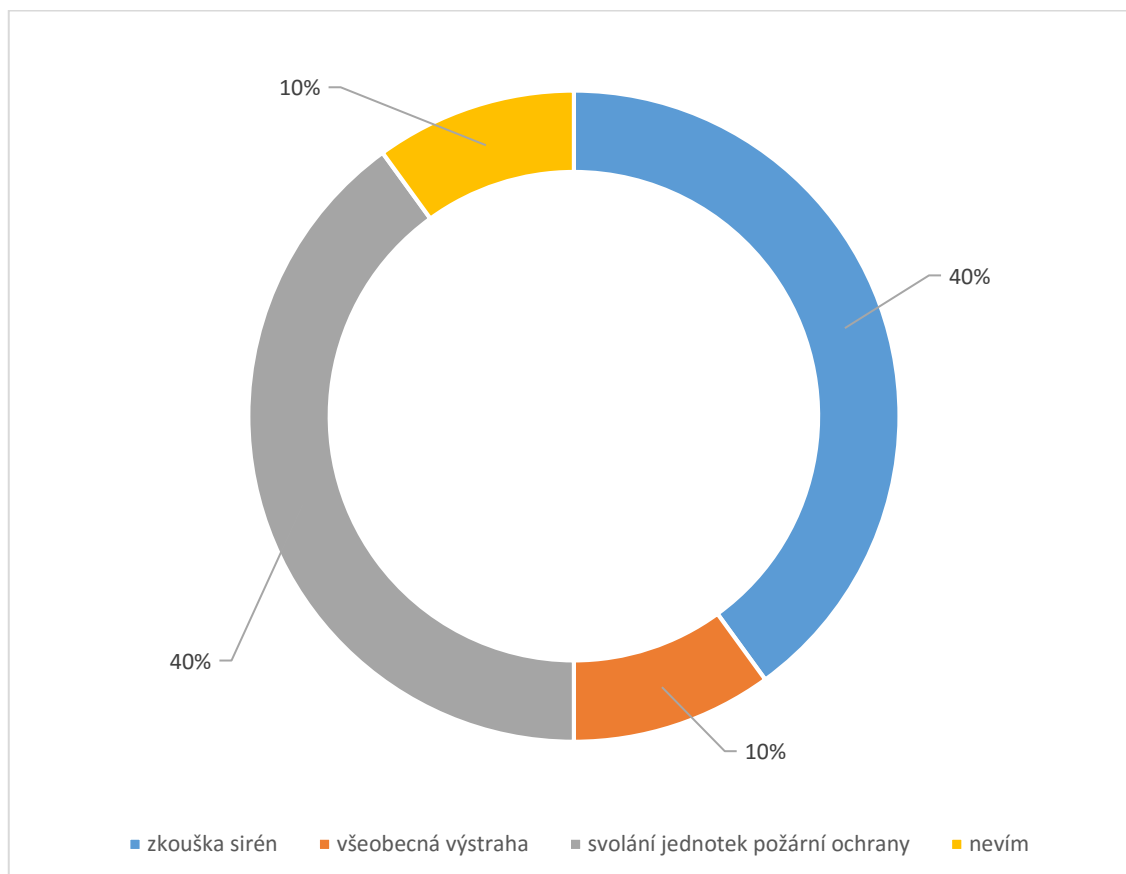
10. Jaký hasicí přístroj nikdy nesmíme použít na hašení elektrického zařízení pod napětím? (více správných odpovědí)

Obrázek 16 Odpovědi na otázku o použití hasicích přístrojů – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 16 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o vhodné volbě hasicího přístroje k hašení zařízení pod napětím. Správně, tedy vodní a pěnový hasicí přístroj odpovědělo 60 % respondentů. Zbývajících 40 % dotazovaných uvedlo neúplné odpovědi, nebo kombinaci správných a chybných odpovědí. Těchto 40 % odpovědí je opět považováno za chybné.

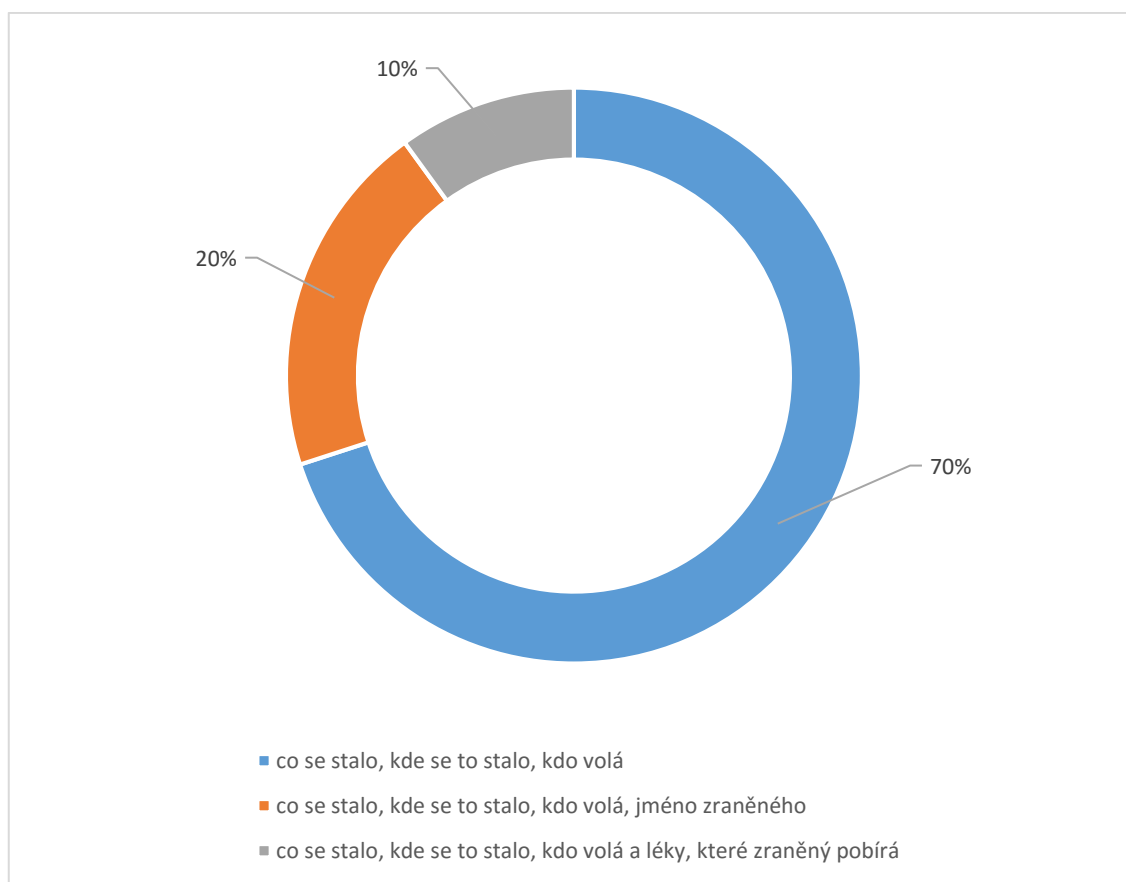
11. Jak se nazývá tento kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin?

Obrázek 17 Odpovědi na otázku o varovném signálu – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 17 vyjadřuje odpovědi na otázku, jak se nazývá tento kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin. Požadovanou odpověď, tedy Všeobecná výstraha, uvedlo 10 % žáků. Za zkoušku sirén tento tón považuje 40 % dotazovaných, za signál ke svolání jednotek požární ochrany 40 % respondentů a zbývajících 10 % neví, co tento signál znamená.

12. Co je nutné sdělit operátorovi tísňové linky?

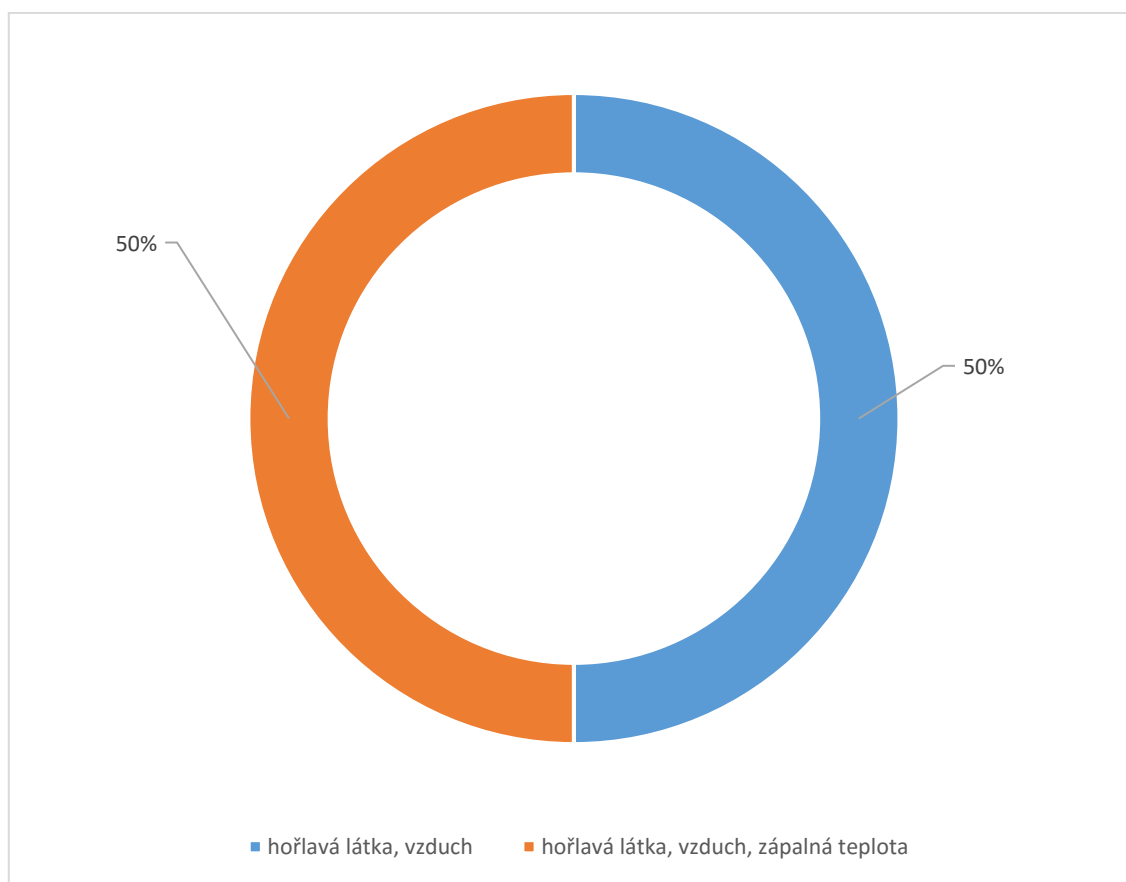

Obrázek 18 Odpovědi na otázku o informacích pro operátora tísňové linky – nematuritní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 18 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku, co je nutné sdělit operátorovi tísňové linky. Správně odpovědělo 70 % z celkového počtu respondentů. Zbývajících 30 % dotazovaných vybralo možnosti, kdy ke správné odpovědi přidali buď jméno zraněného, nebo léky, které zraněný užívá. Cílem této otázky nebylo pouze strohé konstatování 3 notoricky známých informací, které je operátorovi tísňové linky nutno sdělit. Ale zejména vyseparovat odpověď, postačuje sdělit adresu místa. Na základě zjištěného výsledku lze všechny odpovědi považovat za správné.

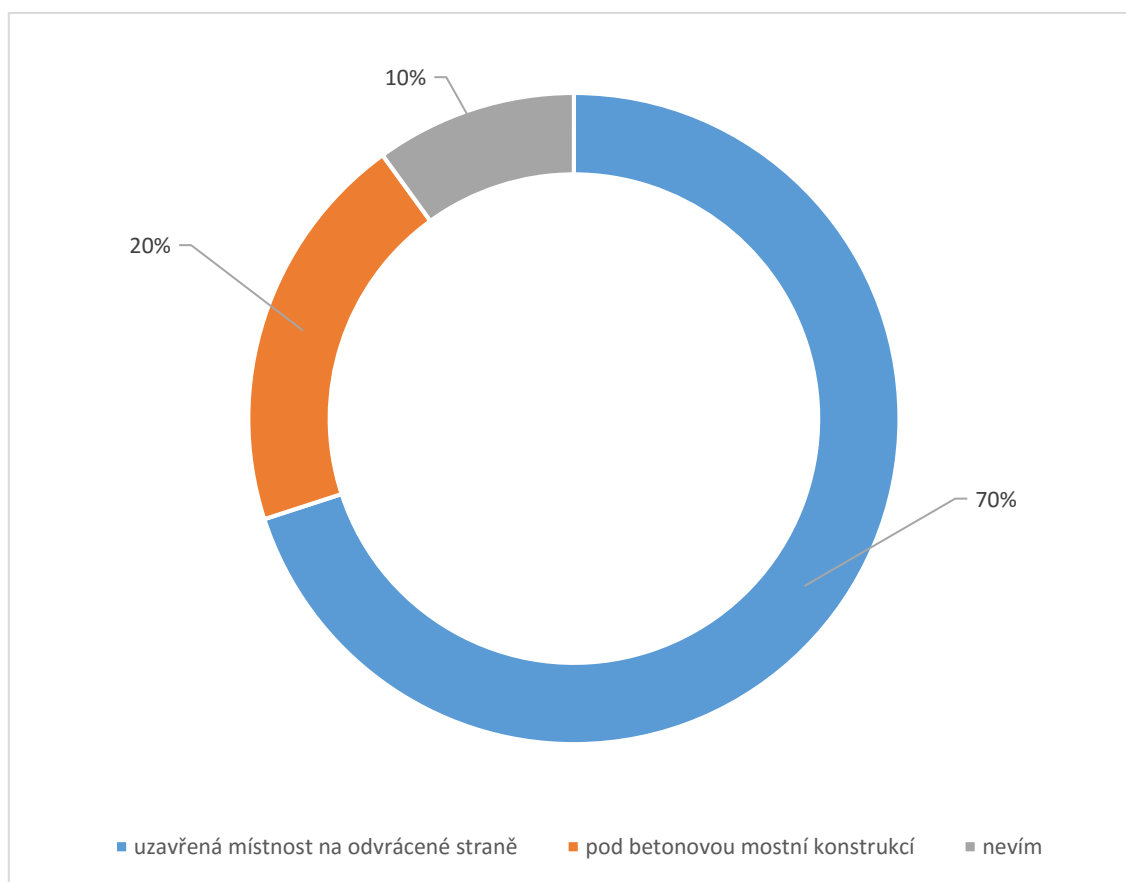
13. Jaké jsou podmínky hoření?

Obrázek 19 Odpovědi na otázku o podmínkách hoření – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 19 vyjadřuje odpovědi na otázku věnující se podmínkám hoření. Požadovanou odpověď, tedy hořlavá látka, zápalná teplota a přístup vzduchu vybralo 50 % respondentů. Dalších 50 % respondentů uvedlo, že mezi podmínky hoření patří pouze hořlavá látka a přístup vzduchu.

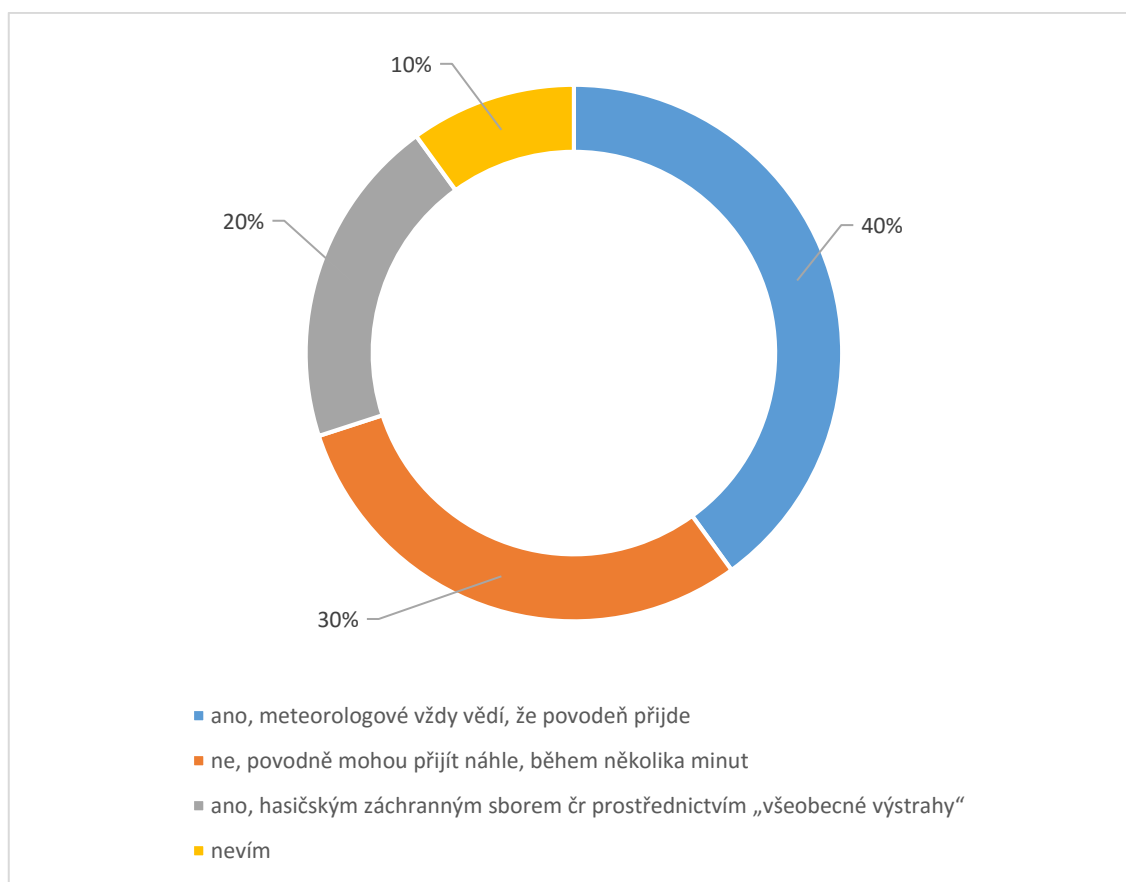
14. Jaké prostory jsou nejvhodnější pro ukrytí před účinky jaderné havárie?

Obrázek 20 Odpovědi na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 20 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie. Správně odpovědělo 70 % z celkového počtu respondentů. 20 % dotazovaných by se ukrylo pod betonovou mostní konstrukcí a 10 % studentů správnou odpověď nezná.

15. Je obyvatelstvo před povodní vždy varováno?

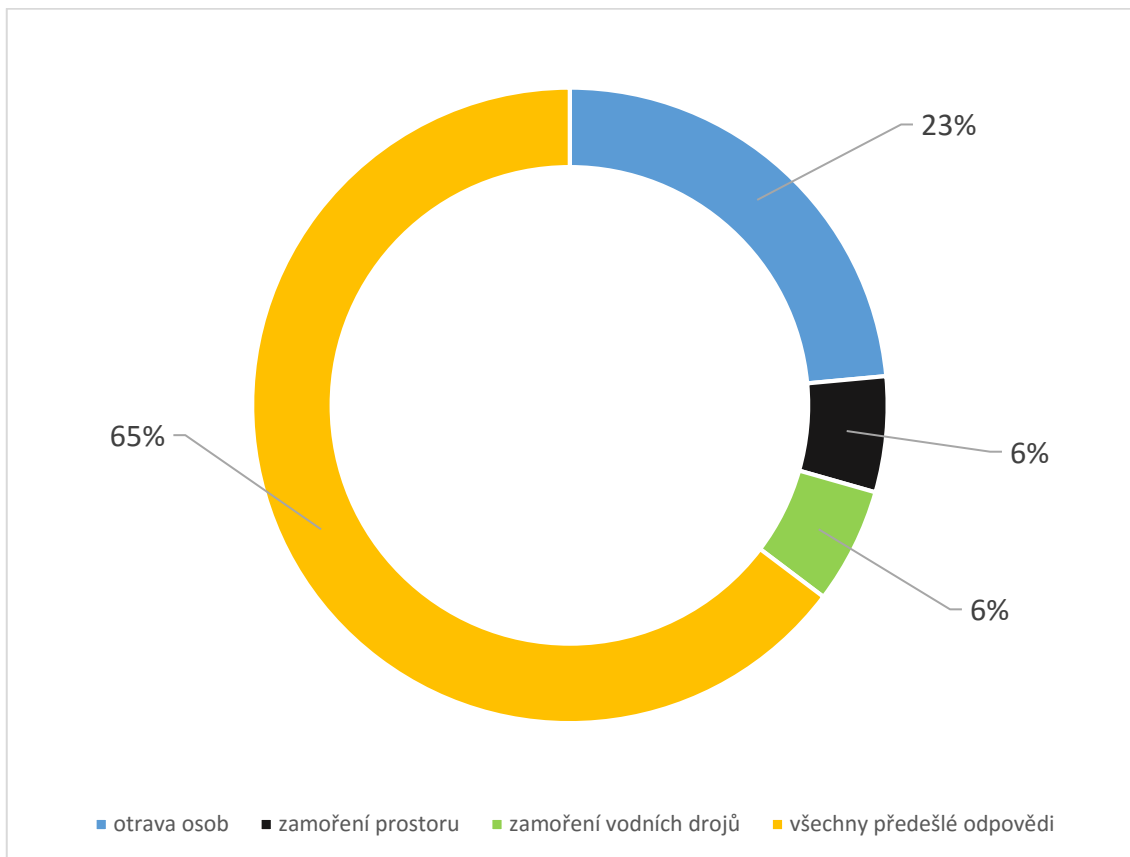

Obrázek 21 Odpovědi na otázku o varování před povodní – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 21 vyjadřuje odpovědi na otázku, zda je obyvatelstvo před povodní vždy varováno. Požadovanou odpověď, tedy ne, povodně mohou přijít náhle, během několika minut vybralo 30 % respondentů. 40 % respondentů uvedlo, že před povodní jsme vždy varováni prostřednictvím meteorologické služby. 20 % dotazovaných uvedl, vždy prostřednictvím Všeobecné výstrahy a 10 % studentů správnou odpověď nezná.

9.3.2 Střední odborné školy (zakončené maturitní zkouškou)

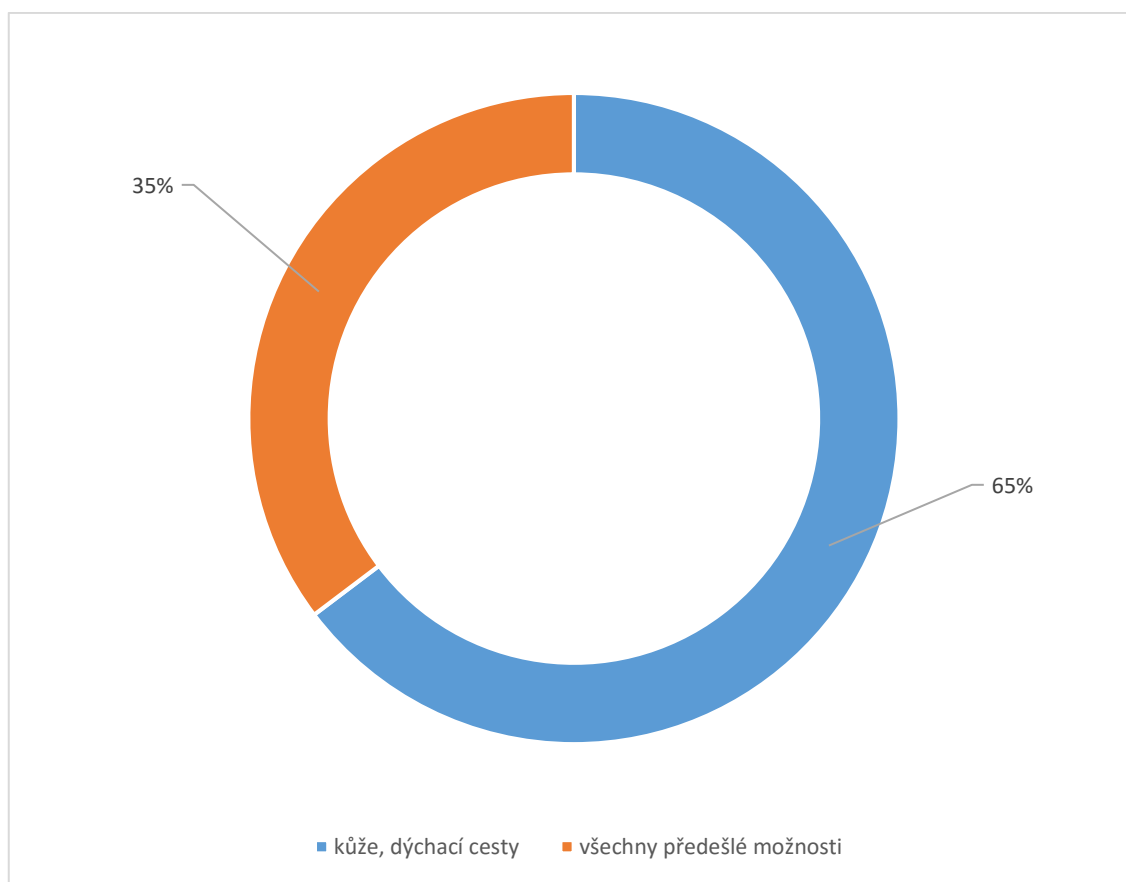
1 Jaká vznikají rizika při úniku nebezpečné látky?

Obrázek 22 Odpovědi na otázku o rizicích při úniku nebezpečné látky – maturitní učební obor.
(zdroj vlastní)

Obrázek 22 vyjadřuje odpovědi na otázku ohledně přítomnosti rizik při úniku nebezpečné látky. Správnou odpověď, která zní, otrava osob, zamoření prostoru a zamoření vodních zdrojů vybralo 65 % respondentů. 23 % respondentů uvedlo otrava osob. 6 % studentů uvedlo zamoření vodních zdrojů a zbylých 6 % zvolilo odpověď, že v takovémto případě hrozí pouze možnost zamoření prostoru.

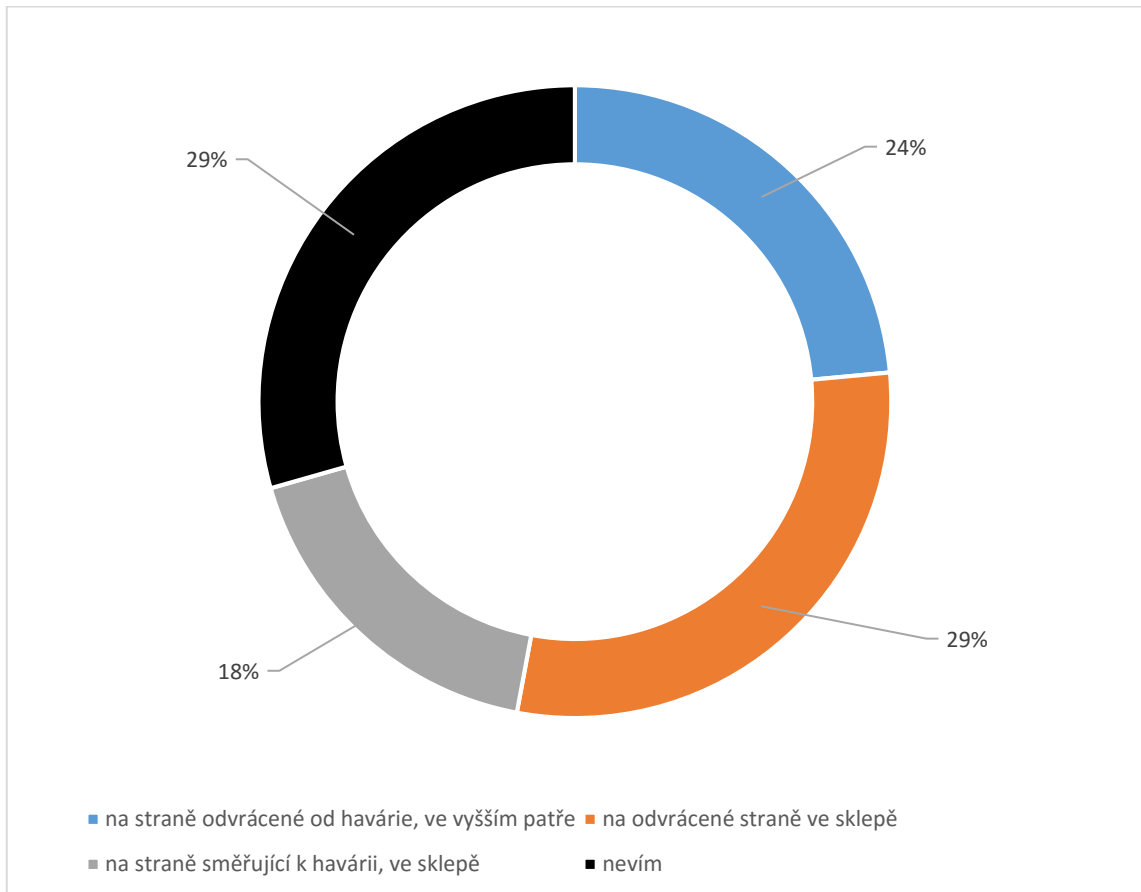
2 Možná místa vstupu chemické látky do organismu jsou:

Obrázek 23 Odpovědi na otázku o možnostech vstupu chemické látky do organismu – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 23 vyjadřuje odpovědi na otázku ohledně možných míst vstupu chemické látky do organismu. Správnou odpověď, kterou představovala odpověď, trávicí trakt, oční spojivky, kůže, dýchací cesty (v dotazníku uvedena jako všechny předešlé možnosti), zvolilo 35 % studentů. 65 % respondentů uvedlo kůži a dýchací cesty.

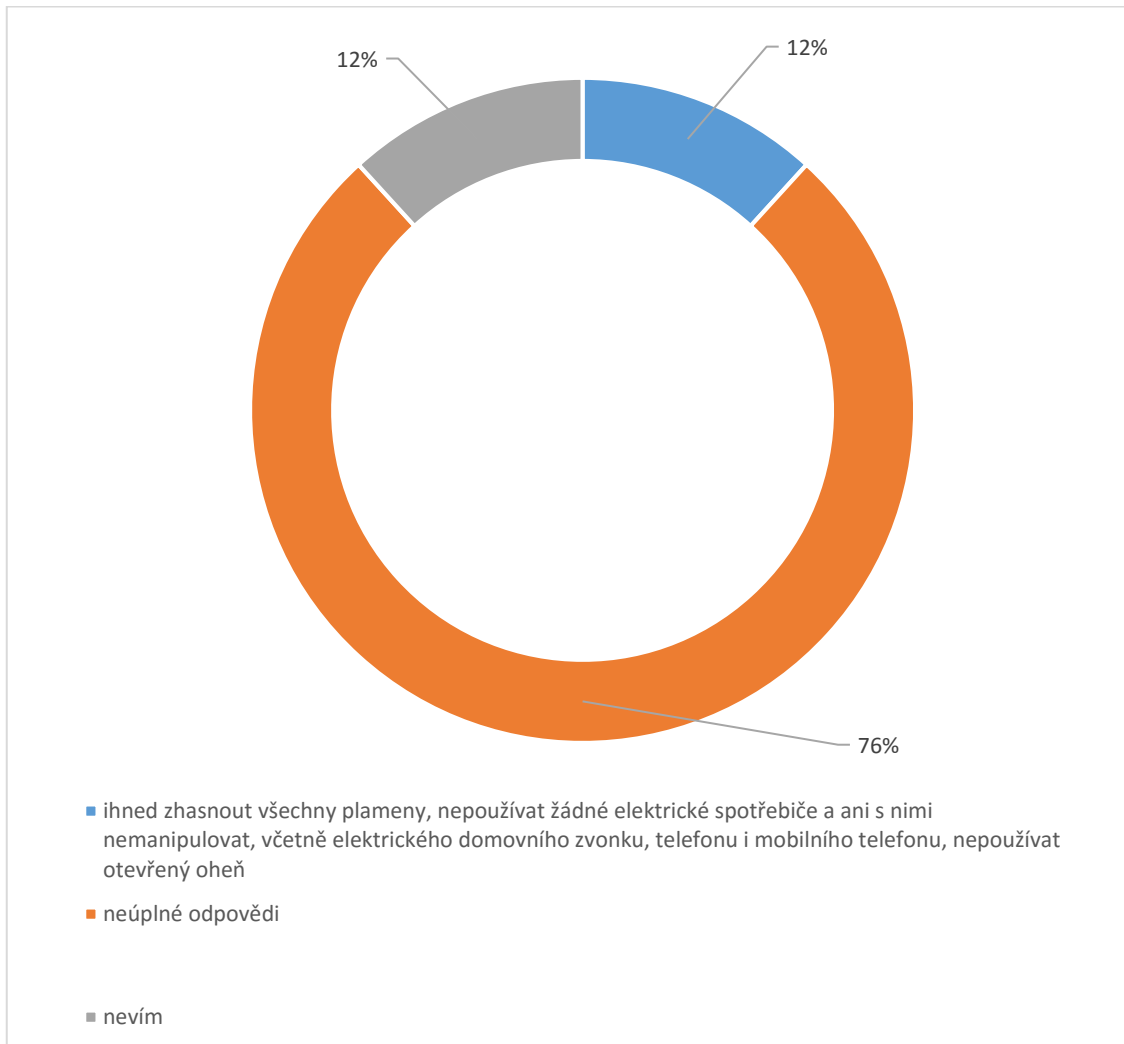
3 Ve které části budovy je nejlepší se schovat, pokud dojde k havárii s únikem nebezpečných látek?

Obrázek 24 Odpovědi na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky – maturitní učební obor.
(zdroj vlastní)

Obrázek 24 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky. Správně odpovědělo 24 % studentů. 29 % dotazovaných odpovědělo, že se ukryje na odvrácené straně ve sklepě. 18 % studentů by se ukrylo ve sklepě na straně směřující k havárii. A zbývajících 29 % odpovědí znělo nevím.

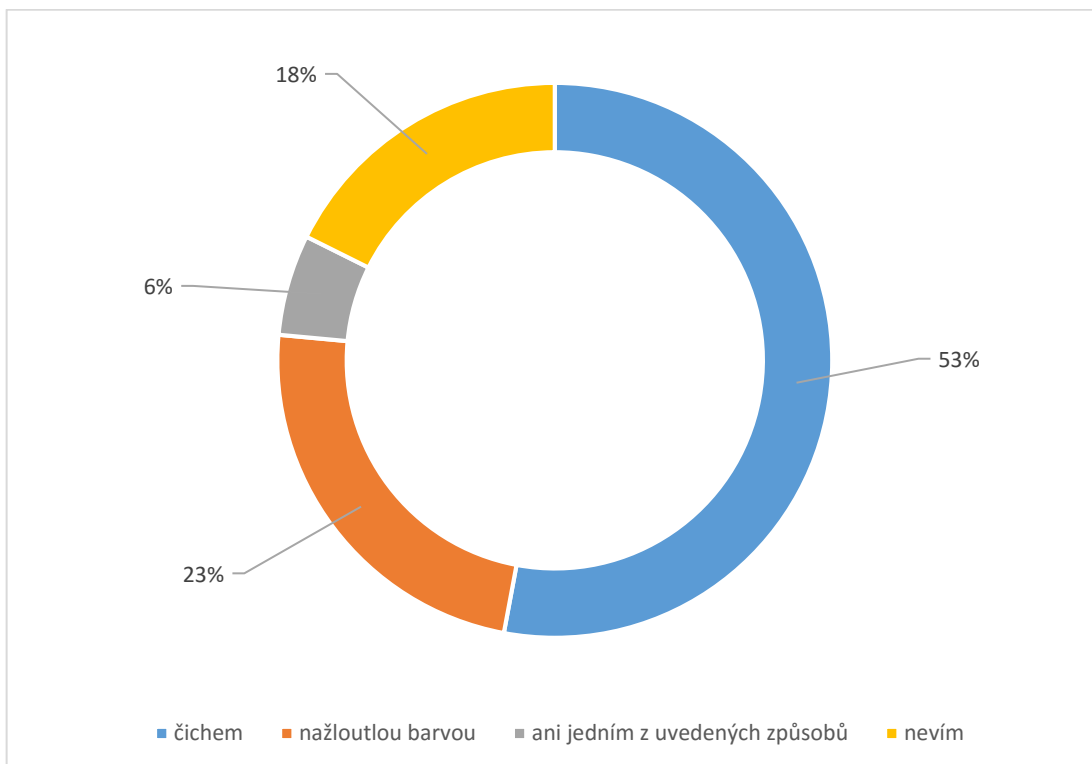
4 Jak se zachováte při úniku zemního plynu v domácnosti? (více správných odpovědí)

Obrázek 25 Odpovědi na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 25 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti. Správně odpovědělo 12 % studentů z celkového počtu respondentů. 76 % dotazovaných podalo neúplnou odpověď. Uváděli pouze jednu nebo dvě ze tří správných odpovědí. Takto neúplně zodpovězené otázky byly v rámci dotazníkového šetření vyhodnoceny jako nevyhovující. Zbývajících 12 % studentů označilo možnost nevím.

5. Otrava oxidem uhelnatým je v domácnostech častou příčinou úmrtí. Jak jeho přítomnost poznáte?

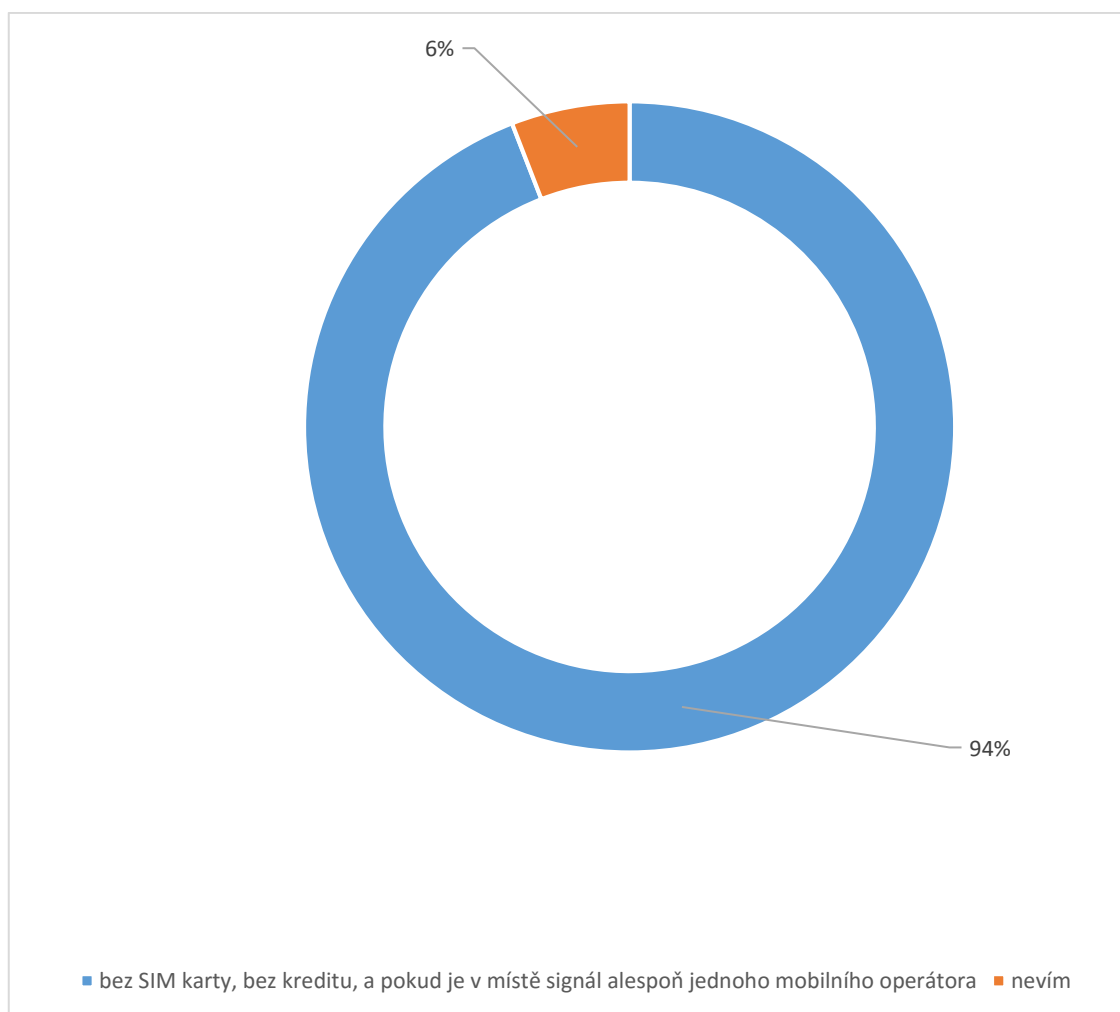

Obrázek 26 Odpovědi na otázku o rozpoznání přítomnosti oxidu uhelnatého – maturitní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 26 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o přítomnosti oxidu uhelnatého v domácnosti. Správně odpovědělo 6 % studentů. 53 % dotazovaných se domnívá, že oxid uhelnatý detekují čichem, 23 % respondentů uvedlo barvou a 18 % studentů neví.

6. Na tísňovou linku se lze dovolat:

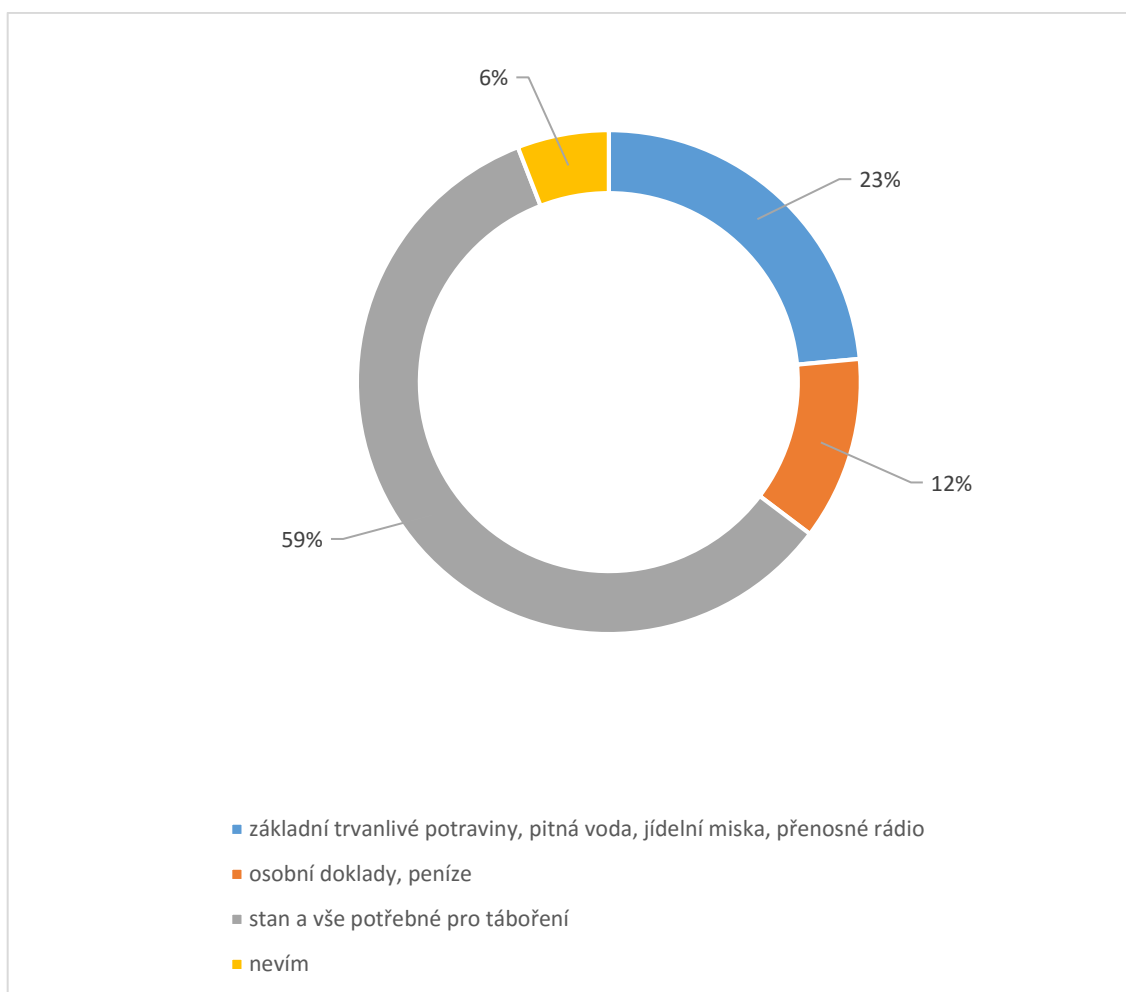

Obrázek 27 Odpovědi na otázku jak se lze dovolat na tísňovou linku – maturitní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 27 vyjadřuje odpovědi na otázku, jak se lze dovolat na tísňovou linku. Požadovanou odpověď, tedy bez SIM karty, bez kreditu, a pokud je v místě signál alespoň jednoho mobilního operátora vybralo 94 % žáků. 6 % dotazovaných zvolilo odpověď nevím.

7. Do evakuačního zavazadla nepatří:

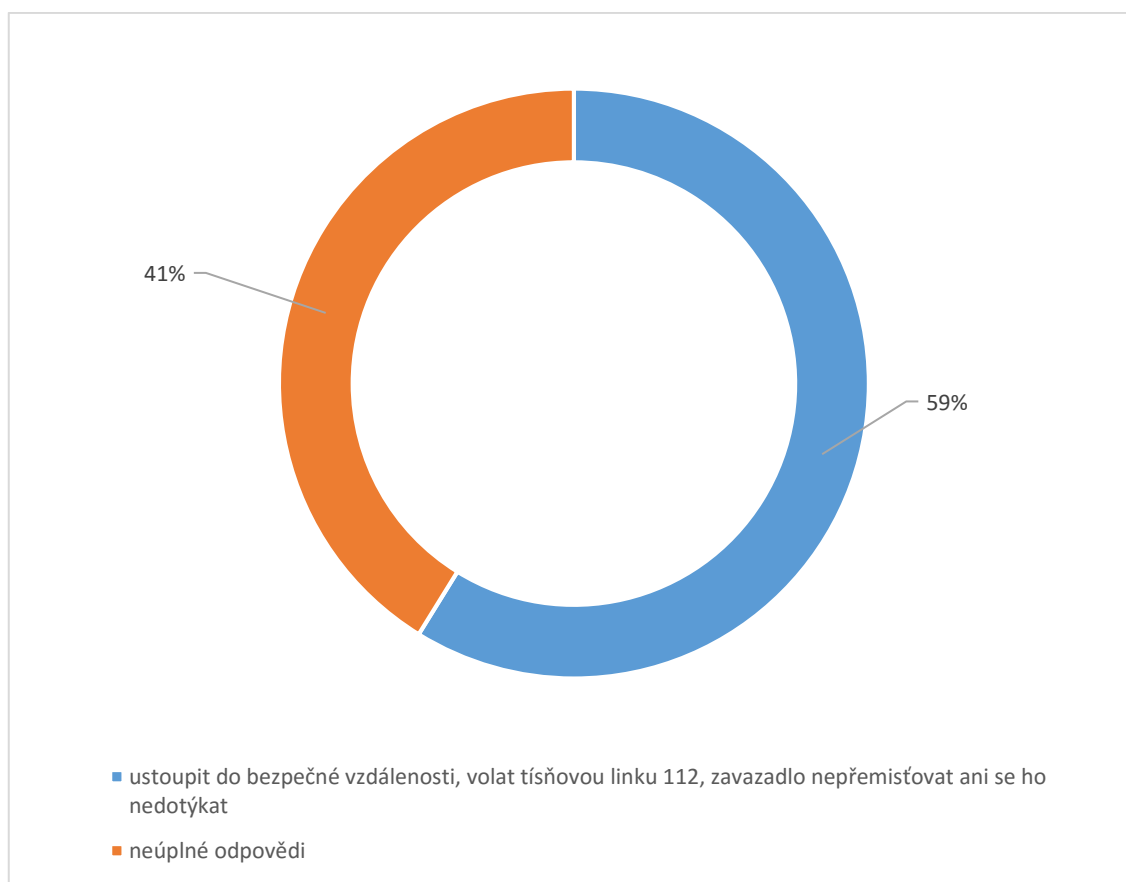

Obrázek 28 Odpovědi na otázku o obsahu evakuačního zavazadla – maturitní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 28 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o obsahu evakuačního zavazadla. Správně odpovědělo 59 % studentů. 12 % dotazovaných uvedlo odpověď osobní doklady a peníze. 23 % studentů by do evakuačního zavazadla nezabalilo základní trvanlivé potraviny, pitnou vodu, jídelní misku ani přenosné rádio. Zbývajících 6 % respondentů neví.

8. Co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla?

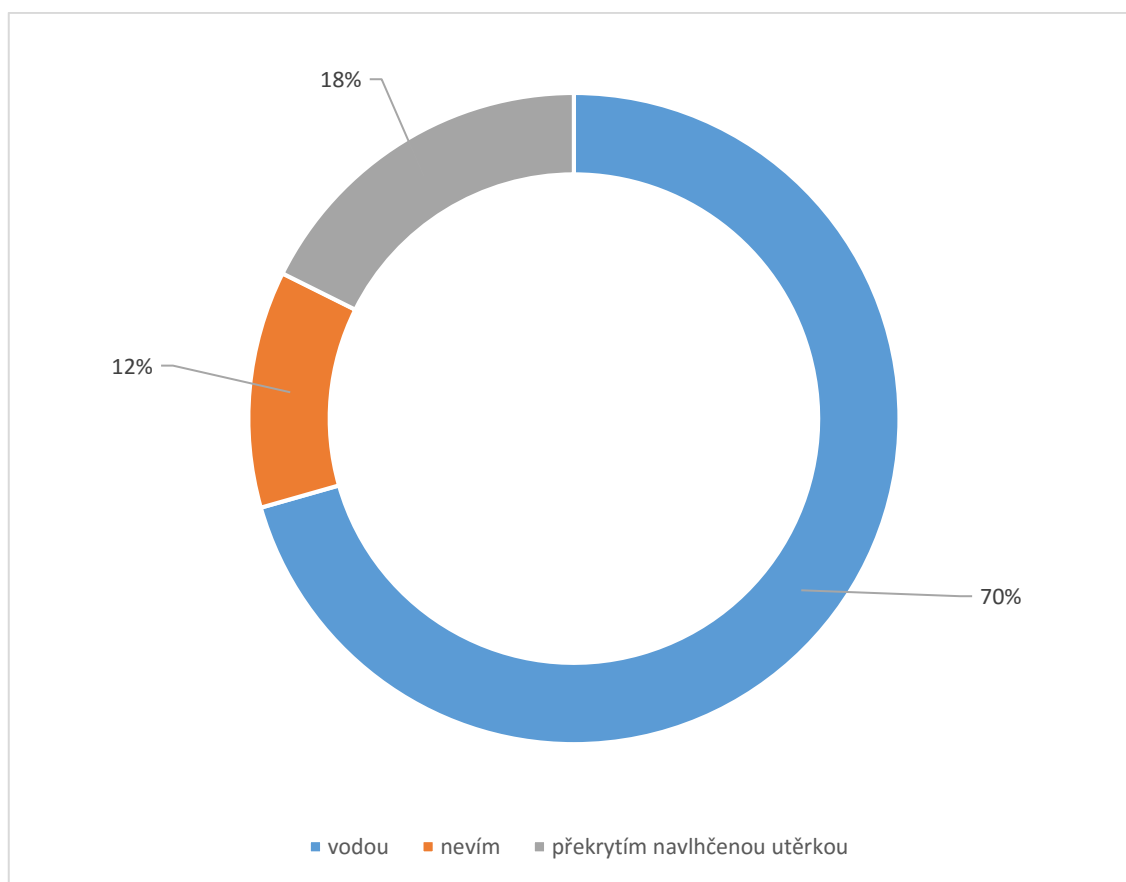

Obrázek 29 Odpovědi na otázku o činnosti při nálezu podezřelého zavazadla – maturitní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 29 vyjadřuje odpovědi na otázku co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla. Požadovaný soubor odpovědí, tedy ustoupit do bezpečné vzdálenosti, volat tísňovou linku 112, zavazadlo nepřemisťovat ani se ho nedotýkat vybralo 59 % respondentů. 41 % respondentů do dotazníku zvolilo neúplnou odpověď. Z více správných odpovědí uvedli vždy jen část. Tak jako předešlé otázky s více správnými odpověďmi se zde opět jednalo o zcela logické odpovědi. Přestože žádná z odpovědí nebyla zcela nepřijatelná, je nutné takovéto odpovědi vyhodnotit jako nevyhovující. A to zejména z pohledu neúplnosti požadovaného souboru odpovědí. Pozitivním zjištěním je absence odpovědí vyjadřujících jednoznačnou nevědomost.

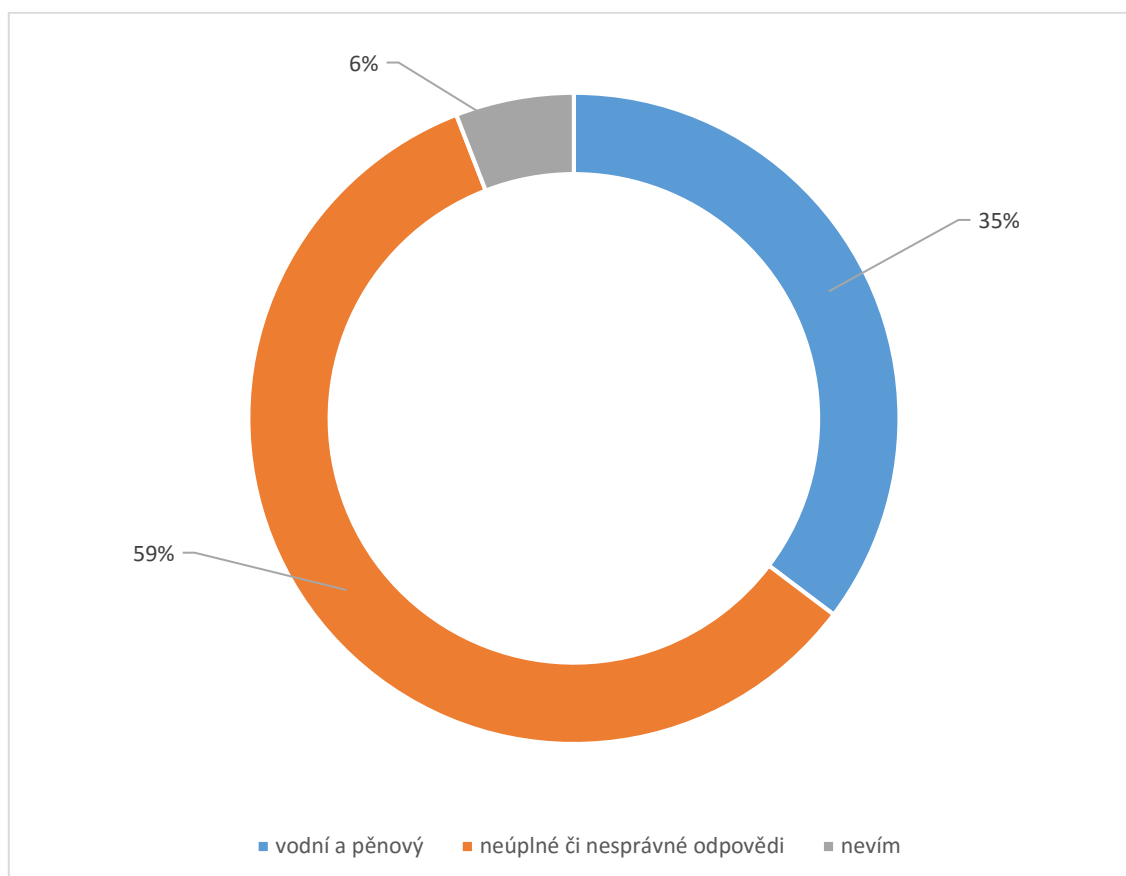
9. Jak nikdy nehasit hořící olej v pánvi?

Obrázek 30 Odpovědi na otázku o hašení hořícího oleje v pánvi – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 30 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o hašení hořícího oleje na pánvi. Správnou odpověď uvedlo 70 % respondentů. 18 % by hořící olej nikdy nehasilo překrytím navlhčenou utěrkou. Zbývajících 12 % dotazovaných studentů neví, jak by v takové situaci správně postupovalo.

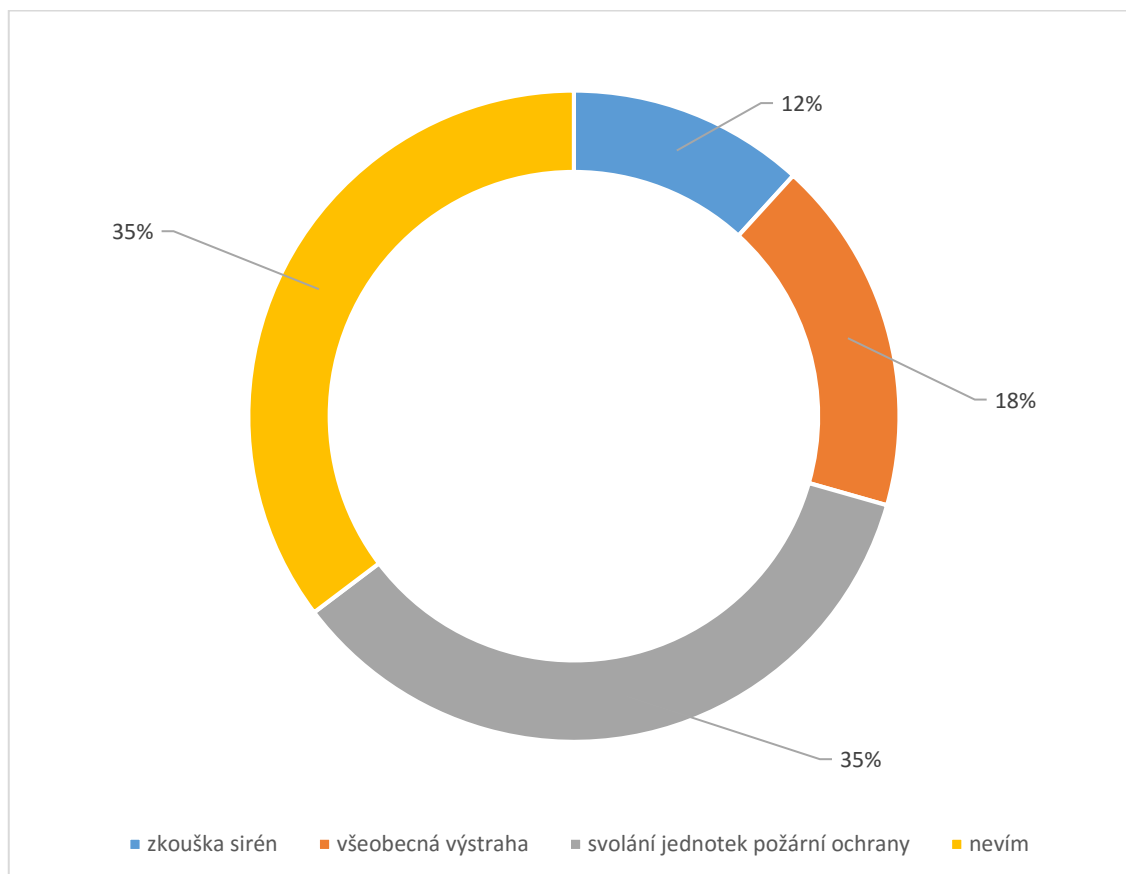
10. Jaký hasicí přístroj nikdy nesmíme použít na hašení elektrického zařízení pod napětím? (více správných odpovědí)

Obrázek 31 Odpovědi na otázku o použití hasicích přístrojů – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 31 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o vhodné volbě hasicího přístroje k hašení zařízení pod napětím. Správně, tedy vodní a pěnový hasicí přístroj odpovědělo 35 % respondentů. 59 % dotazovaných uvedlo neúplné odpovědi, nebo kombinaci správných a chybných odpovědí. Zbývajících 6 % studentů nemá znalosti o hašení s přítomností elektrického proudu.

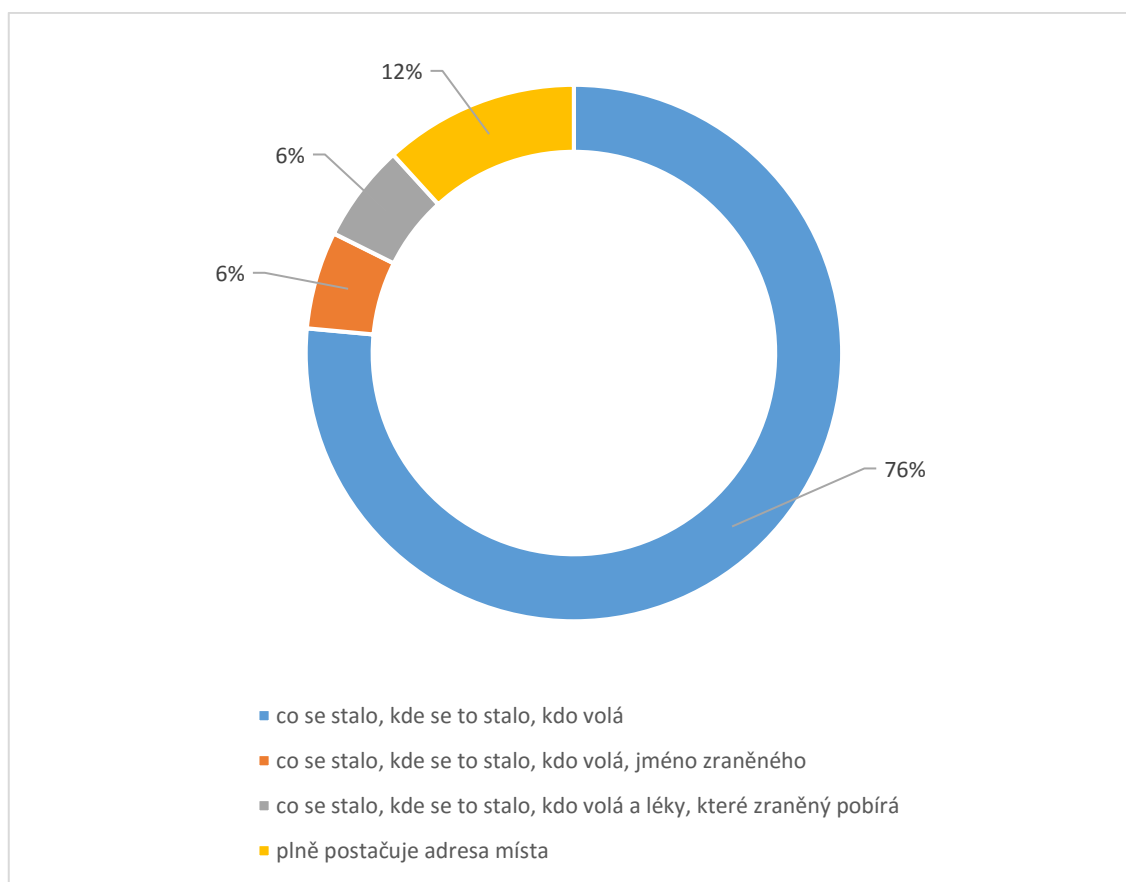
11. Jak se nazývá tento kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin?

Obrázek 32 Odpovědi na otázku o varovném signálu – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 32 vyjadřuje odpovědi na otázku, jak se nazývá tento kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin. Požadovanou odpověď, tedy Všeobecná výstraha, uvedlo 18 % žáků. Za zkoušku sirén tento tón považuje 12 % dotazovaných, za signál ke svolání jednotek požární ochrany 35 % respondentů a zbývajících 35 % neví, co tento signál znamená.

12. Co je nutné sdělit operátorovi tísňové linky?

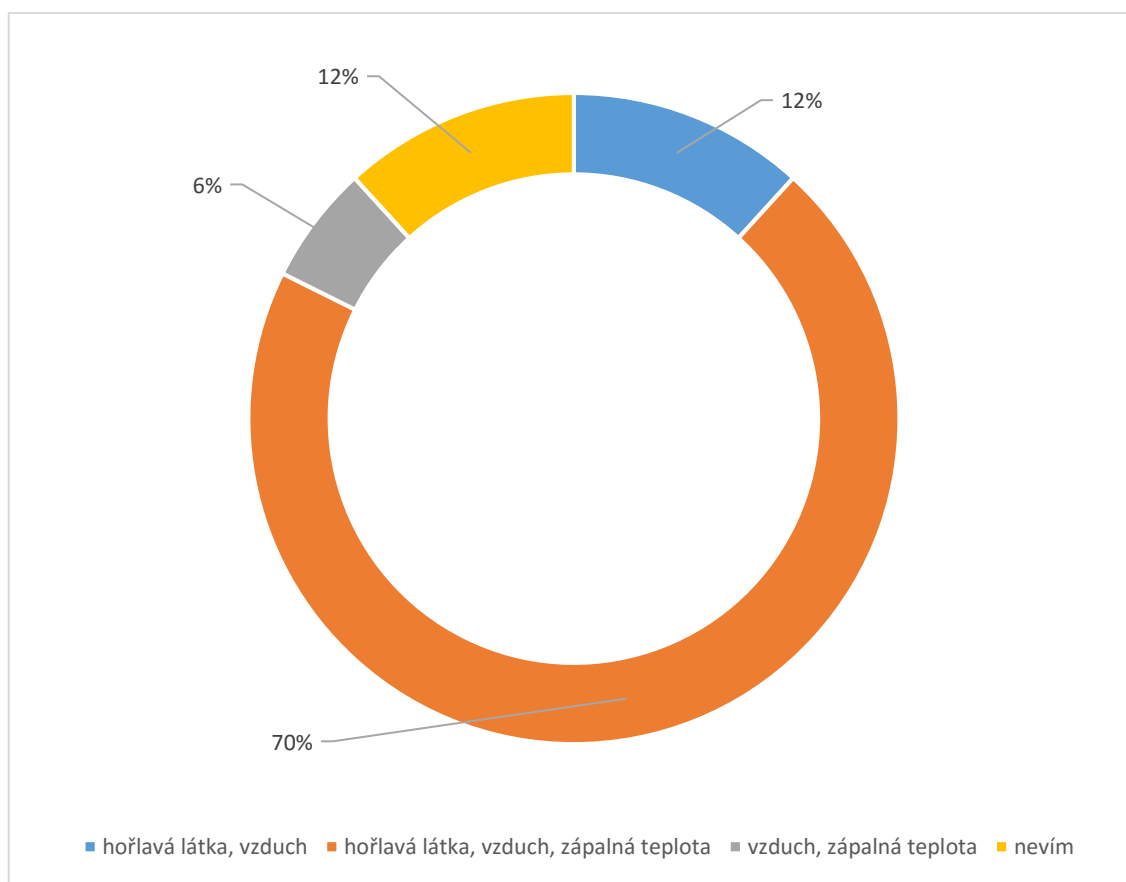

Obrázek 33 Odpovědi na otázku o informacích pro operátora tísňové linky – maturitní učební obor.

(zdroj vlastní)

Obrázek 33 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku, co je nutné sdělit operátorovi tísňové linky. Správně odpovědělo 76 % z celkového počtu respondentů. 12 % dotazovaných vybralo možnosti, kdy ke správné odpovědi přidali buď jméno zraněného, nebo léky, které zraněný užívá. Zbývajících 12 % respondentů uvedlo zcela nesprávnou odpověď.

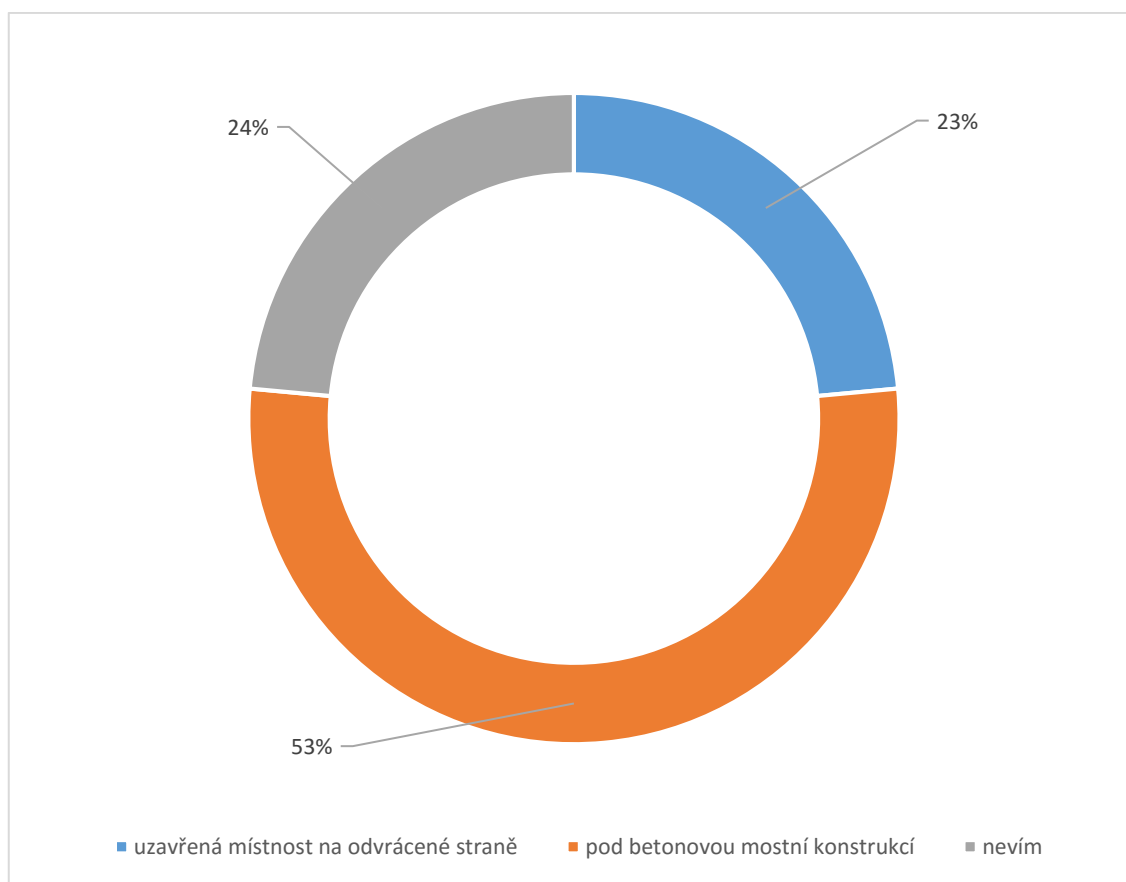
13. Jaké jsou podmínky hoření?

Obrázek 34 Odpovědi na otázku o podmínkách hoření – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 34 vyjadřuje odpovědi na otázku věnující se podmínkám hoření. Požadovanou odpověď, tedy hořlavá látka, zápalná teplota a přístup vzduchu vybralo 70 % respondentů. 12 % respondentů uvedlo, že mezi podmínky hoření patří pouze hořlavá látka a přístup vzduchu a dalších 12 % studentů považuje za podmínky hoření pouze zápalnou teplotu a vzduch. 6 % respondentů uvedlo odpověď nevím.

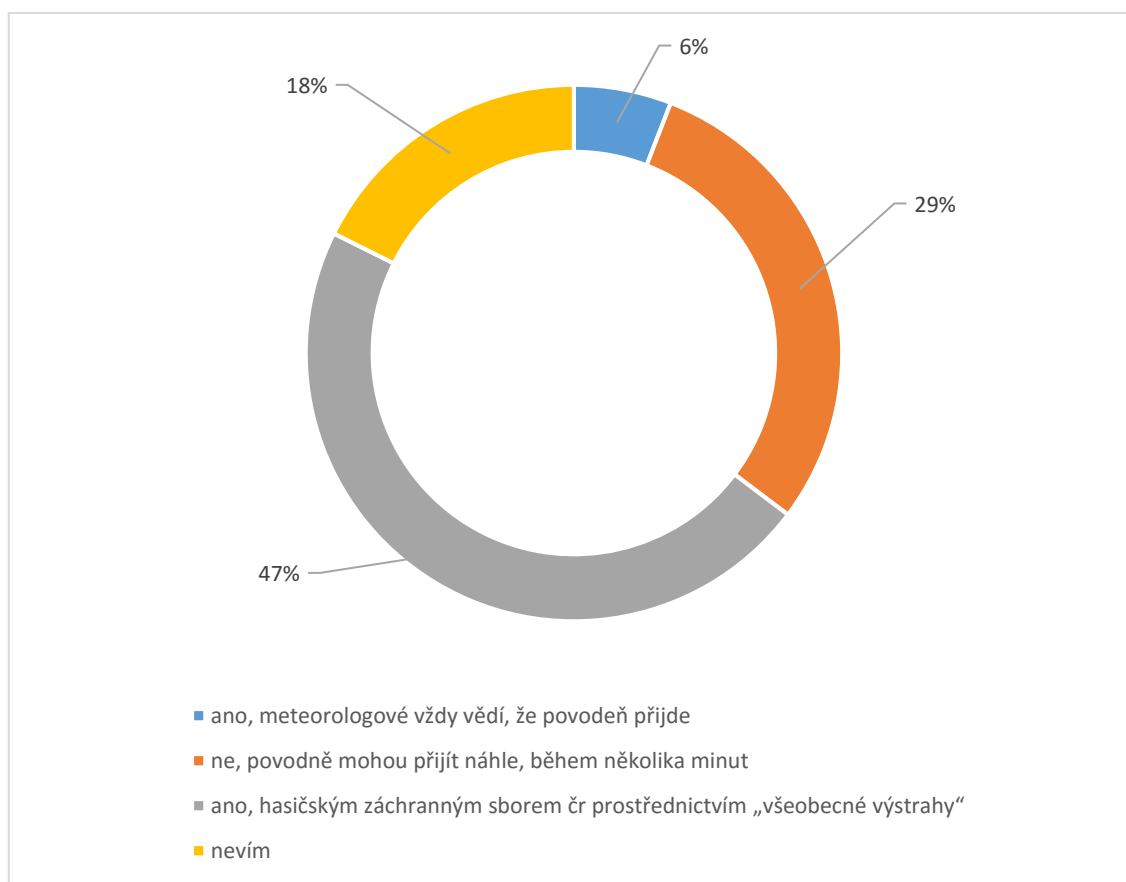
14. Jaké prostory jsou nejvhodnější pro ukrytí před účinky jaderné havárie?

Obrázek 35 Odpovědi na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 35 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie. Správně odpovědělo 23 % z celkového počtu respondentů. 53 % dotazovaných by se ukrylo pod betonovou mostní konstrukci a 24 % studentů správnou odpověď nezná.

15. Je obyvatelstvo před povodní vždy varováno?

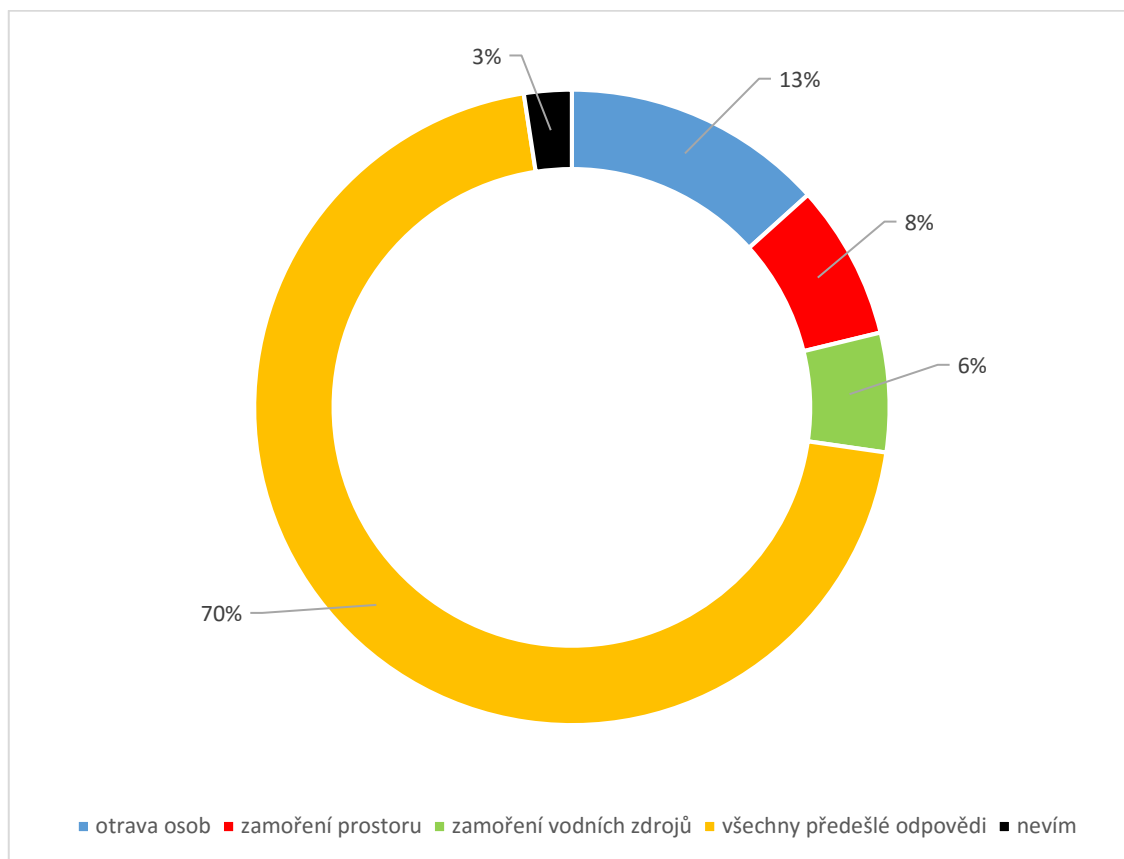

Obrázek 36 Odpovědi na otázku o varování před povodní – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)

Obrázek 36 vyjadřuje odpovědi na otázku, zda je obyvatelstvo před povodní vždy varováno. Požadovanou odpověď, tedy ne, povodně mohou přijít náhle, během několika minut vybralo 29 % respondentů. 6 % respondentů uvedlo, že před povodní jsme vždy varováni prostřednictvím meteorologické služby. 47 % dotazovaných uvedlo, vždy prostřednictvím signálu Všeobecná výstraha a 18 % studentů správnou odpověď nezná.

9.3.3 Gymnázia

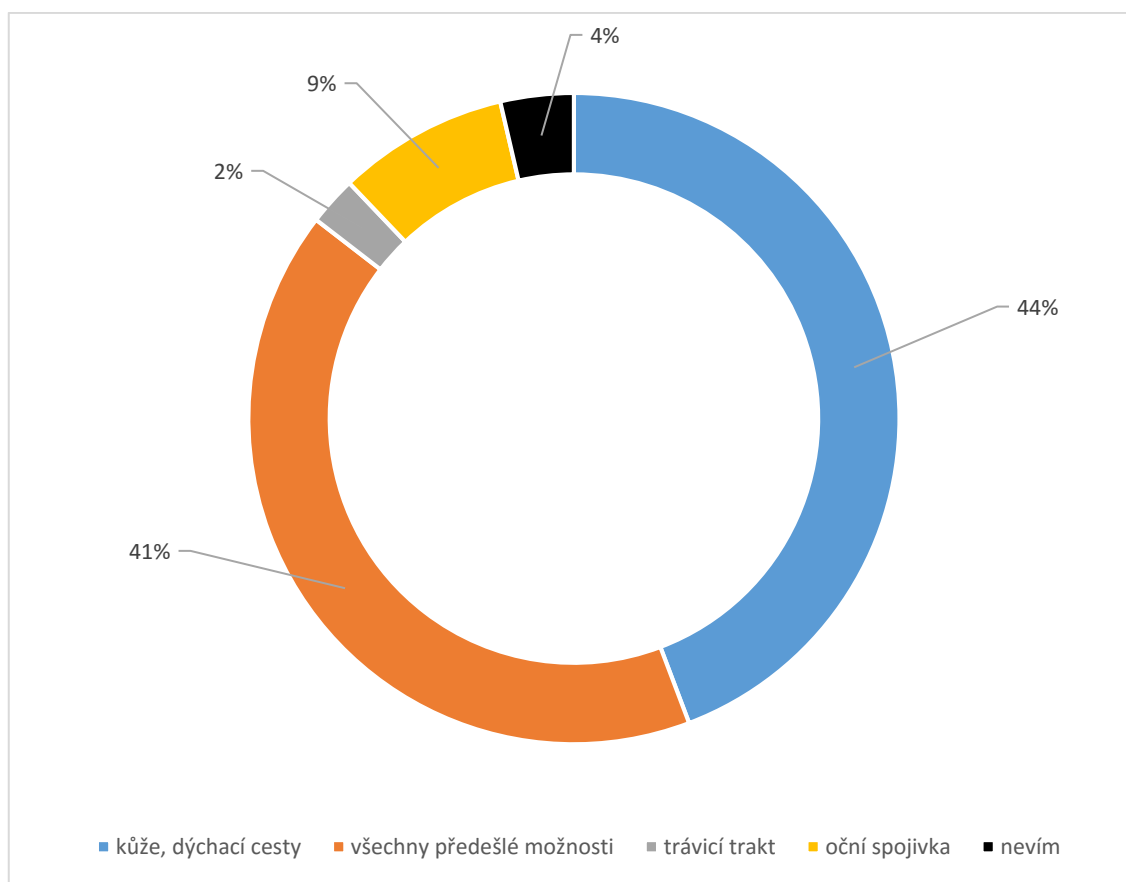
1 Jaká vznikají rizika při úniku nebezpečné látky?

Obrázek 37 Odpovědi na otázku o rizicích při úniku nebezpečné látky – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 37 vyjadřuje odpovědi na otázku ohledně přítomnosti rizik při úniku nebezpečné látky. Správnou odpověď, která zní, otrava osob, zamoření prostoru a zamoření vodních zdrojů vybralo 70 % respondentů. 13 % respondentů uvedlo, otrava osob. 6 % studentů uvedlo zamoření vodních zdrojů, 8 % dotazovaných zvolilo odpověď, že v takovémto případě hrozí pouze možnost zamoření prostoru a 3 % správnou odpověď neví.

2 Možná místa vstupu chemické látky do organismu jsou:

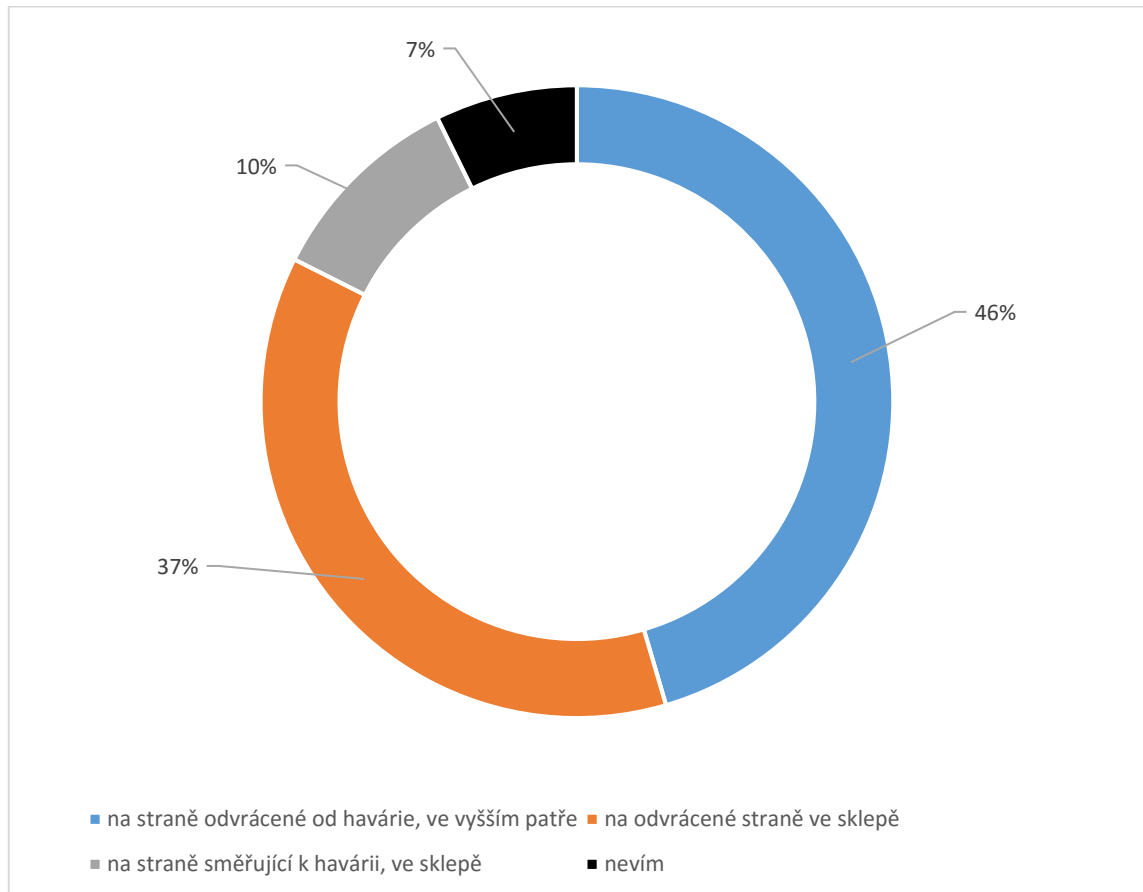

Obrázek 38 Odpovědi na otázku o možnostech vstupu chemické látky do organismu – gymnázia.

(zdroj vlastní)

Obrázek 38 vyjadřuje odpovědi na otázku ohledně možných míst vstupu chemické látky do organismu. Správnou odpověď, kterou představovala odpověď, trávicí trakt, oční spojivky, kůže, dýchací cesty (v dotazníku uvedena jako všechny předešlé možnosti) zvolilo 41 % studentů. 44 % respondentů uvedlo kůži a dýchací cesty, trávicí trakt zvolily 2 %, oční spojivku 9 % a 4 % dotazovaných správnou odpověď neznala.

3 Ve které části budovy je nejlepší se schovat, pokud dojde k havárii s únikem nebezpečných látek?

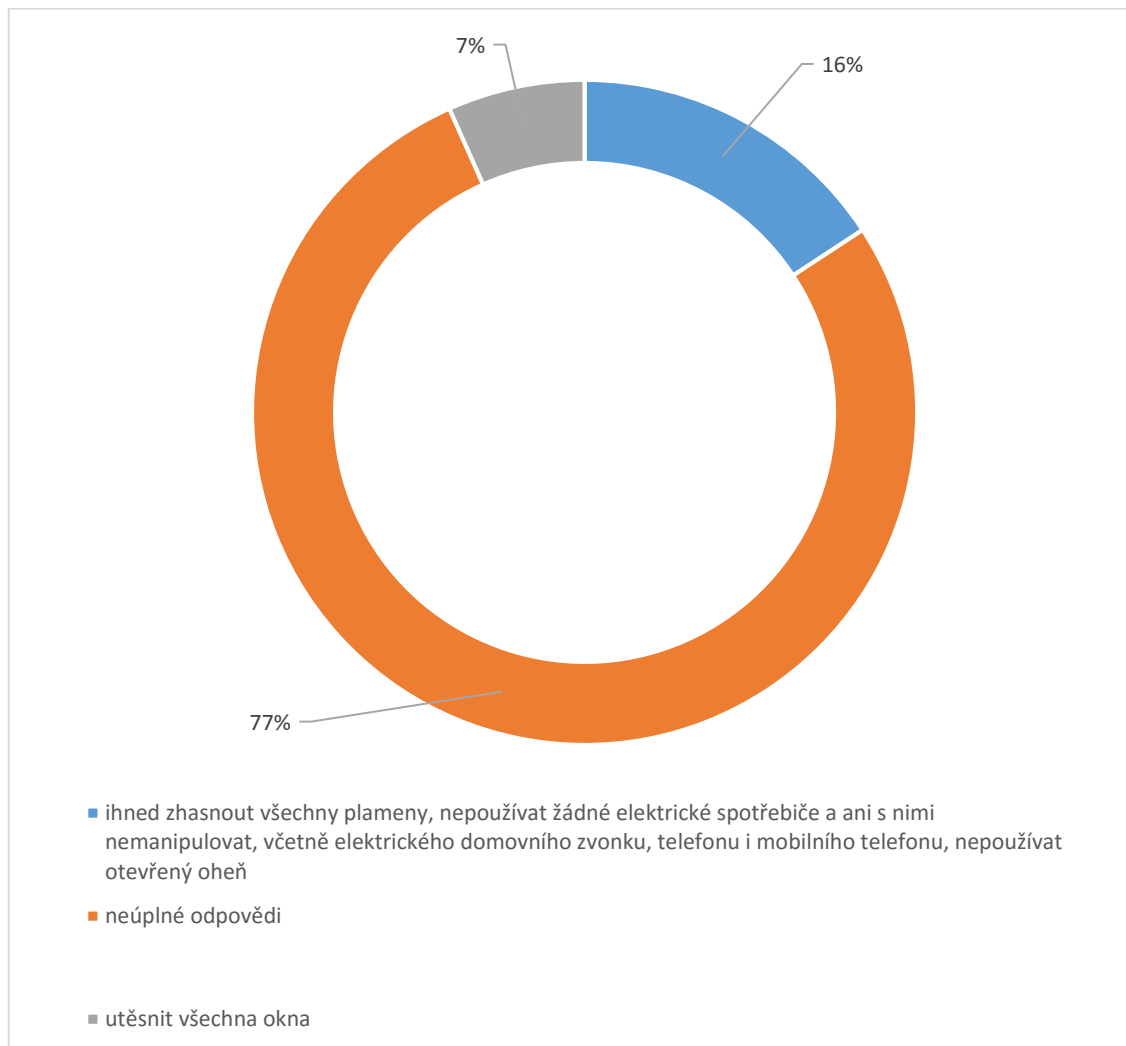

Obrázek 39 Odpovědi na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky – gymnázia.

(zdroj vlastní)

Obrázek 39 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky. Správně odpovědělo 46 % studentů. 37 % dotazovaných odpovědělo, že se ukryje na odvrácené straně ve sklepě. 10 % studentů by se ukrylo ve sklepě na straně směřující k havárii. A zbývajících 7 % odpovědí znělo nevím.

4 Jak se zachováte při úniku zemního plynu v domácnosti? (více správných odpovědí)

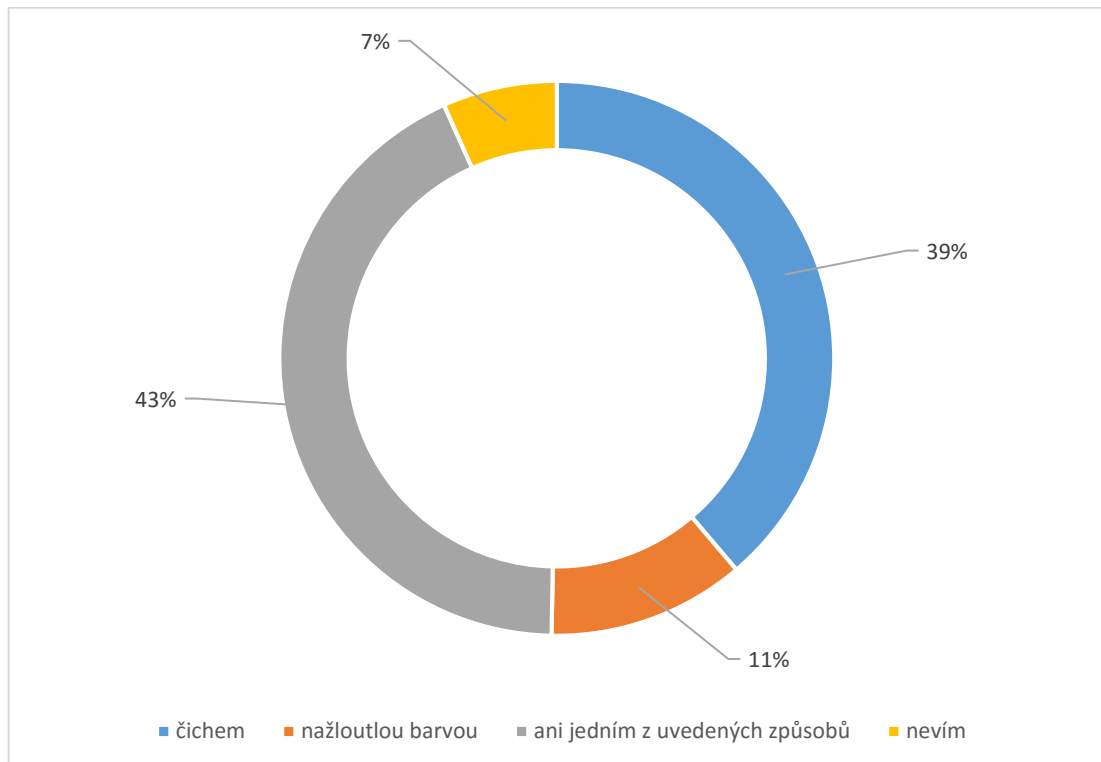

Obrázek 40 Odpovědi na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti – gymnázia.

(zdroj vlastní)

Obrázek 40 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti. Správně odpovědělo 17 % studentů z celkového počtu respondentů. 82 % dotazovaných podalo neúplnou odpověď. Uváděli pouze jednu nebo dvě ze tří správných odpovědí. Tak jako v předchozích odpovědích na tuto otázku byly neúplně zodpovězené otázky vyhodnoceny jako nevyhovující. Zbývající 1 % studentů zvolilo utěsnění všech oken.

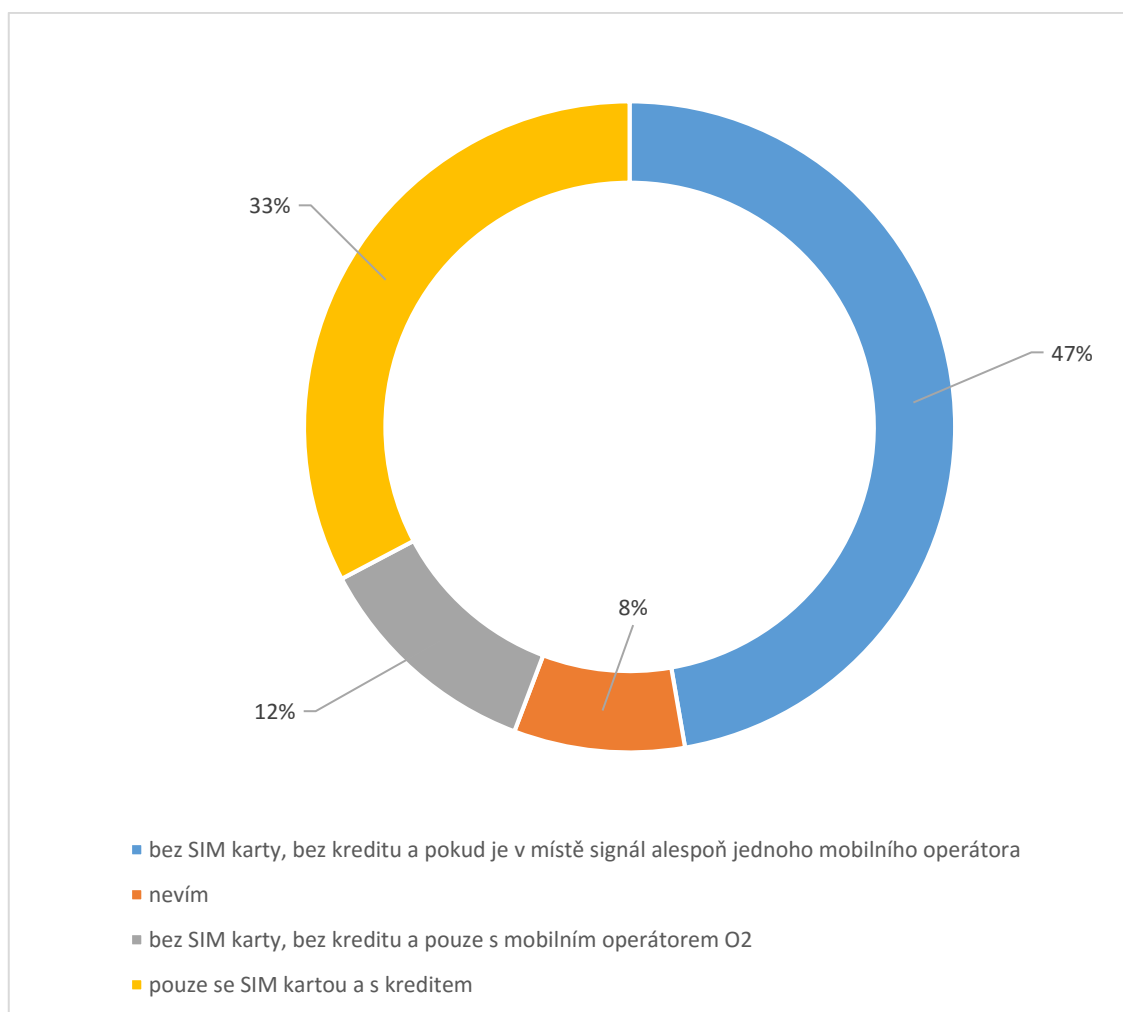
5 Otrava oxidem uhelnatým je v domácnostech častou příčinou úmrtí. Jak jeho přítomnost poznáte?

Obrázek 41 Odpovědi na otázku o rozpoznání přítomnosti oxidu uhelnatého – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 41 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o přítomnosti oxidu uhelnatého v domácnosti. Správně odpovědělo 43 % studentů. 39 % dotazovaných se domnívá, že oxid uhelnatý detekují čichem, 11 % respondentů uvedlo barvou a 7 % studentů neví.

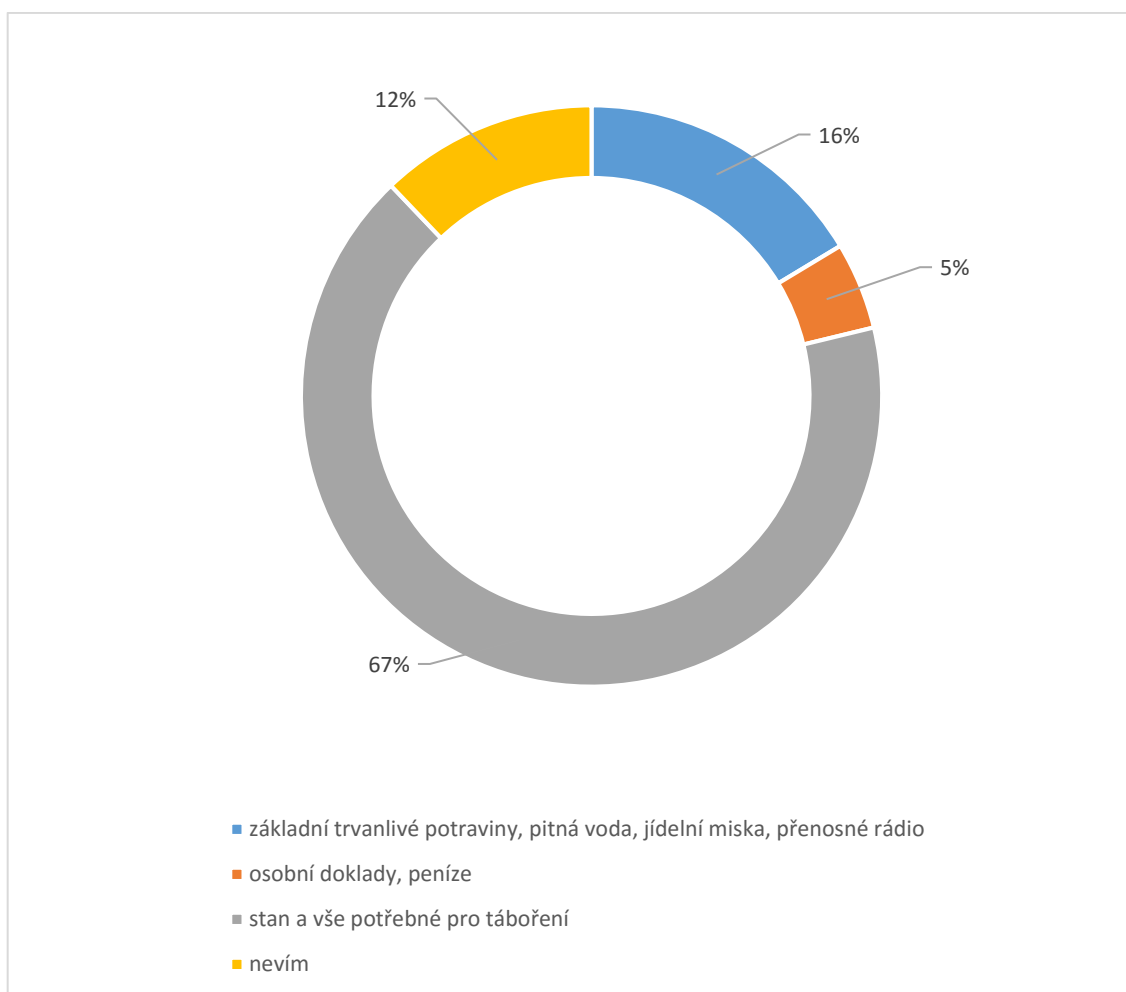
6 Na tísňovou linku se lze dovolat:

Obrázek 42 Odpovědi na otázku, jak se lze dovolat na tísňovou linku – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 42 vyjadřuje odpovědi na otázku, jak se lze dovolat na tísňovou linku. Požadovanou odpověď, tedy bez SIM karty, bez kreditu a pokud je v místě signál alespoň jednoho mobilního operátora vybralo 47 % žáků. Pouze se SIM kartou a s kreditem označilo 33 % a bez SIM karty, bez kreditu a pouze s mobilním operátorem O2 12 % respondentů. 8 % dotazovaných zvolilo odpověď nevím.

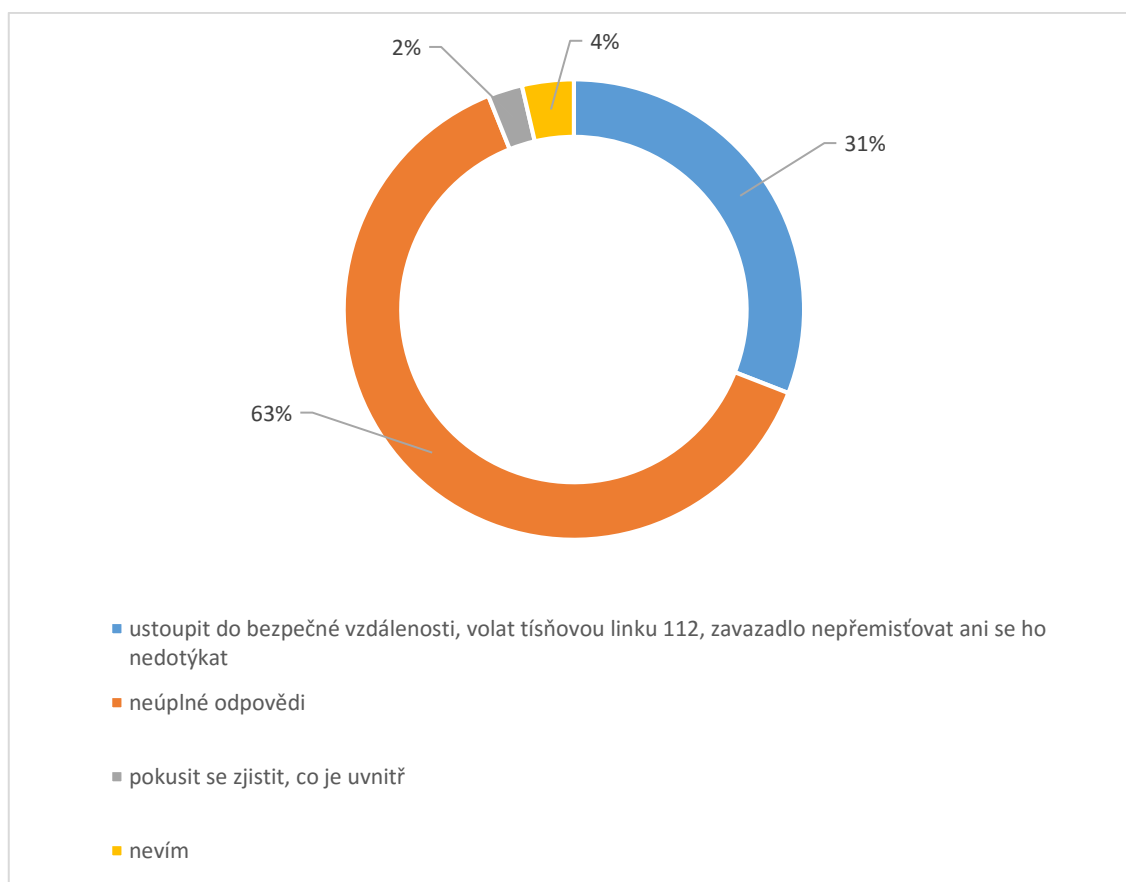
7 Do evakuačního zavazadla nepatří:

Obrázek 43 Odpovědi na otázku o obsahu evakuačního zavazadla – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 43 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o obsahu evakuačního zavazadla. Správně odpovědělo 67 % studentů. 5 % dotazovaných uvedlo odpověď osobní doklady a peníze. 16 % studentů by do evakuačního zavazadla nezabalilo základní trvanlivé potraviny, pitnou vodu, jídelní misku ani přenosné rádio. Zbývajících 12 % respondentů neví.

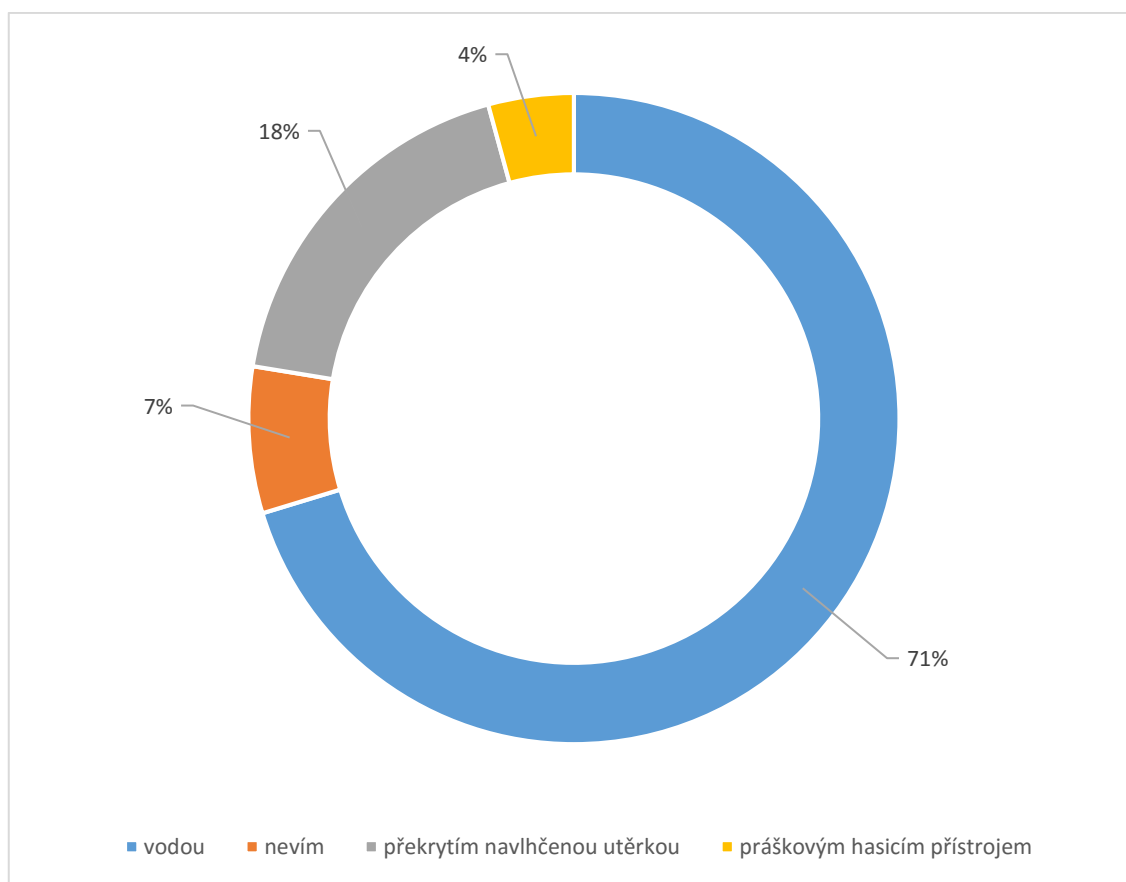
8 Co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla?

Obrázek 44 Odpovědi na otázku o činnosti při nálezu podezřelého zavazadla – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 44 vyjadřuje odpovědi na otázku co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla. Požadovaný soubor odpovědí, tedy ustoupit do bezpečné vzdálenosti, volat tísňovou linku 112, zavazadlo nepřemísťovat ani se ho nedotýkat, vybralo 31 % respondentů. 63 % respondentů do dotazníku zvolilo neúplnou odpověď. Z více správných odpovědí uvedli studenti vždy jen část. Tak jako u předešlých otázek s více správnými odpověďmi se zde opět jednalo o zcela logické odpovědi. Přestože žádná z odpovědí nebyla zcela nesprávná, je nutné takovéto dílčí odpovědi vyhodnotit jako nevyhovující. A to zejména z pohledu neúplnosti požadovaného souboru odpovědí. 2 % respondentů by se pokusila zjistit, co je uvnitř a 4 % neví.

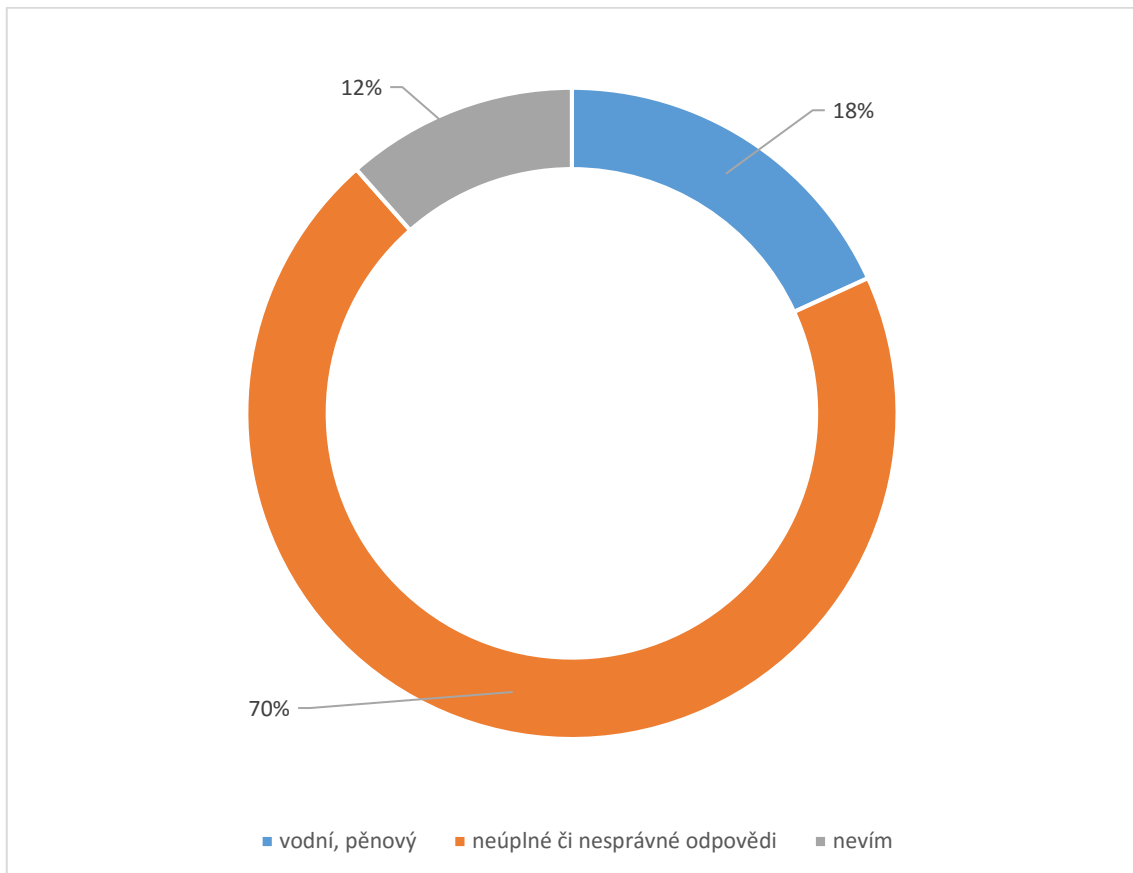
9 Jak nikdy nehasit hořící olej v pánvi?

Obrázek 45 Odpovědi na otázku o hašení hořícího oleje v pánvi – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 45 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o hašení hořícího oleje na pánvi. Správnou odpověď uvedlo 71 % respondentů. 18 % by hořící olej nikdy nehasilo překrytím navlhčenou utěrkou. 4 % studentů by v této situaci nikdy nepoužilo práškový hasicí přístroj. Zbývajících 7 % dotazovaných studentů neví, jak by v takové situaci správně postupovali.

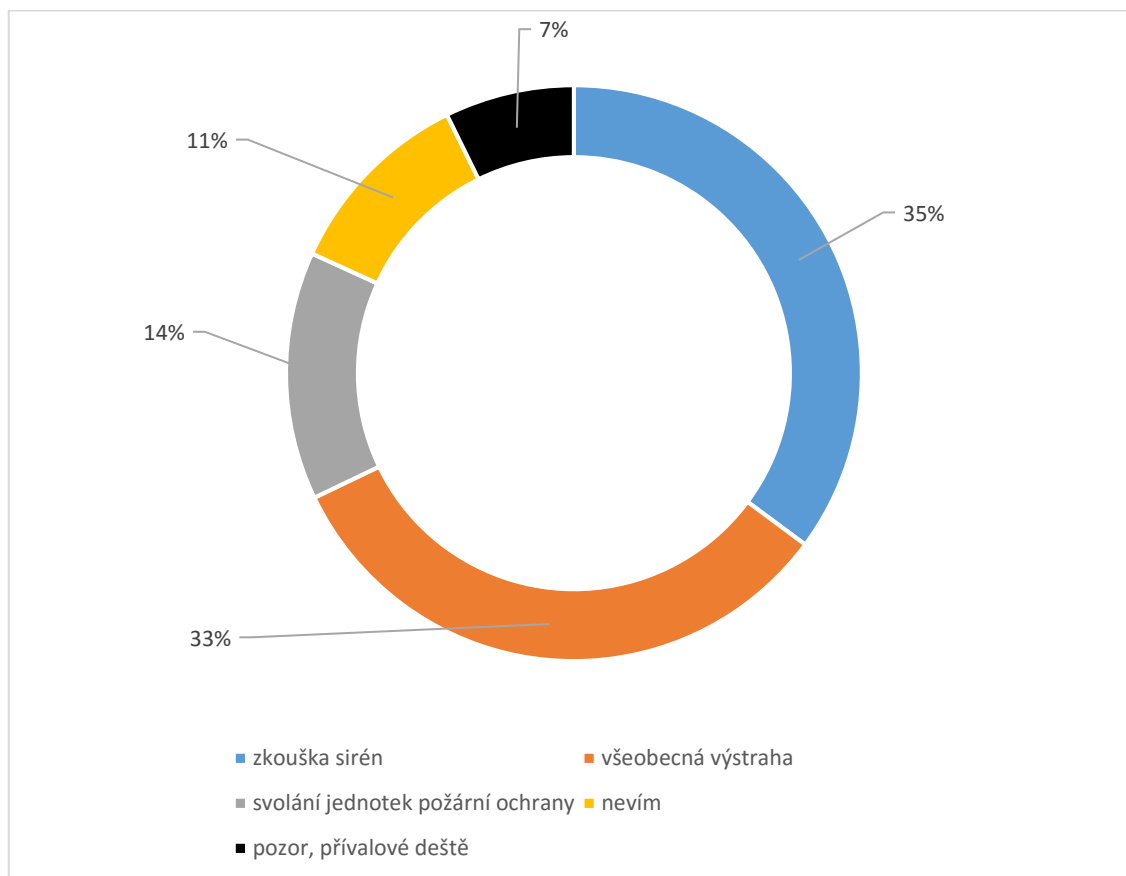
10 Jaký hasicí přístroj nikdy nesmíme použít na hašení elektrického zařízení pod napětím? (více správných odpovědí)

Obrázek 46 Odpovědi na otázku o použití hasicích přístrojů – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 46 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o vhodné volbě hasicího přístroje k hašení zařízení pod napětím. Správně, tedy vodní a pěnový hasicí přístroj odpovědělo 18 % respondentů. 70 % dotazovaných uvedlo neúplné odpovědi, nebo kombinaci správných a chybných odpovědí. Zbývajících 12 % studentů nemá potřebné znalosti o hašení s přítomností elektrického proudu.

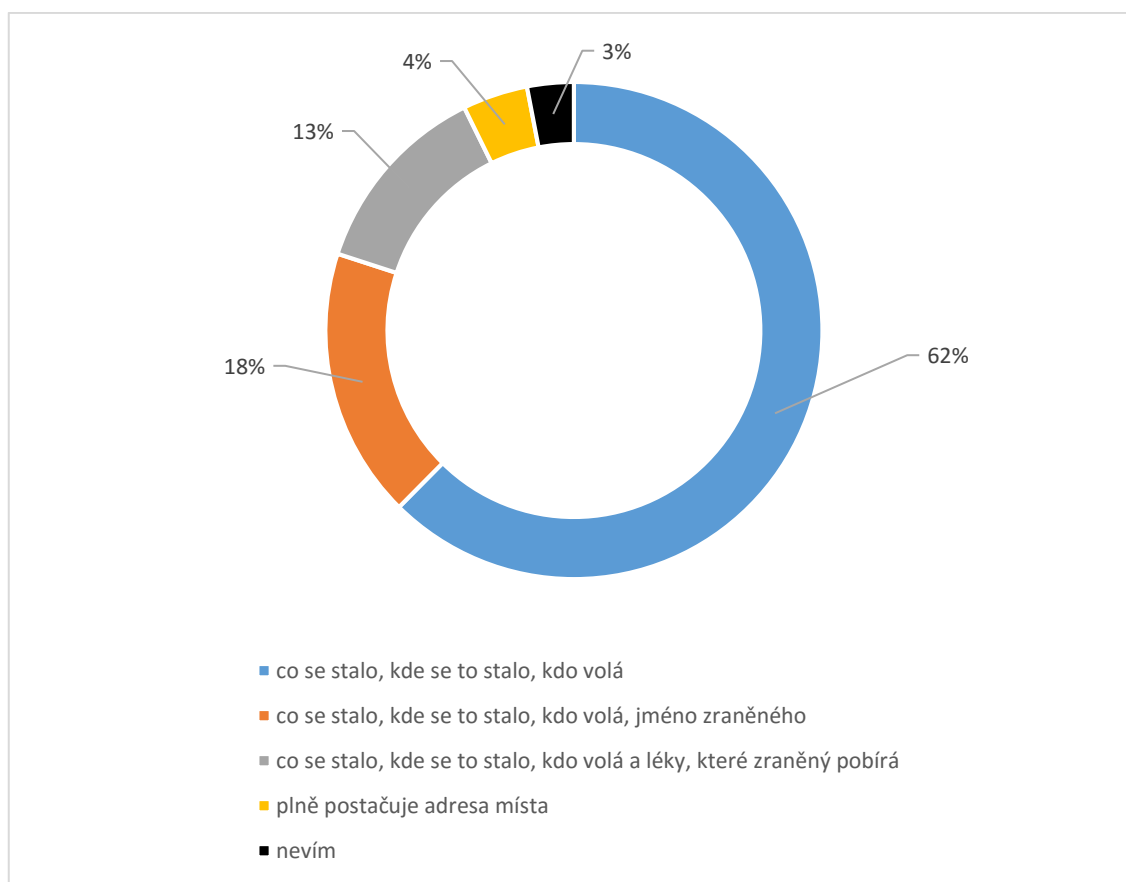
11 Jak se nazývá tento kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin?

Obrázek 47 Odpovědi na otázku o varovném signálu – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 47 vyjadřuje odpovědi na otázku, jak se nazývá tento kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin. Požadovanou odpověď, tedy Všeobecná výstraha, uvedlo 33 % žáků. Za zkoušku sirén tento tón považuje 35 % dotazovaných, za signál ke svolání jednotek požární ochrany 14 %, pozor, přivalové deště 7 % respondentů a zbývajících 11 % neví, co tento signál znamená.

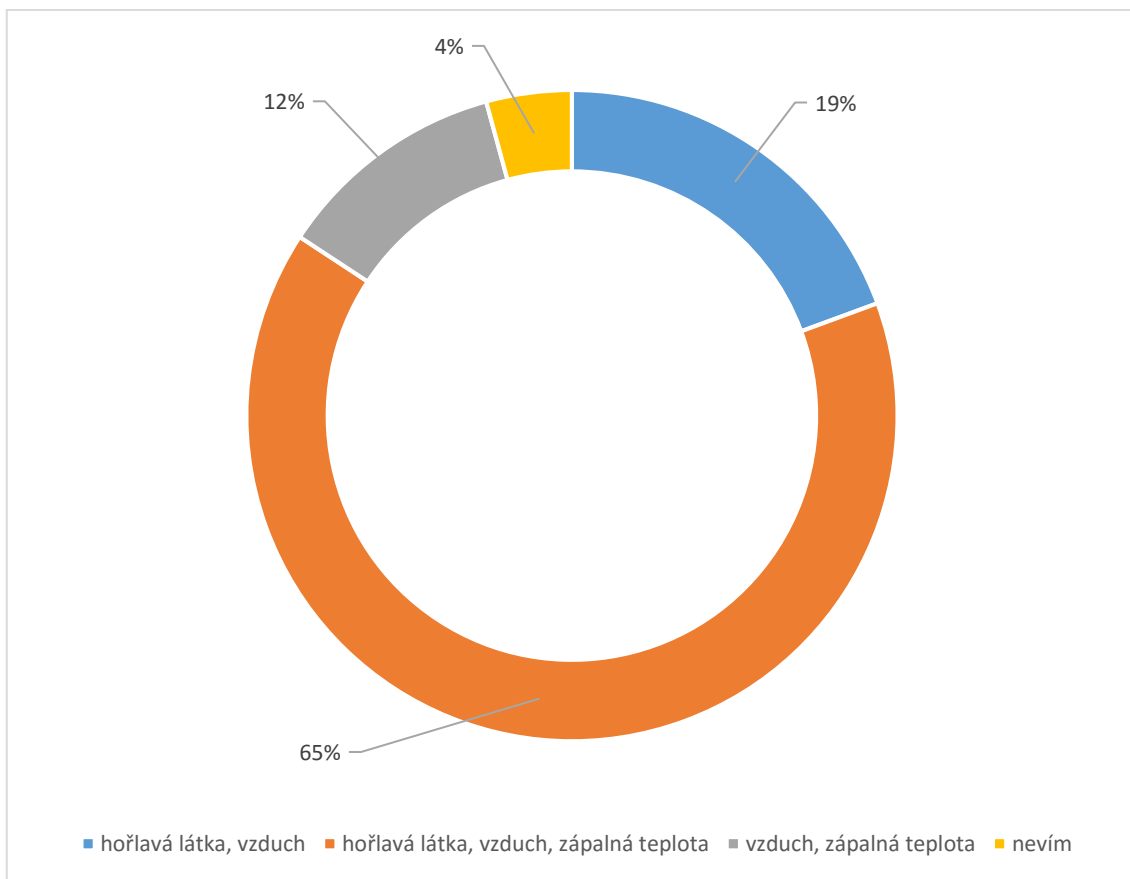
12 Co je nutné sdělit operátorovi tísňové linky?

Obrázek 48 Odpovědi na otázku o informacích pro operátora tísňové linky – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 48 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku, co je nutné sdělit operátorovi tísňové linky. Správně odpovědělo 62 % z celkového počtu respondentů. 18 % dotazovaných vybralo možnost, kdy preferují uvedení jména zraněného, 13 % studentů by navíc uvedlo léky, které zraněný užívá. 4 % respondentů uvedlo zcela nesprávnou odpověď. Zbývající 3 % zvolila možnost nevím.

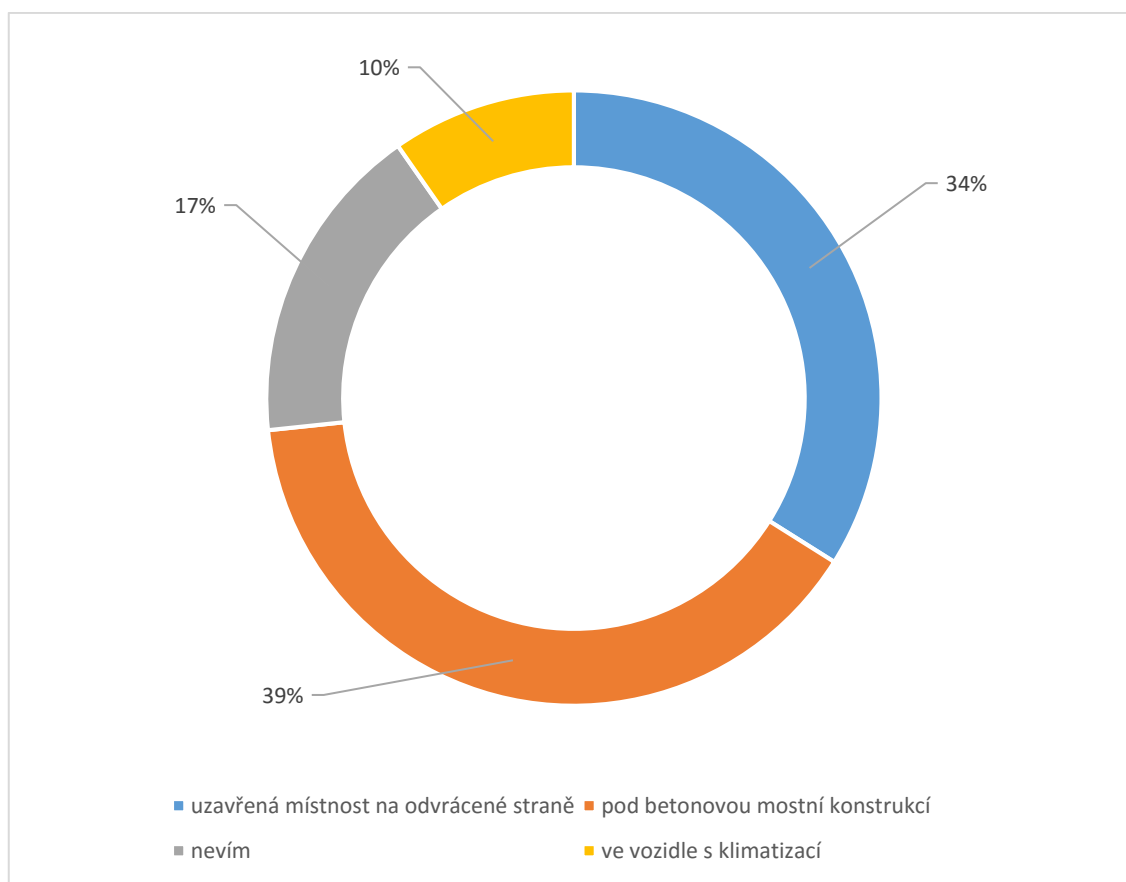
13 Jaké jsou podmínky hoření?

Obrázek 49 Odpovědi na otázku o podmínkách hoření – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 49 vyjadřuje odpovědi na otázku věnující se podmínkám hoření. Požadovanou odpověď, tedy hořlavá látka, zápalná teplota a přístup vzduchu vybralo 65 % respondentů. 19 % respondentů uvedlo, že mezi podmínky hoření patří pouze hořlavá látka a přístup vzduchu a dalších 12 % studentů považuje za podmínky hoření pouze zápalnou teplotu a vzduch. 4 % respondentů uvedlo odpověď nevím.

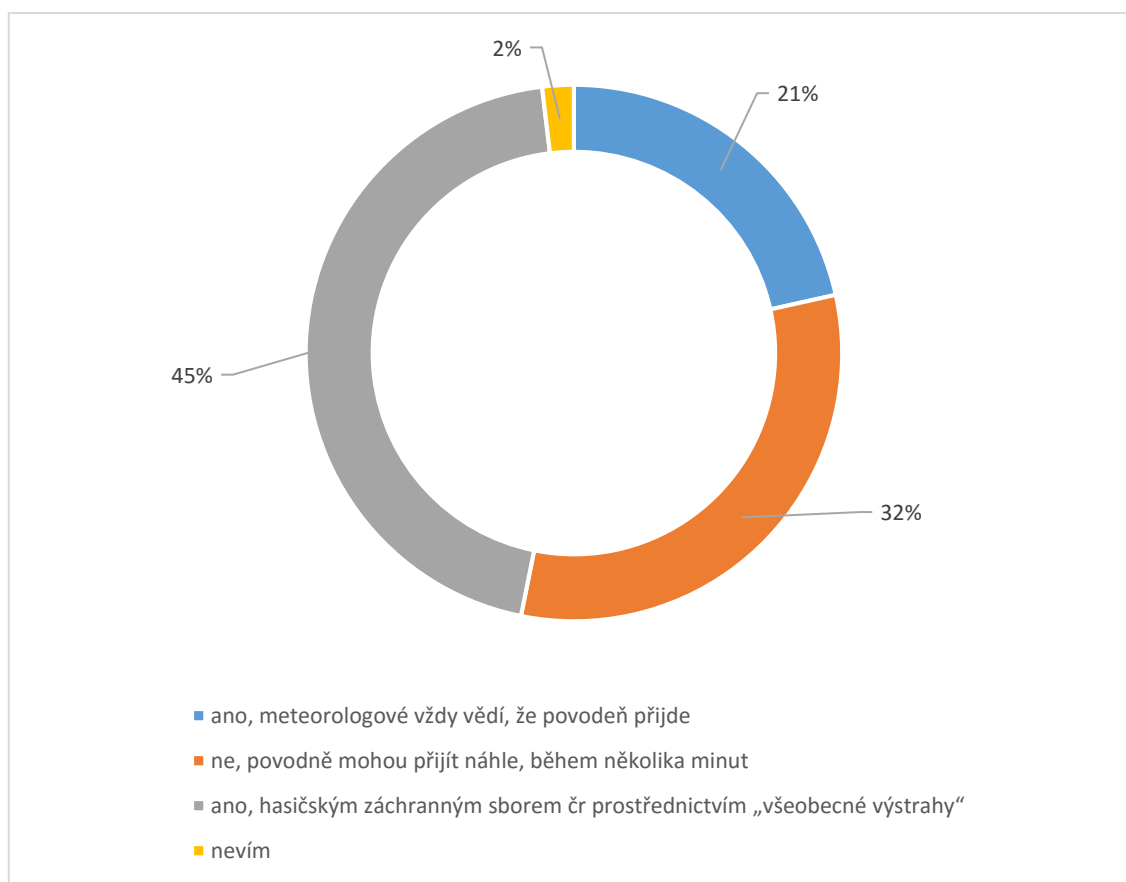
14 Jaké prostory jsou nejvhodnější pro ukrytí před účinky jaderné havárie?

Obrázek 50 Odpovědi na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 50 vyjadřuje výsledek odpovědí na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie. Správně odpovědělo 34 % z celkového počtu respondentů. 39 % dotazovaných by se ukrylo pod betonovou mostní konstrukcí a 10 % ve vozidle s klimatizací. 17 % studentů správnou odpověď nezná.

15 Je obyvatelstvo před povodní vždy varováno?

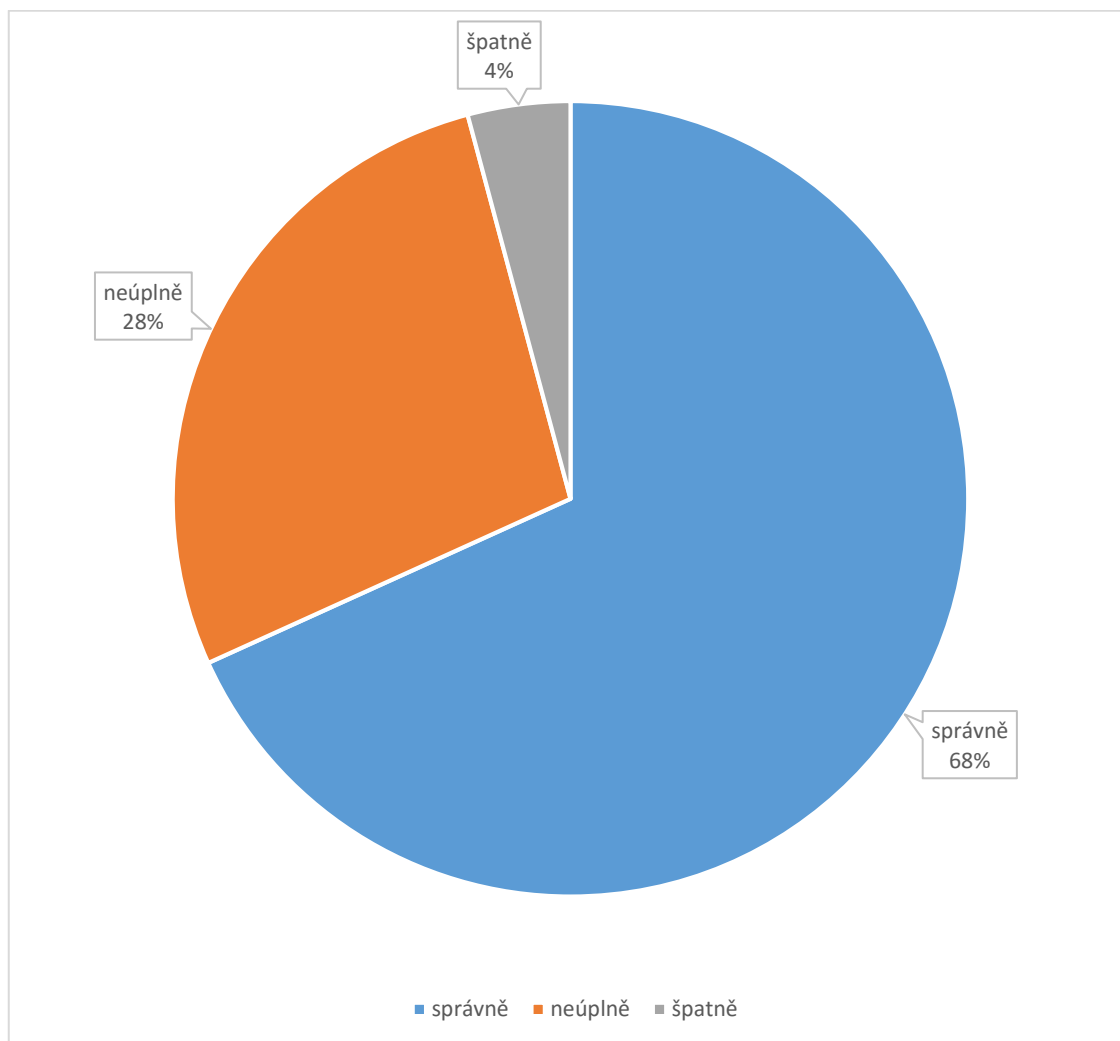

Obrázek 51 Odpovědi na otázku o varování před povodní – gymnázia. (zdroj vlastní)

Obrázek 51 vyjadřuje odpovědi na otázku, zda je obyvatelstvo před povodní vždy varováno. Požadovanou odpověď, tedy ne, povodně mohou přijít náhle, během několika minut, vybralo 32 % respondentů. 21 % respondentů uvedlo, že před povodní jsme vždy varováni prostřednictvím meteorologické služby. 45 % dotazovaných uvedlo, vždy prostřednictvím signálu Všeobecná výstraha a 2 % studentů správnou odpověď nezná.

9.3.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření

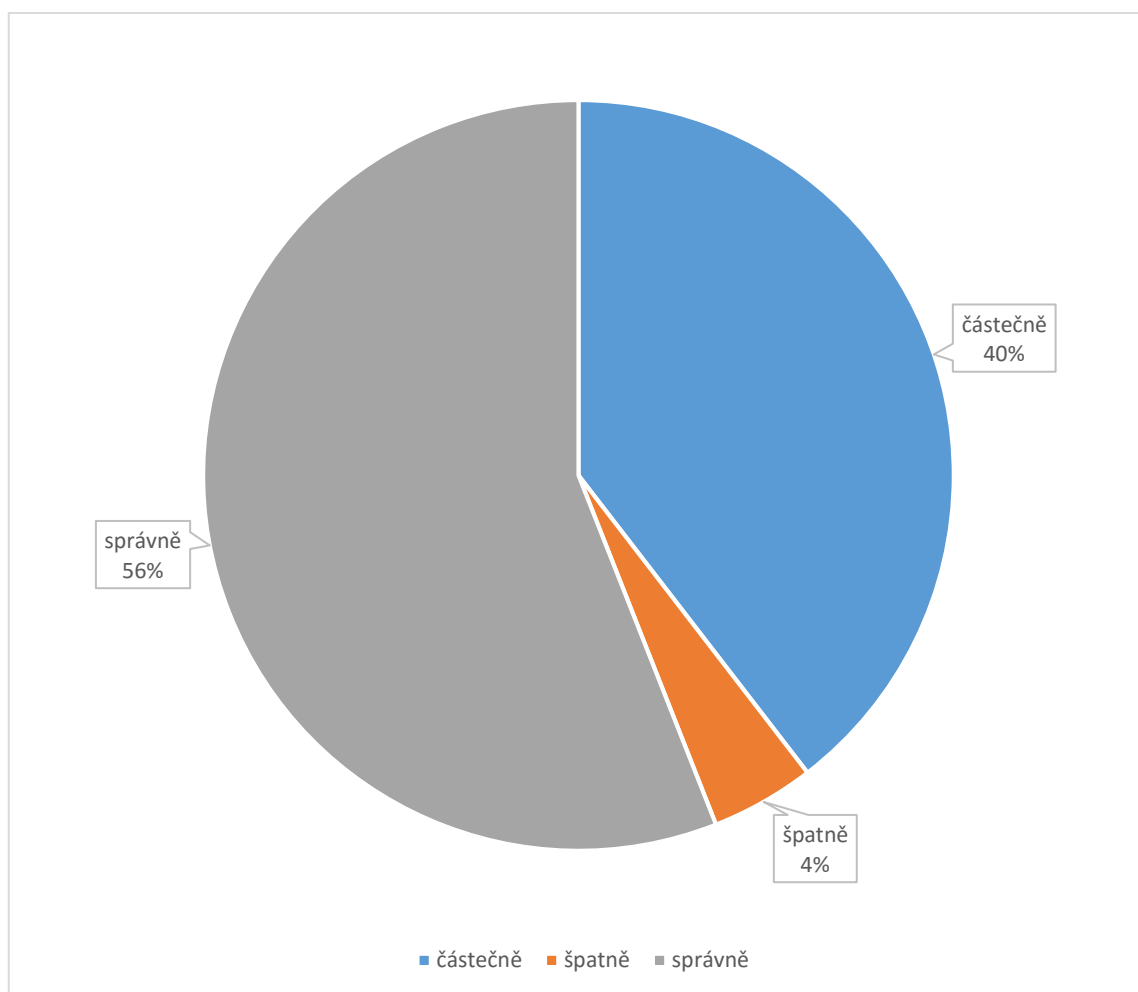
1. Jaká vznikají rizika při úniku nebezpečné látky?

Obrázek 52 Jaká vznikají rizika při úniku nebezpečné látky? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu studentů bylo zvoleno 68 % správných odpovědí. Neúplné odpovědi, kdy studenti volili jednu či dvě ze souboru 3 správných, představovaly 28 % podíl. Neinformovanost projevila 4 % respondentů. Otázka se dotýkala obecně známých nebezpečí vyplývajících z přítomnosti nebezpečné látky. Proto byly pro potřeby této diplomové práce neúplné odpovědi vyhodnoceny jako nevyhovující. Výsledkem je 68 % správných a 32 % nesprávných odpovědí.

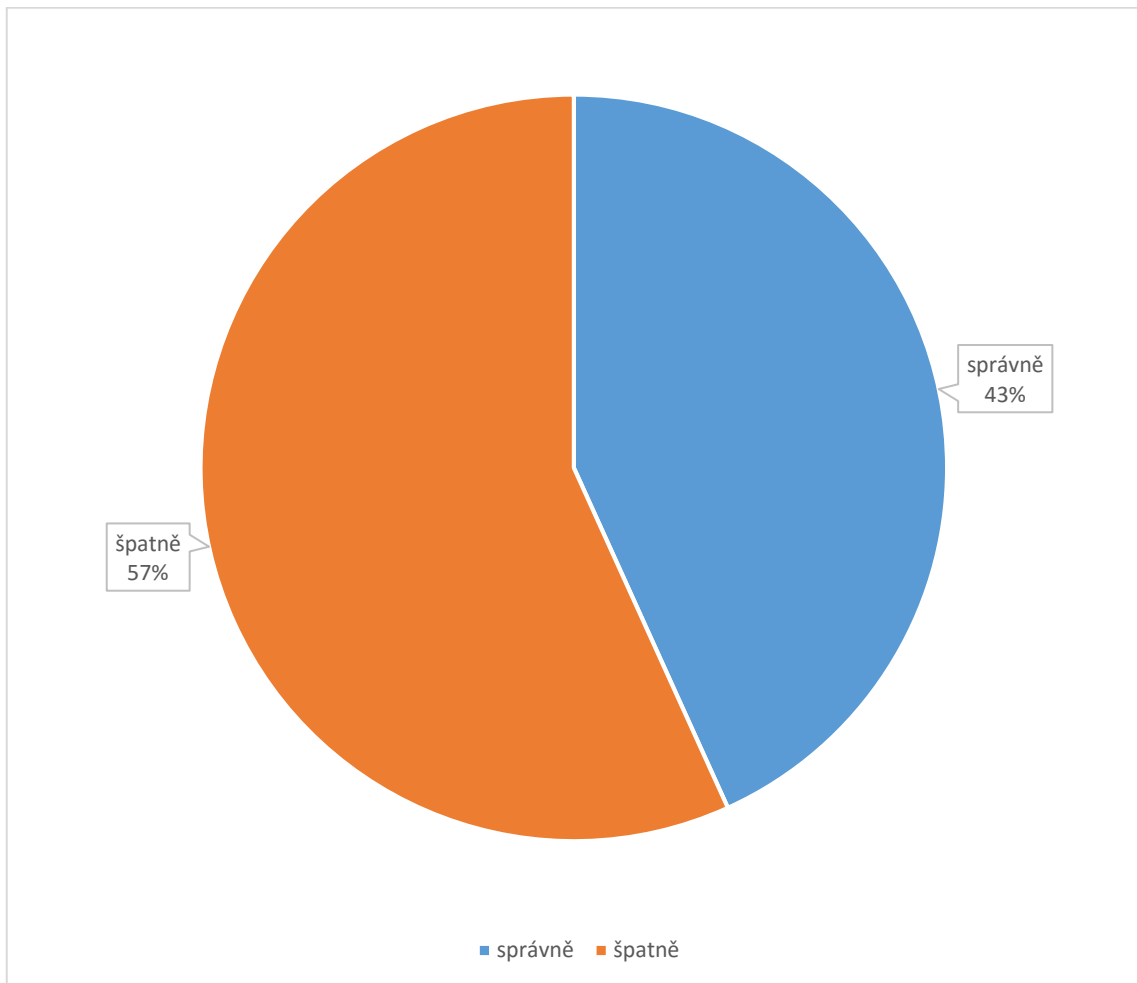
2. Možná místa vstupu chemické látky do organismu jsou:

Obrázek 53 Možná místa vstupu chemické látky do organismu jsou: – celkové vyhodnocení
(zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 56 % správných odpovědí. Neúplné odpovědi, kdy studenti opět zvolili jednu či dvě ze souboru 3 správných, představovali 40 % podíl z celkového počtu odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolila 4 % respondentů. Otázka se, tak jako v předchozí otázce, dotýkala obecně známých nebezpečí vyplývajících z přítomnosti nebezpečné látky, s konkrétním zaměřením na organismus. Pro potřeby této diplomové práce byly neúplné odpovědi vyhodnoceny jako nevyhovující. Výsledkem je 56 % správných a 44 % nesprávných odpovědí.

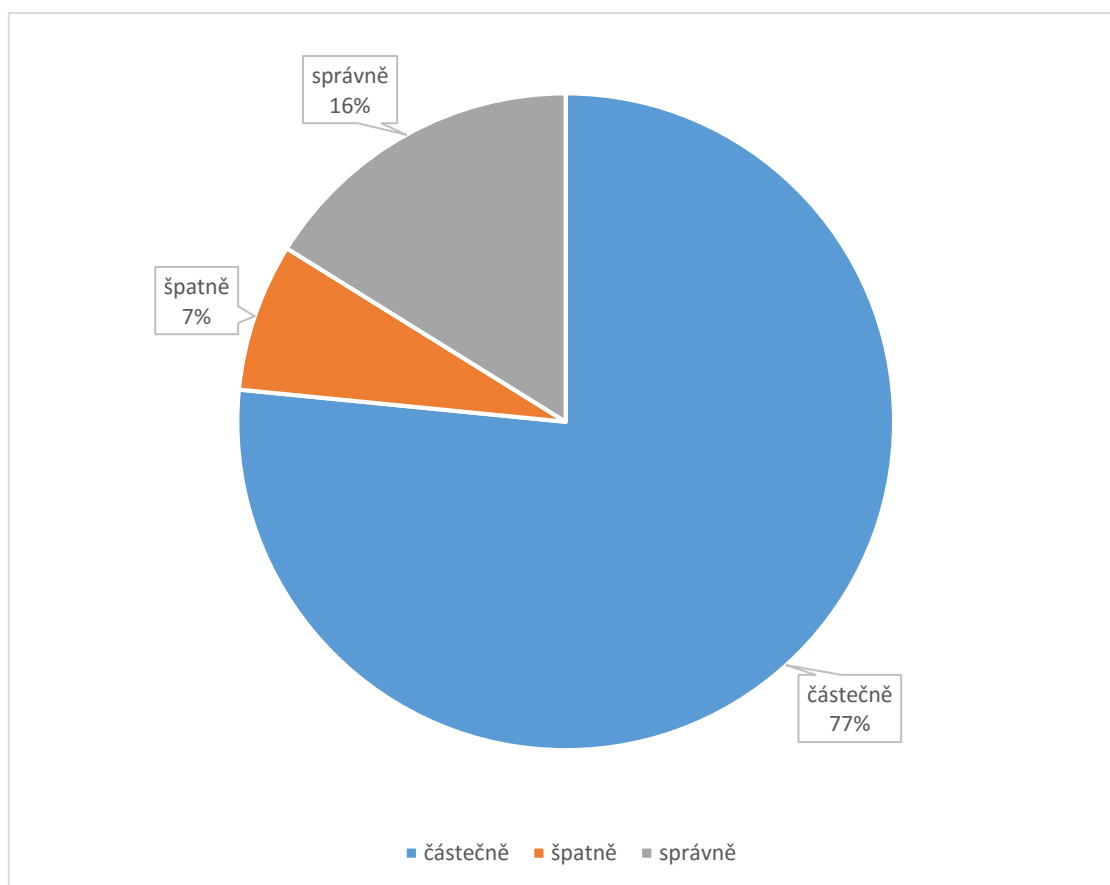
3. Ve které části budovy je nejlepší se schovat, pokud dojde k havárii s únikem nebezpečných látek?

Obrázek 54 Ve které části budovy je nejlepší se schovat, pokud dojde k havárii s únikem nebezpečných látek? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 43 % správných odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 57 % respondentů. Zjištěný výsledek poukazuje na nedostatečnou informovanost studentů v oblasti ukrytí před působením nebezpečných látek.

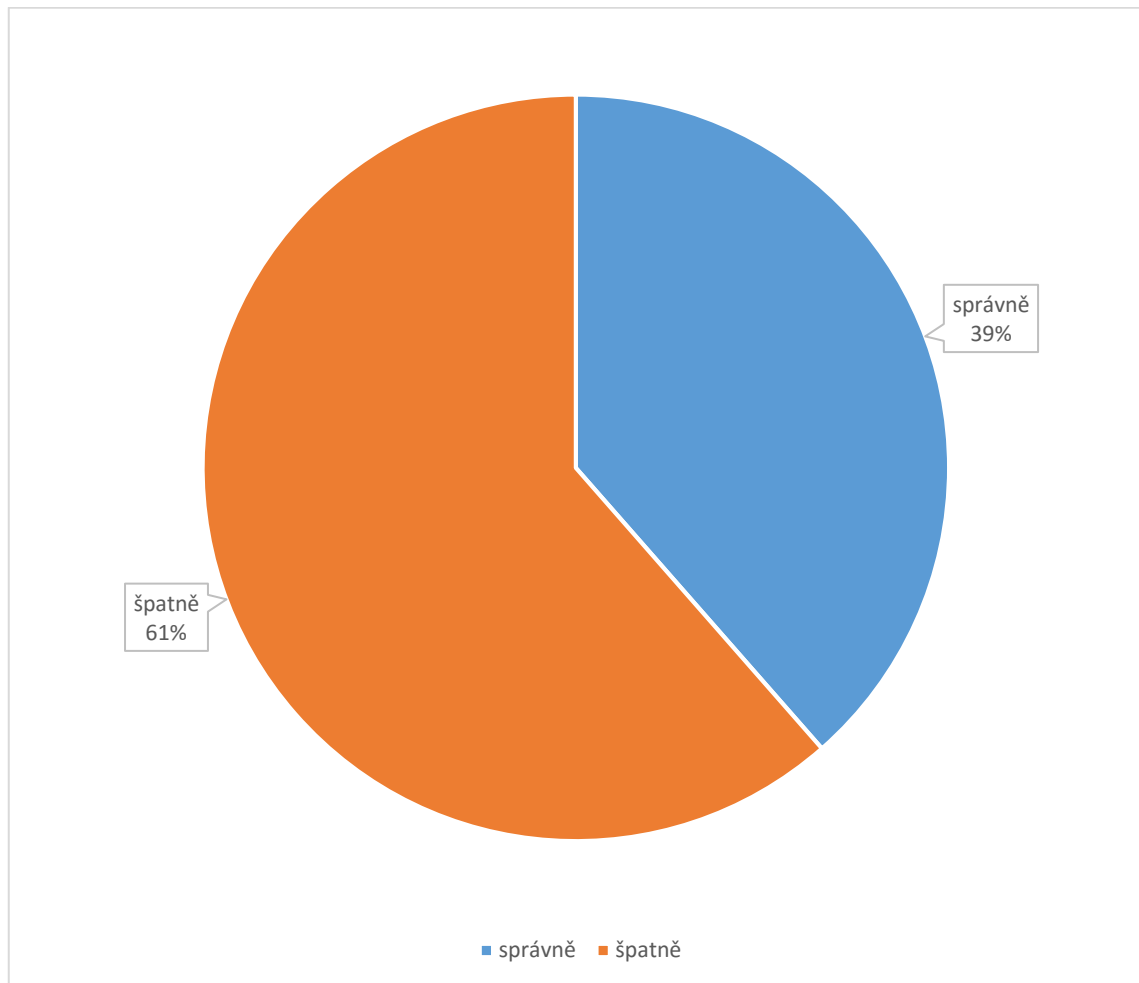
4. Jak se zachováte při úniku zemního plynu v domácnosti?

Obrázek 55 Jak se zachováte při úniku zemního plynu v domácnosti? – celkové vyhodnocení
(zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 16 % správných odpovědí. Neúplné odpovědi, kdy studenti opět zvolili jednu či dvě ze souboru 3 správných, představovalo 77 % z celkového počtu odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 7 % respondentů. Otázka se opět dotýkala obecně známých nebezpečí, která mohou při úniku zemního plynu vzniknout. Tato situace může v různých alternativách nastat v podstatě kdykoli a každý dospívající by na ni měl umět adekvátně reagovat. Proto pro potřeby této diplomové práce byly neúplné odpovědi vyhodnoceny jako nevyhovující, neboť opomenutí jediné ze správných odpovědí může mít fatální následky. Zjištěným výsledkem je 16 % správných a 84 % nesprávných odpovědí.

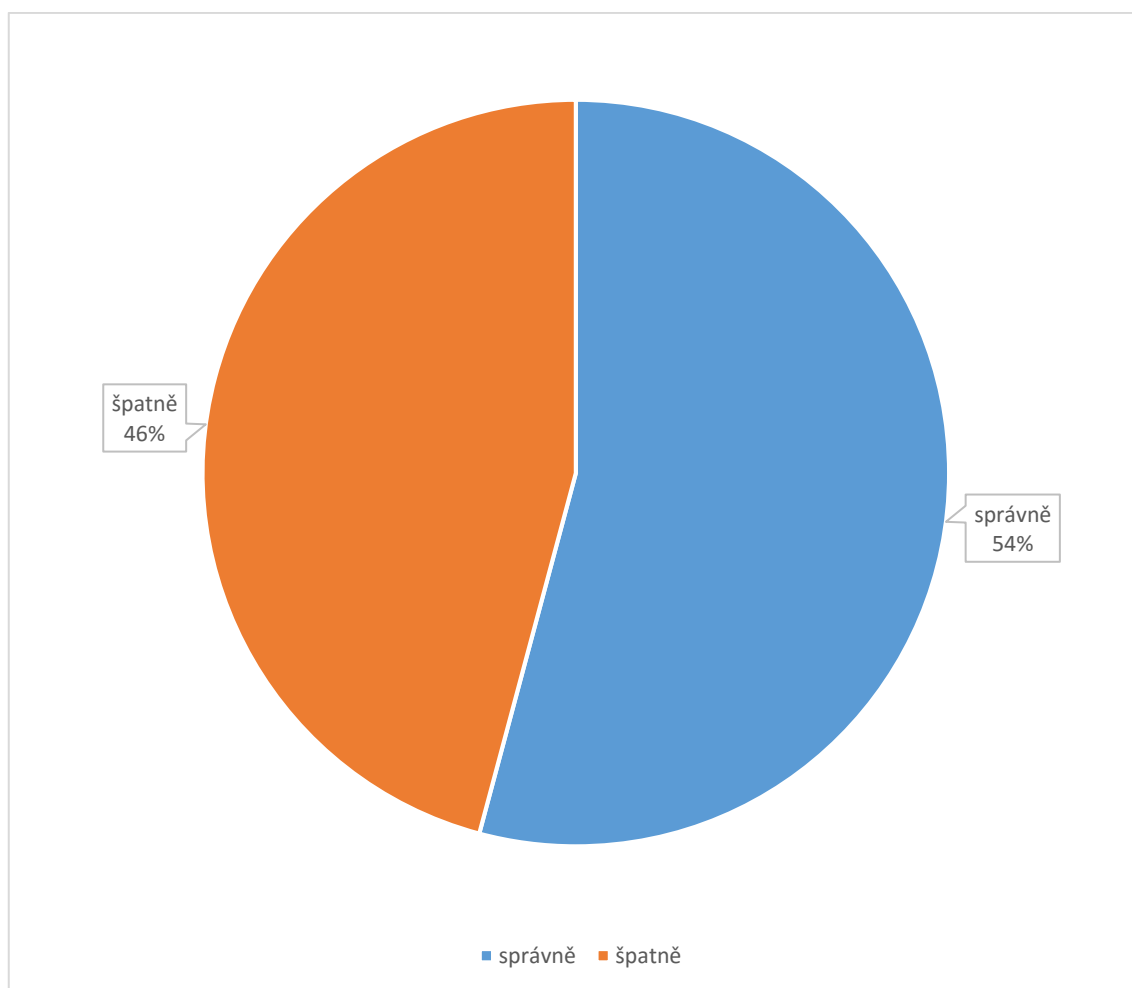
5. Otrava oxidem uhelnatým je v domácnostech častou příčinou úmrtí. Jak jeho přítomnost poznáte?

Obrázek 56 Otrava oxidem uhelnatým je v domácnostech častou příčinou úmrtí. Jak jeho přítomnost poznáte? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 39 % správných odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 61 % respondentů. Zjištěný výsledek poukazuje na nedostatečnou informovanost studentů o nebezpečnosti oxidu uhelnatého. Tento výsledek se z odborného hlediska jeví jako zcela tristní. O nebezpečnosti plynu, který může být vlivem závady na topidle v domácnosti přítomen, by měl být každý středoškolák informován.

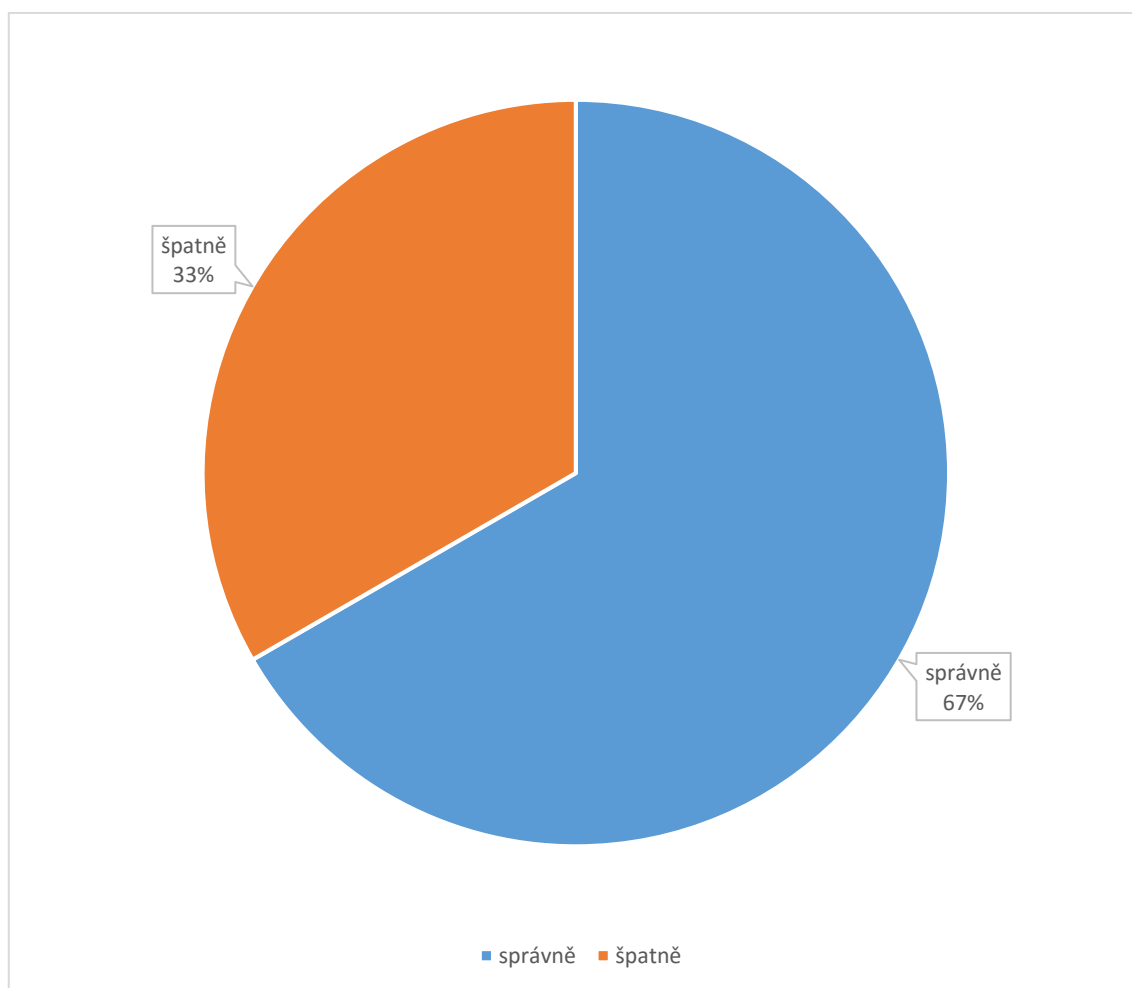
6. Na tísňovou linku se lze dovolat:

Obrázek 57 Na tísňovou linku se lze dovolat: - celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 54 % správných odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 46 % respondentů. Tato otázka nastavuje zrcadlo obecnému mínění o znalosti mládeže v oblasti mobilní komunikace. Oproti původnímu předpokladu 100 % správných odpovědí, se výzkum posunul do oblasti „50 na 50“. Zjištěný výsledek poukazuje na nedostatečnou informovanost studentů v oblasti využitelnosti vlastních prostředků k zajištění předání tísňové informace.

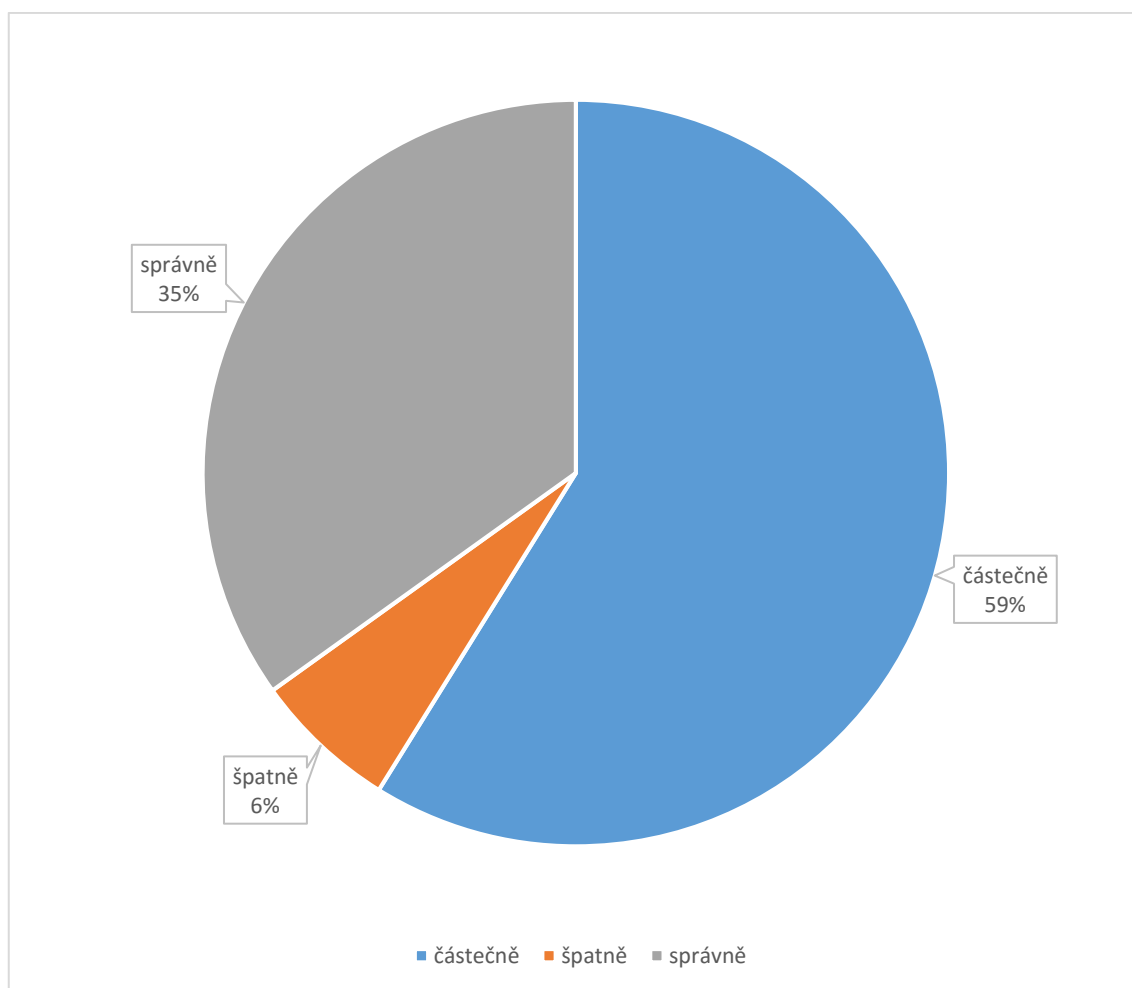
7. Do evakuačního zavazadla nepatří:

Obrázek 58 Do evakuačního zavazadla nepatří: - celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 67 % správných odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 33 % respondentů. Procentuální výsledek této otázky není příliš přesvědčivý, nicméně je nutné konstatovat, že téměř tři čtvrtiny odpovědí bylo správných.

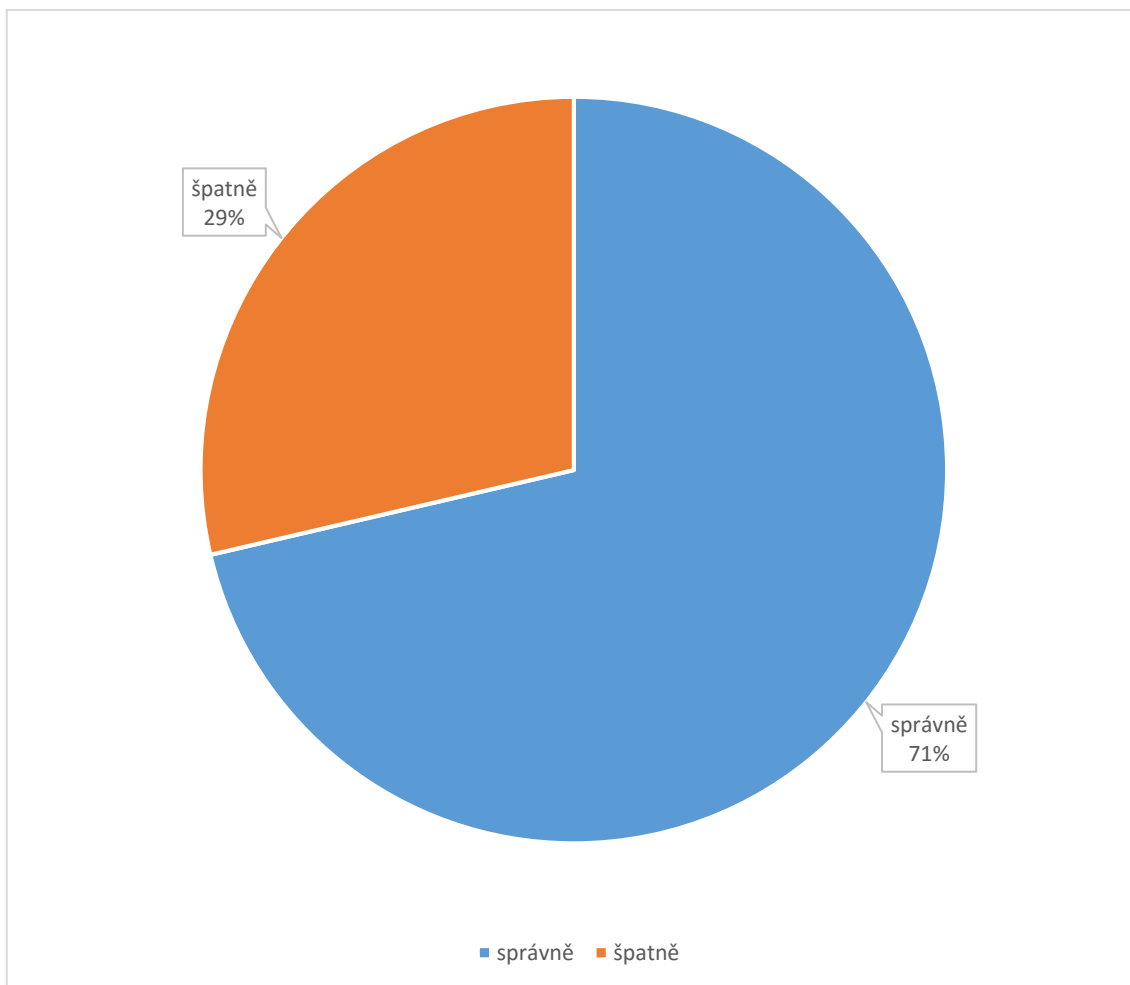
8. Co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla?

Obrázek 59 Co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla? - celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 35 % správných odpovědí. Neúplné odpovědi, kdy studenti opět volili jednu či dvě ze souboru 3 správných, představovalo 59 % z celkového počtu odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 6 % respondentů. Otázka se týkala správné činnosti při nálezu podezřelého předmětu. V tomto případě nelze částečné odpovědi, kdy studenti uváděli, že se předmětu nebudou dotýkat nebo zavolají linku 112 nebo ustoupí do bezpečí, nelze kvalifikovat jako zcela nesprávné, i když původní předpoklad byl, že studenti označí všechny 3 správné odpovědi. Pozitivním výsledkem je pouze 6 % nesprávných odpovědí.

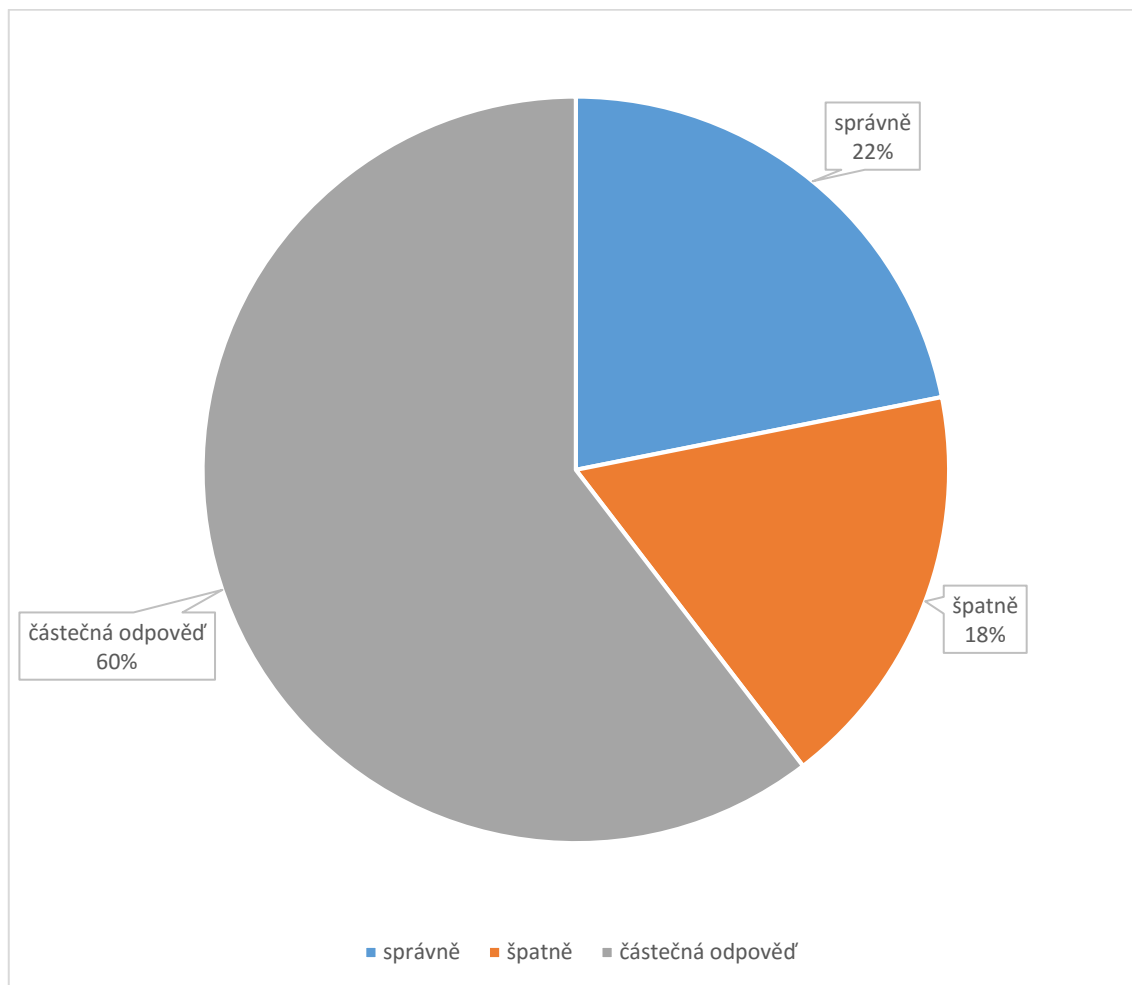
9. Jak nikdy nehasit hořící olej v pánvi?

Obrázek 60 Jak nikdy nehasit hořící olej v pánvi? - celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 71 % správných odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 29 % respondentů. Procentuální výsledek této otázky se jeví jako uspokojivý.

10. Jaký hasicí přístroj nikdy nesmíme použít na hašení elektrického zařízení pod napětím?

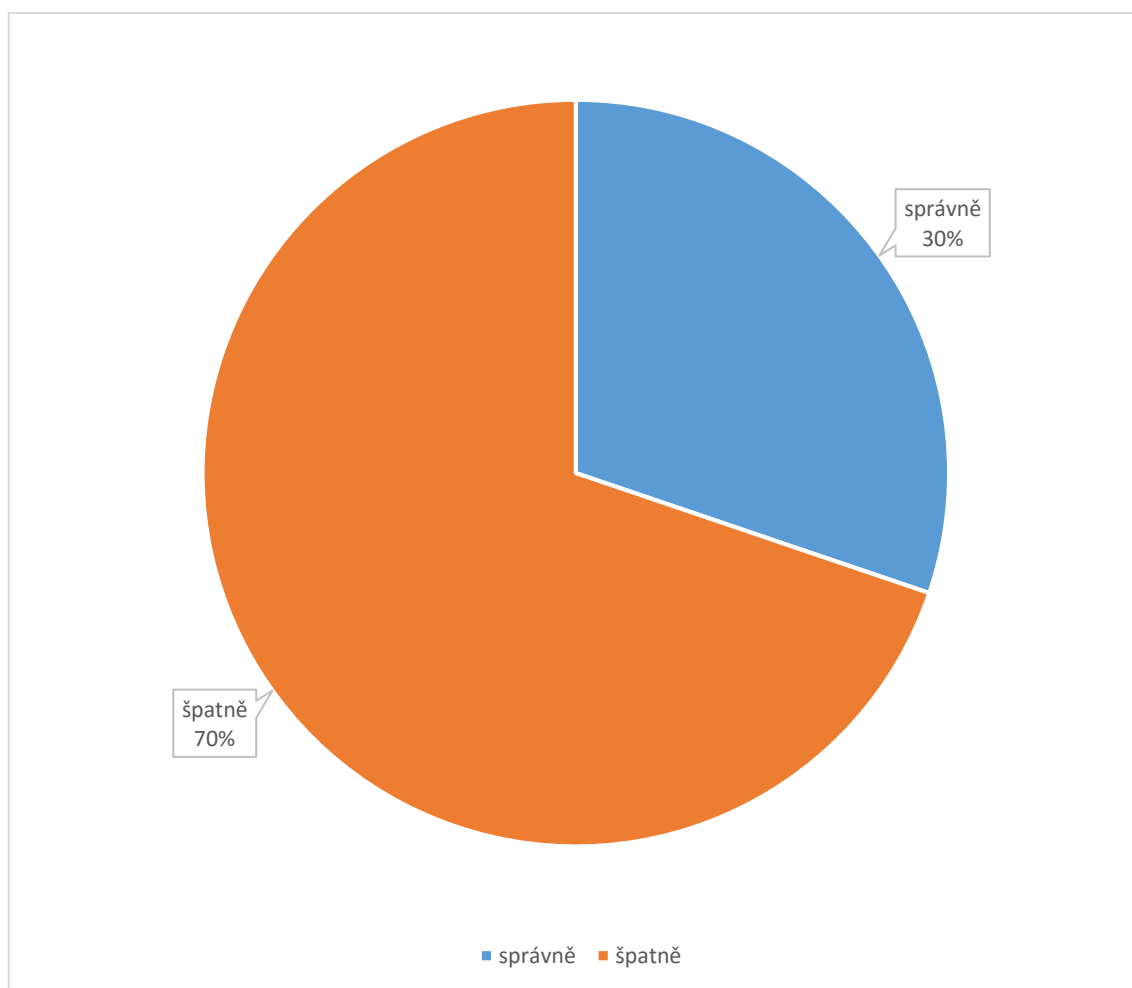

Obrázek 61 Jaký hasicí přístroj nikdy nesmíme použít na hašení elektrického zařízení pod napětím?

- celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 22 % správných odpovědí. Neúplné odpovědi, kdy studenti opět volili jednu či dvě ze souboru 3 správných, představovalo 60 % z celkového počtu odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 18 % respondentů. Otázka se týkala správné volby hasicího přístroje při hašení zařízení pod napětím. Ani u této otázky nelze při celkovém hodnocení považovat neúplné odpovědi za správné. Riziko poškození zdraví je při nesprávné volbě hasicího prostředku příliš vysoké. Konečné hodnocení je 22 % správných a 78 % chybných odpovědí.

11. Jak se nazývá kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin?

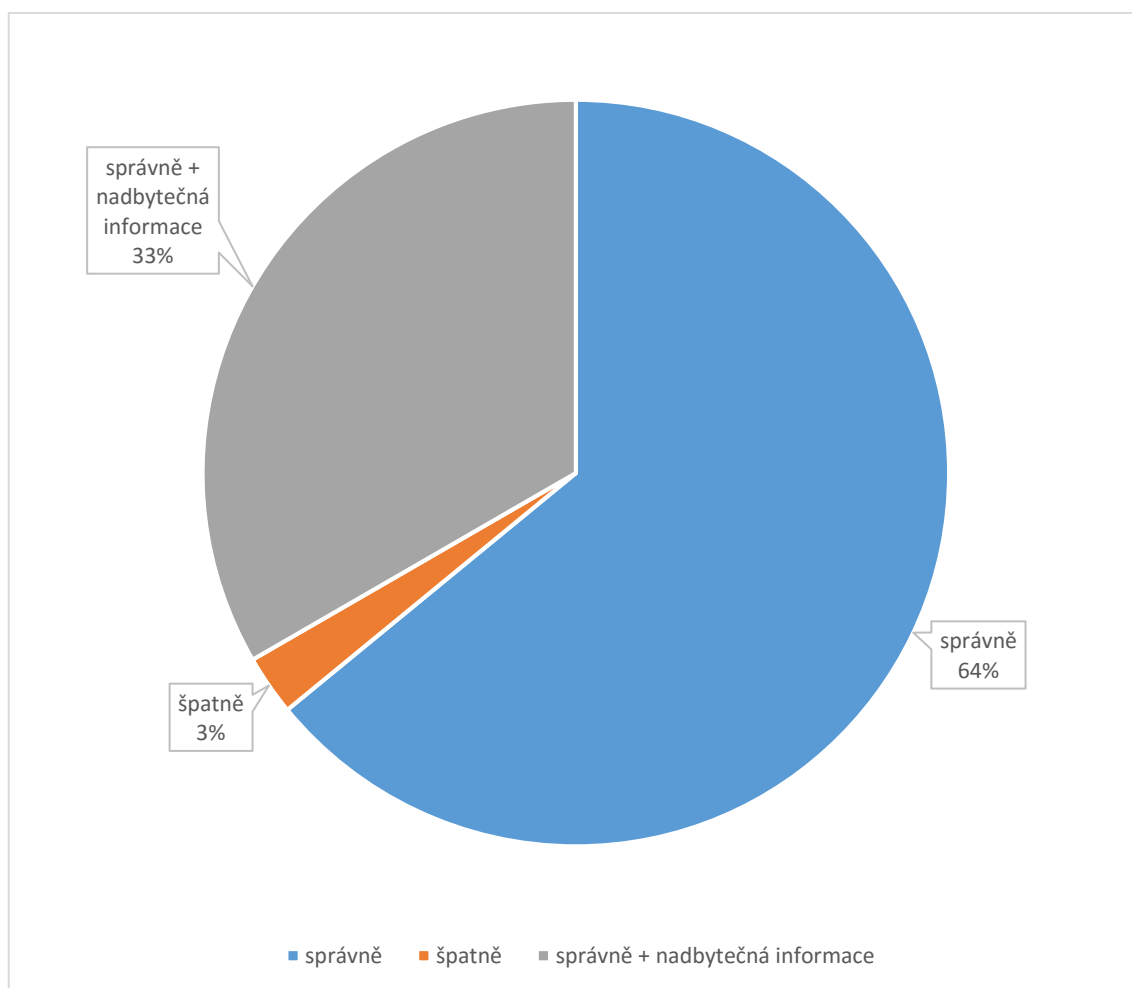

Obrázek 62 Jak se nazývá kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin? - celkové vyhodnocení

(zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 30 % správných odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 70 % respondentů. Procentuální výsledek této otázky není ve vztahu k problematice varování obyvatelstva příliš pozitivní. Přibližně dvě třetiny dotazovaných studentů by v případě zaznění signálu Všeobecná výstraha pravděpodobně nikterak nereagovali.

12. Co je v první řadě nutné sdělit operátorovi tísňové linky?

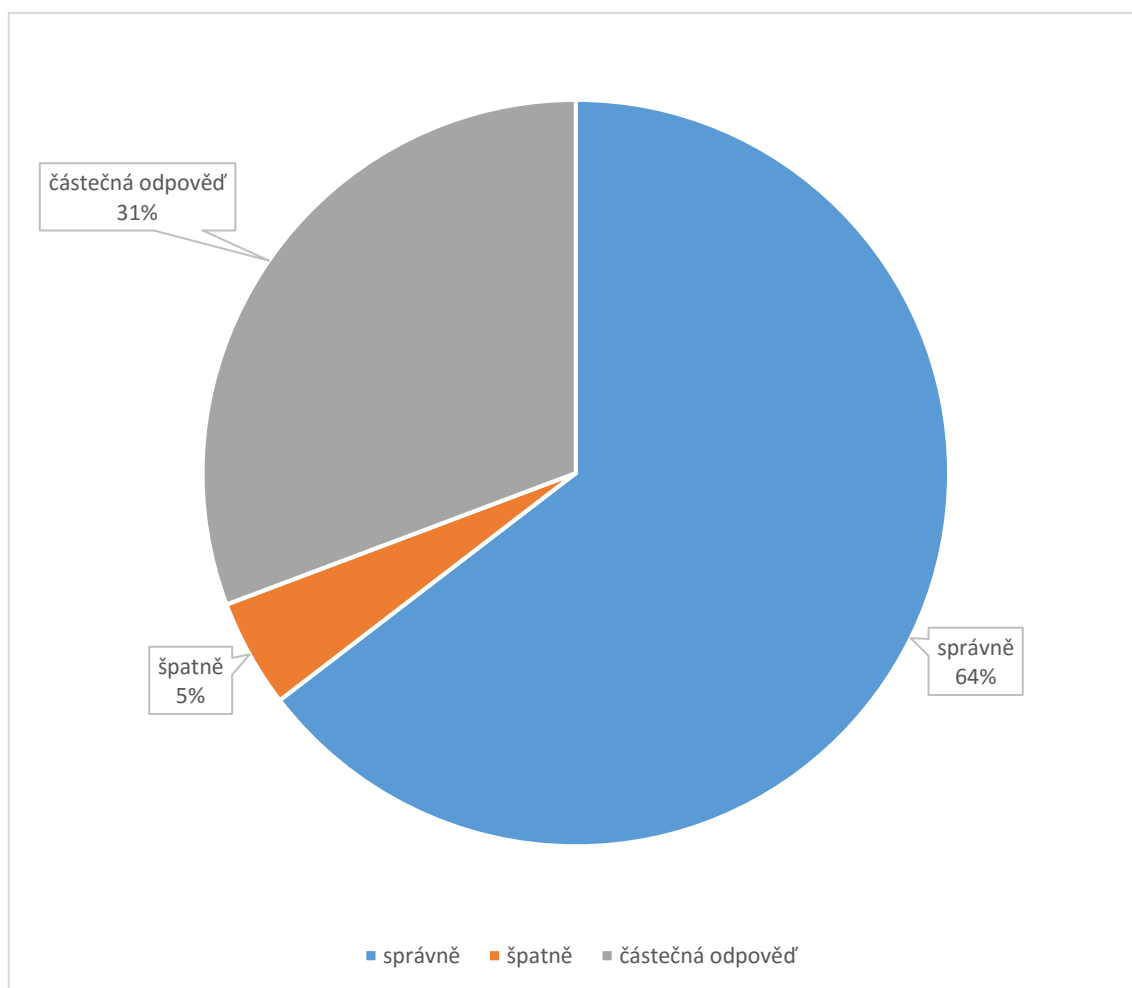

Obrázek 63 Jak se nazývá kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin? - celkové vyhodnocení

(zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 64 % správných odpovědí. Nadbytečné odpovědi představovalo 33 % z celkového počtu odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolila 3 % respondentů. Otázka se týkala prvořadých informací, které je nutné sdělit operátorovi tísňové linky. Nadbytečné informace, které respondenti uváděly, se týkaly jména zraněného a léků, které zraněný užívá. I takové odpovědi je nutné v celkovém hodnocení považovat za správné. V tomto případě lze porovnání správných a nesprávných odpovědí vyjádřit jako poměr 97 % ku 3 %.

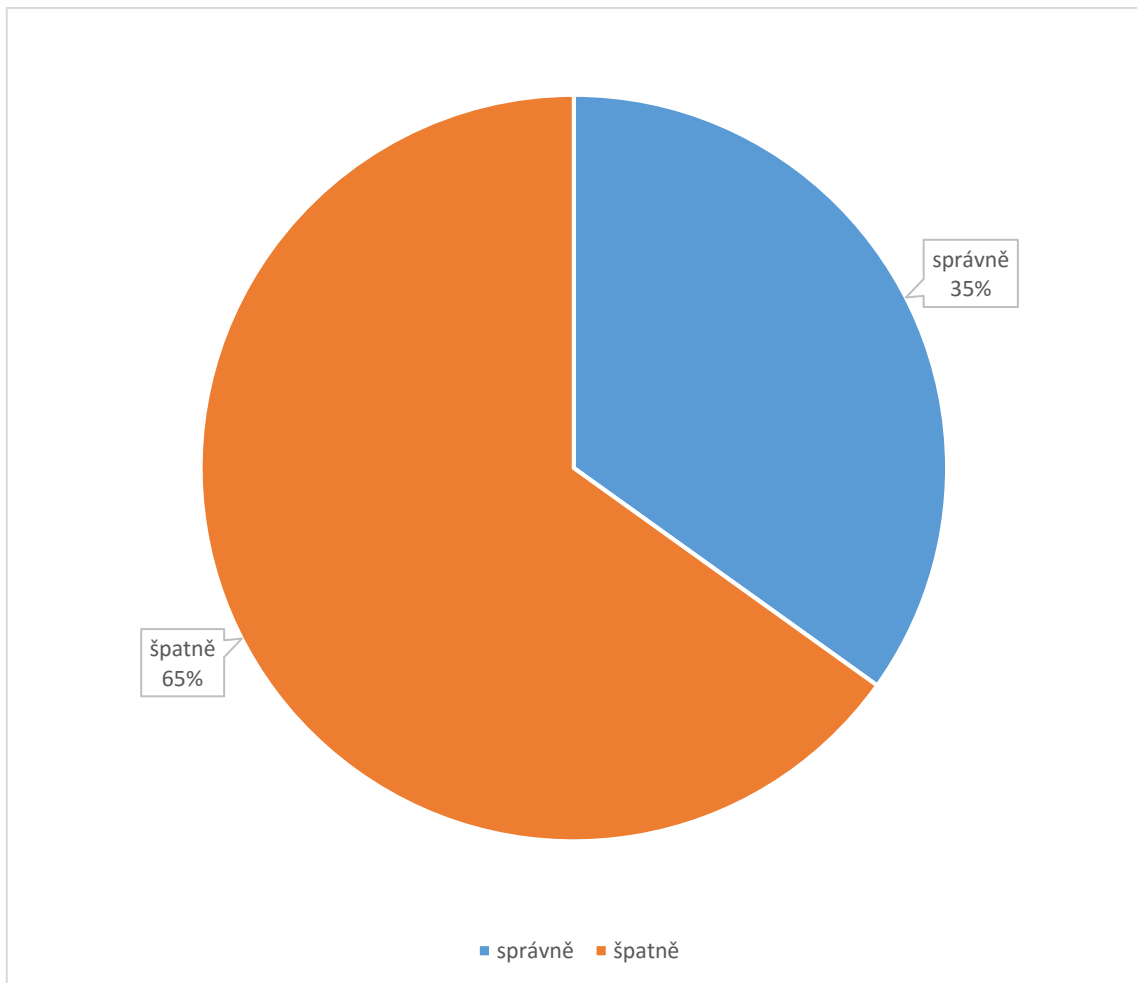
13. Jaké jsou podmínky hoření?

Obrázek 64 Jaké jsou podmínky hoření? - celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 64 % správných odpovědí. Částečné odpovědi představovalo 31 % z celkového počtu odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 5 % respondentů. Otázka požadovala definování 3 základních podmínek hoření. Částečné odpovědi, které respondenti uváděli, se vždy dotýkaly pouze dvou ze tří základních částí hořlavého souboru. Proto nelze tyto odpovědi považovat za správné. Komparaci správných a nesprávných odpovědí lze výsledek vyjádřit jako poměr 64 % ku 36 %.

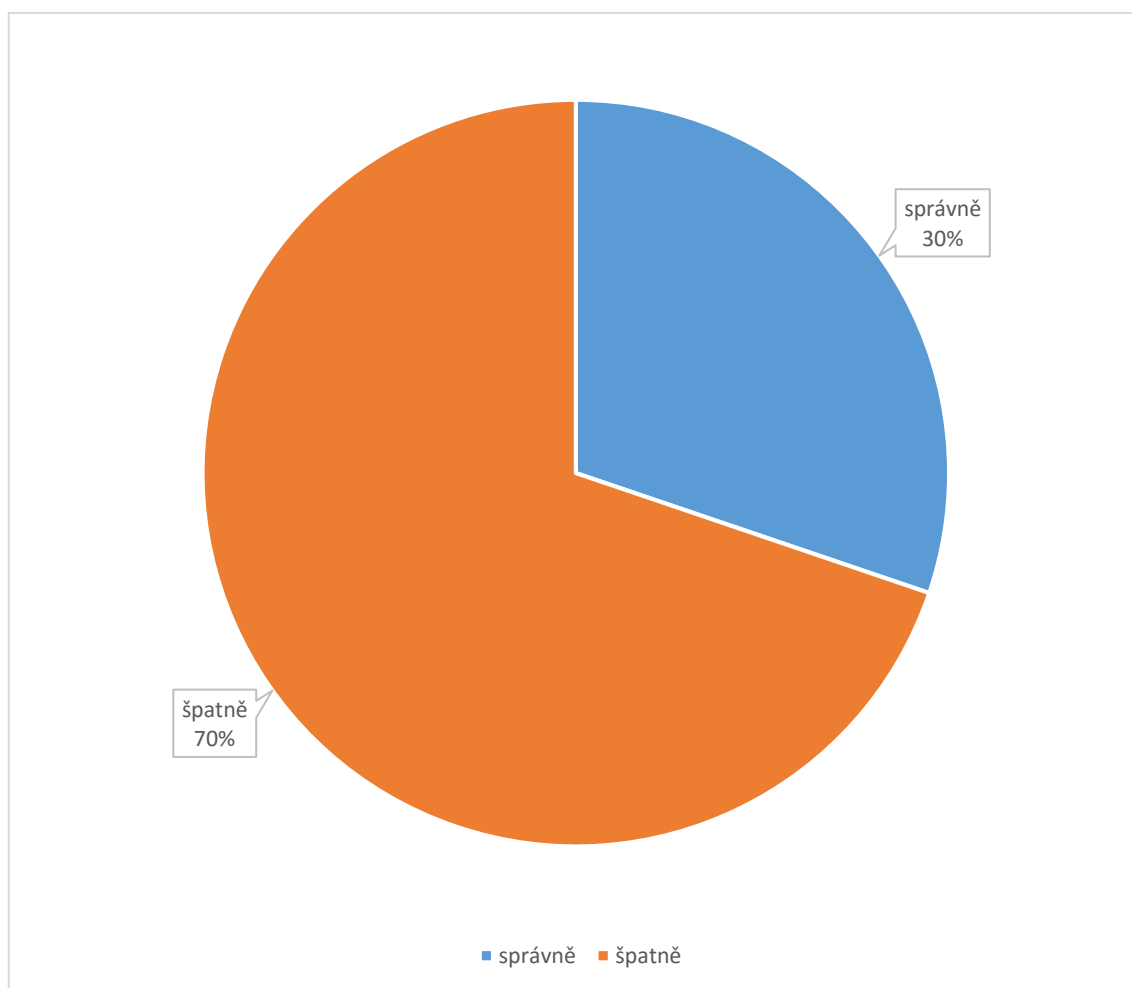
14. Jaké prostory jsou nejvhodnější pro ukrytí před účinky jaderné havárie?

Obrázek 65 Jaké prostory jsou nejvhodnější pro ukrytí před účinky jaderné havárie? - celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 35 % správných odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 65 % respondentů. Zjištěné výsledky poukazují na nedostatečnou informovanost studentů v oblasti ochrany před účinky radiace.

15. Je obyvatelstvo před povodní vždy varováno?

Obrázek 66 Je obyvatelstvo před povodní vždy varováno? - celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)

Z celkového počtu respondentů bylo zvoleno 30 % správných odpovědí. Nesprávnou odpověď zvolilo 70 % respondentů. Provedený průzkum poukázal, že ani problematika povodní není studentům příliš blízká. Přestože povodně jsou v České republice jedním z nejčastějších důvodů k vyhlášení některého z krizových stavů.

10 ROZBOR HODNOTÍCÍ ZPRÁVY

Zcela zásadní hodnotící zprávou je výše zmiňovaná zpráva České školní inspekce, která mimo jiné uvádí: [12]

- Většina středních škol se více než okrajově věnuje ochraně zdraví a ochraně člověka za běžných rizik a mimořádných událostí.
- U všech témat bezpečnosti převažuje zařazení obsahu do jiných předmětů.
- Aprobace vyučujících v oblastech bezpečnosti převážně odpovídají předmětům, kam jsou tato témata zařazována.
- Témata OČBRMU jsou nejčastěji zařazena do občanské výchovy a tělesné výchovy, v menší míře do odborných předmětů, chemie a biologie a ochrana zdraví je součástí tělesné výchovy, občanské výchovy, biologie a odborných předmětů.
- V posledních dvou letech se učitelé témat bezpečnosti účastnili nejvíce kurzů a školení v oblasti vzdělávání v OČBRMU.
- Střední školy spolupracují velmi často s externími partnery.
- Z metod a forem výuky bezpečnosti převažují výklady učitelů, besedy, praktická cvičení a nácviky, projektové dny, diskuze, exkurze a zážitkové vyučování.
- Z provedených akcí a praktických cvičení organizoval nejvyšší podíl škol nácvik první pomoci, cvičení pro případ požáru či povodně a cvičení pro případ mimořádné situace a cvičnou evakuaci.
- Pro ověřování znalostí a dovedností v tématech bezpečnosti se nejčastěji využívají samostatné praktické činnosti.

11 SWOT ANALÝZA

SWOT analýza byla zaměřena na komplexní analýzu problematiky výuky předmětu Ochrana obyvatelstva v prostředí českého školního systému se zaměřením na střední školy. Byly v ní uvedeny jak silné a slabé stránky, tak i jednotlivé příležitosti a možné hrozby spojené s předmětnou problematikou z pohledu orgánů krizového řízení, které budou vlastní ochranu obyvatelstva řešit.

Tabulka 7 SWOT analýza výuky ochrany obyvatelstva na středních školách

SWOT analýza	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Zájem studentů o výuku problematiky ochrany obyvatelstva.• Zájem učitelů o vlastní výuku problematiky ochrany obyvatelstva.	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatečné množství učebních pomůcek.• Nedostatečná hodinová dotace.
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• Propagace ochrany obyvatelstva ve všech stupních vzdělávání.• Trvalé zkvalitňování učebních pomůcek.• Zvýšení počtu a zkvalitnění distribuce učebních pomůcek.• Navýšení hodinového fondu k výuce problematiky ochrany obyvatelstva.• Zařazení předmětu Ochrana obyvatelstva do běžné výuky.	<ul style="list-style-type: none">• Stoupající neznalost v oblasti ochrany obyvatelstva v populaci.• Zhoršení bezpečnostní situace.

SWOT analýza výuky ochrany obyvatelstva na středních školách poukazovala na problematiku spojenou s vlastní výukou. Mezi „**silné stránky**“ zcela jednoznačně patřil zájem studentů o výuku problematiky ochrany obyvatelstva a zájem učitelů o vlastní výuku problematiky ochrany obyvatelstva.

Mezi „**slabé stránky**“ bylo zařazeno nedostatečné množství učebních pomůcek spolu s nedostatečnou hodinovou dotací.

Mezi „**příležitosti**“ bylo možné zařadit propagaci ochrany obyvatelstva ve všech stupních vzdělávání, trvalé zkvalitňování učebních pomůcek a zvýšení počtu a zkvalitnění distribuce učebních pomůcek. Významnou roli zde hrálo navýšení hodinového fondu k výuce problematiky ochrany obyvatelstva. Za zcela zásadní bylo možné považovat zařazení předmětu Ochrana obyvatelstva do běžné výuky.

Za zásadní problémy, které byly uvedeny jako „**hrozby**“, byl považován jev, který můžeme nazvat jako stoupající neznalost v oblasti ochrany obyvatelstva v populaci a trvale se zhoršující bezpečnostní situace.

12 NÁVRHY PRO ZEFEKTIVNĚNÍ VÝUKY

Prvním cílem práce byl návrh pro úpravu systému výuky předmětu ochrana obyvatelstva. Současné začlenění problematiky do ostatních předmětů, které se zdály být pro takovou výuku vhodné, je neefektivní. Zejména z pohledu roztržitosti jednotlivých témat a nejednotného výkladu. Dosažení čitelného a hmatatelného výsledku, kdy budou studenti střední školy opouštět s přibližně stejnými znalostmi a orientací v problematice, je možné zavedením samostatného předmětu Ochrana obyvatelstva.

Jako nejefektivnější metodou se jevila kombinace ústních prezentací, samostatných prací, skupinových prací a společného hodnocení. Důležitou součástí vzdělávání by měla být výuka formou vlastního poznání při exkurzích, kterých se nabízí celá řada (např.: návštěva stálého krytu v majetku fyzických osob, právnických osob či státu, návštěva skladu civilní ochrany v gesci HZS ČR, apod.) a praktických cvičeních (např.: improvizované ukrytí, použití prostředků individuální ochrany, první pomoc, apod.).

K zabezpečení výuky se jeví jako nezbytné vytvoření jednotného výukového materiálu, který by jednoduchou a zábavnou formou sjednotil současná témata OČBRMU. Navrhovaný materiál a pomůcky by měly být pravidelně aktualizovány dle měnící se bezpečnostní situace a vývoje nových technologií. Jako nejefektivnější se jeví výuka prostřednictvím e-learningu. V takovémto prostředí je možné velmi snadno provádět aktualizace a vyhodnocovat získané znalosti studentů. K zabezpečení výuky neodmyslitelně patří dostatečná hodinová dotace. Vzhledem ke zjištěným skutečnostem o nutnosti jejího navýšení nelze pochybovat.

13 DISKUZE

Snahou diplomové práce bylo zjištěním stávajícího stavu výuky témat OČBRMU ve školských zařízeních II. stupně a současných možností navrhnout systém a metody k zabezpečení výuky bezpečnostních témat zavedením samostatného předmětu Ochrana obyvatelstva. A tím nepatrným dílem přispět ke zlepšení aktuálního stavu. K dosažení cíle této práce bylo dosaženo prostřednictvím následujících zjištění.

Ochrana obyvatelstva byla na středních školách v České republice zavedena téměř před devadesáti lety. Po dobu své existence procházela vývojem, který odrážel nejen aktuální bezpečnostní hrozby, politickou situaci, ale i náladu ve společnosti. Branná výchova, jak se ochrana obyvatelstva dříve nazývala, byla po svém zavedení zaměřena zejména na obranu státu. Jednalo se o období po konci první světové války a před začátkem druhé světové války. Její zavedení bylo logickým vyústěním předvídatelných hrozeb ze strany v tu dobu již nacistického Německa a zkušeností z období prvního světového válečného konfliktu. Zabraní Československa nacisty a zavedení říšského práva znamenalo její zrušení. Od roku 1945, kdy byla po konci druhé světové války branná výchova opět zavedena, až do roku 1991, kdy byla její plošná výuka zrušena, byla více či méně neustále vyučována. Po již zmíněném roce 1991, do roku 1997 (kdy MŠMT vydalo pokyn k začlenění témat OČBRMU do vzdělávacích programů) se branná výchova prakticky nevyučovala. Důležitým milníkem se staly povodně v roce 2002. Společnost a odborná veřejnost obdrželi jasný signál o nutnosti systematické přípravy obyvatelstva ke zvládnutí mimořádných událostí a vlastní sebeochrany.

Na základě provedené analýzy, byla vládou České republiky v roce 2017 schválena Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového

řízení, která vycházela z Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Jednalo se o zásadní dokument, který nastavil:

- systémové řešení přípravy obyvatelstva,
- jednotlivé úrovně vzdělávání,
- způsob vzdělávání a přípravy lektorů,
- způsob materiálního, finančního a organizačního zabezpečení.

Určil:

- cílové skupiny vzdělávání
- formy vzdělávání,

A stanovil:

- základní obsahový rámec pro každou z cílových skupin,
- řízení vzdělávacího procesu.

HZS ČR se v rámci své činnosti přímo či nepřímo podílel na podpoře výuky témat OČBRMU. Mezi stěžejní činnosti patřily besedy pro pedagogické pracovníky, pomoc při přípravě praktických cvičení, organizace besed pro studenty, pořádání ukázek z činnosti jednotek požární ochrany ve spolupráci s dalšími složkami IZS. Umožnil exkurze škol na stanicích hasičských záchranných sborů krajů a připravoval nebo se podílel na tvorbě učebnic a příruček pro výuku. Dále nabízel akreditované kurzy s tematikou ochrany člověka za mimořádných událostí pro učitele základních a středních škol. HZS ČR se konkrétně a dlouhodobě věnoval podpoře třech stěžejních sdružení a projektů, kterými byly:

- Hasík CZ – Vaše cesty k bezpečí,
- Občanské sdružení Asociace „Záchraný kruh“,
- Centrum pro bezpečný stát.

Analýza současného stavu výuky problematiky ochrany obyvatelstva byla provedena na základě tří následujících faktorů.

1. Tematická zpráva České školní inspekce.
2. Průzkum zda, v jakém rozsahu a jakým způsobem se střední školy předmětné problematice věnovaly.
3. Zjištění dostupných zdrojů a podkladů k výuce bezpečnostních témat.

Poslední inspekci zaměřenou na vzdělávání v oblasti bezpečnosti, kterou Česká školní inspekce před dvěma lety provedla, bylo zjištěno, že 82,4 % středních škol se problematice OČBRMU věnovalo více než okrajově. Přes 92 % škol zařazovalo bezpečnostní tematiku do ostatních předmětů, kdy Občanská a Rodinná výchova představovala největší podíl. Jako pomůcky a materiály pro výuku byly nejčastěji využívány učebnice a publikace od externích dodavatelů a informace z webových stránek. Školy při výuce nejčastěji spolupracovaly s HZS ČR. Tři čtvrtiny učitelů se domnívá, že žáci vnímají bezpečnostní témata jako užitečná. Pedagogové by dále uvítali další metodické materiály a rozšířenou nabídku kurzů DVPP.

Provedeným průzkumem na středních školách v Plzeňském kraji bylo zjištěno, že Ochrana obyvatelstva, jako samostatný předmět, žádná střední škola nevyučuje. Problematika ochrany obyvatelstva byla, tak jako ve většině České republiky roztržena do jiných předmětů, kdy byla největší měrou součástí Občanské nauky.

Provedenou analýzou možných učebních pomůcek a materiálů k výuce bezpečnostních témat se jeví jako nejvhodnější následující materiály. Tyto bylo pro přehlednost nutné rozdělit do dvou skupin.

1. Materiály zpracovávané HZS ČR

- Ochrana člověka za mimořádných událostí, příručka pro učitele základních a středních škol
- Výchova a prevence v oblasti požární ochrany, příručka pro učitele středních škol
- Prostředky individuální ochrany
- Kolektivní ochrana obyvatelstva
- Podklady k výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí – čtyřleté gymnaziální vzdělávání
- Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí ...
- Víš, odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112?
- Štěstí přeje připraveným

2. Materiály, které vznikly ve spolupráci s HZS ČR

- Záchranný kruh
- Pomůcka vydaná nakladatelstvím učebnic Fortuna – učebnice pro střední školy
- Portál OČMU

Výsledky stanovených hypotéz na základě provedených strukturovaných rozhovorů:

Hypotéza 1:

„Předpokládáme, že odborníci na edukaci a kantoři považují za potřebné zavést samostatný předmět Ochrana obyvatelstva.“

Odborníci z Generálního ředitelství HZS ČR považovali za adekvátní vznik ucelené formy vzdělávání, která by v sobě sdružovala témata relevantní z pohledu přípravy na řešení důsledků rizik každodenního života, mimořádných událostí, ale i krizových situací nevojenského i vojenského charakteru.

Většina oslovených učitelů považovala vznik samostatného předmětu za nereálný nebo příliš složitý proces.

Hypotéza 1 se vzhledem ke zjištěným skutečnostem potvrdila pouze částečně.

Hypotéza 2:

„Předpokládáme, že zavedení jednotných studijních materiálů a pomůcek by přispělo ke sjednocení znalostí žáků středních škol.“

Odborníci z Generálního ředitelství HZS ČR konstatovali, že kvalitních pomůcek je dostatek. Metodické materiály pro střední školy zatím vydány nebyly, doposud byla vytvořena pouze metodika pro gymnaziální vzdělávání.

Převážná většina oslovených učitelů považovala materiály a pomůcky za zastaralé, neatraktivní, nekvalitní a rozkolísané.

Hypotéza 2 se se vzhledem ke zjištěným skutečnostem potvrdila.

Hypotéza 3:

„Předpokládáme, že vzdělávání kantorů v oblasti ochrany obyvatelstva prostřednictvím lektorů HZS ČR přispívá k jejich kvalitní odborné přípravě.“

Odborníci z GRH HZS ČR upozornili na roztržitost problematiky napříč RVP a upozornily na vysoké nároky a odborné kompetence, které jsou na pedagogy kladeny.

Pedagogové by dle průzkumu České školní inspekce dále uvítali rozšířenou nabídku kurzů DVPP.

Hypotéza 3 se se vzhledem ke zjištěným skutečnostem potvrdila.

Hypotéza 4:

„Předpokládáme, že praktická výuka témat ochrany obyvatelstva je součástí přípravy pro život.“

Odborníci z Generálního ředitelství HZS ČR považovali začlenění problematiky Ochrany člověka za mimořádných událostí do výuky ve středním školství za velmi důležité. Žáci, kteří během studia dosáhli plnoletosti, by měli kromě základních pravidel vlastní ochrany znát také svá práva a povinnosti vůči státu při vzniku mimořádné události nebo krizové situace nevojenského i vojenského charakteru. Absolventi středních škol se stávají nejen občany, ale i zaměstnanci a zaměstnavateli, a proto by měli vědět, jak se v případě mimořádné události mají chovat.

Oslovení učitelé byli v tomto názoru nejednotní. Část kantorů se problematice ochrany obyvatelstva věnovala pouze v nejnужněších mezích. Z odpovědí druhé

části učitelů je zřejmé, že jsou k výuce ochotni přidat i jakousi přidanou hodnotu ve formě praktického cvičení.

Hypotéza 4 se se vzhledem ke zjištěným skutečnostem potvrdila.

Průzkum formou vědomostního dotazníku měl ukázat současnou úroveň znalostí žáků středních škol a gymnázií v oblasti ochrany obyvatelstva a tím potvrdit nebo vyvrátit argumentaci ke změnám v oblasti výuky bezpečnostních témat.

Více než dvě třetiny respondentů byli schopni identifikovat nebezpečí, která vznikají při úniku nebezpečné látky.

Zhruba jedna polovina studentů správně popsala možné cesty vstupu chemické látky do organismu.

Na otázku o ukrytí před účinky nebezpečných látek odpovědělo správně přes polovinu dotazovaných.

Při úniku zemního plynu v domácnosti by správně reagovalo pouze 7 % dotazovaných.

Nebezpečných vlastností oxidu uhelnatého si bylo vědomo necelých 40 % studentů.

Téměř jedna polovina dotazovaných studentů věděla, že se lze mobilním telefonem bez SIM karty a bez kreditu dovolat na linku tísňového volání.

Dvě třetiny dotazovaných znali správnou odpověď na otázku o obsahu evakuačního zavazadla.

Správný postup při nálezů podezřelého zavazadla uvedla pouze jedna třetina studentů.

Jak nikdy nehasit hořící olej v pánvi vědělo 71 % respondentů.

Správný výběr hasících přístrojů při hašení pod napětím provedlo pouze 22 % studentů.

Varovný signál Všeobecná výstraha správně identifikovala pouze jedna třetina dotazovaných.

Nezbytné množství informací, které je nutné sdělit operátorovi tísňové linky uvedla jedna polovina studentů.

O podmínkách hoření má dostatečné informace jedna polovina studentů.

Znalost v oblasti ukrytí před účinky jaderné havárie projevila jedna třetina respondentů.

Na otázku, zda je obyvatelstvo před povodní vždy varováno, odpověděla správně opět zhruba jedna třetina studentů.

Výsledky dotazníkového šetření jednoznačně poukázaly na nedostatečnou znalost správných postupů a chování v situacích se kterými by se studenti mohli v životě setkat. Zpravidla se jednalo o situace, jejichž nesprávné řešení by mělo závažný dopad na životy a zdraví.

Jedinou komplexní a vypovídající oficiální zprávou o stavu výuky bezpečnostních témat ve školských zařízeních druhého stupně je již zmiňovaná zpráva České školní inspekce. Tato potvrzuje následující výsledky šetření.

- U všech témat bezpečnosti převažovalo zařazení obsahu do jiných předmětů.
- Témata OČBRMU byla nejčastěji zařazena do občanské výchovy.
- Výklady učitelů, besedy, nácviky evakuace, projektové dny, diskuze a exkurze byly nejčastější formou výuky.

Údaje, které byly ve SWOT analýze použity korespondují se zjištěnými skutečnostmi a odráží současný stav.

14 ZÁVĚR

V úvodu této Diplomové práce bylo zmíněno, že život v České republice v nás může vzbuzovat relativní pocit bezpečí a můžeme velmi snadno podlehnout pocitu, že se nás okolní hrozby netýkají. Globalizace světa a zejména otevřenost a vstřícnost politiky střední Evropy by nás měly z takové iluze probudit. Přesto je u nás vnímání rizik a hrozeb stále na velmi nízké úrovni. S tím úzce souvisí i nedostatečná motivace k přípravě na takové události. Pozitivní řešení současné situace je dlouhodobý proces a střední školy, kterým se práce věnuje, komplexní řešení postrádají. Žáci středních škol při svém studiu dosahují důležitého životního milníku. Stávají se dospělými se všemi právy a povinnostmi, které s plnoletostí souvisí. Cílem nesmí být vyvolat strach, ale dosáhnout toho, aby se základní vědomosti z oblasti ochrany obyvatelstva a zejména sebeochrany staly běžnou vědomostní výbavou.

Práce si kladla za cíl navrhnout systém a metody k zabezpečení výuky bezpečnostních témat zavedením samostatného předmětu Ochrana obyvatelstva na středních školách. Těchto cílů se podařilo dosáhnout.

15 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

GŘ HZS ČR – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

RVP – Rámcový vzdělávací program

ŠVP – Školní vzdělávací program

OČBRMU – Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí

DVPP - další vzdělávání pedagogických pracovníků

HZS ČR - Hasičský záchranný sbor České republiky

IZS – Integrovaný záchranný systém

16 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ŠIMANDLOVÁ, Hana. *Výchova a vzdělávání dětí a mádeže v oblasti ochrany obyvatelstva za minořádných událostí*. Praha, 2009. Diplomová práce. Policejní akademie České republiky v Praze, Fakulta bezpečnostního managementu, Katedra krizového řízení.
2. *Zpráva o usnesení poslanecké sněmovny k vládnímu návrhu zákona o branné výchově* [online]. b.r. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: http://www.senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0530_00.htm
3. *Vládní nařízení č. 109/1983 Sb. z. a n.* [online]. b.r. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=7167&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>
4. *Historie a současnost* [online]. b.r. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: www.hzscr.cz/clanek/podpora-vyuky-ze-strany-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d
5. *Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva* [online]. b.r. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xvi-cislo-8-2017.aspx?q=Y2hudW09OA%3d%3d>
6. *Kurzy pro učitele* [online]. b.r. [cit. 2018-01-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/kurzy-pro-ucitele.aspx>
7. *Projekt programu SŠ* [online]. b.r. [cit. 2018-01-06]. Dostupné z: http://www.hasik.cz/projekt_ss.html
8. *Záchranný kruh* [online]. b.r. [cit. 2018-01-06]. Dostupné z: <http://www.zachranny-kruh.cz/o-nas/>
9. *Ochrana obyvatel* [online]. b.r. [cit. 2018-01-09]. Dostupné z: <https://www.ochranaobyvatel.cz/>
10. *Plzeňský den s IZS* [online]. b.r. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.kalendarakci.atlasceska.cz/plzensky-den-s-izs-plzen-plaza-18165/>

11. *Plzeňský den IZS* [online]. b.r. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <https://static2.krimi-plzen.cz/media/cache/40/32/4032b52340e71ab8488b966608885337.jpg>
12. *Tematická zpráva* [online]. b.r. [cit. 2018-01-09]. Dostupné z: http://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematick%c3%a9%20zpr%c3%a1vy/2016_TZ_vzdelavani_v_bezpecnostnich_tematech.pdf
13. BOHUMÍR MARTÍNEK [ET AL.], . *Ochrana člověka za mimořádných událostí – Příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 8086640086.
14. MIKULKA, Bohdan, MIKULKA, Štěpán, PIŇOS, Miroslav. *Výchova a prevence v oblasti požární ochrany – příručka pro učitele středních škol*. 1. vyd. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. ISBN 8086640353.
15. KROUPA, Miroslav. *Prostředky individuální ochrany*. 1. vyd. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 8086640116.
16. PACINDA, Štefan, PIVOVARNÍK, Ján. *Kolektivní ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 9788086640679.
17. ŠIMAN, Jaromír. *Podklady k výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí – čtyřleté gymnaziální vzdělávání*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016. ISBN 9788087544327.
18. *Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí* [online]. b.r. [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: http://krizport.firebrno.cz/file/2633_1_1/

19. LEPEŠKA, Jaroslav. *Víš odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112?*. Praha: MV- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016. ISBN 9788086466958.
20. *Štěstí přeje připraveným* [online]. b.r. [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.tvhasici.cz/stesti-preje-pripravenym>
21. PETR LINHART [ET AL.], . *Ochrana člověka za mimořádných událostí pro střední školy*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. ISBN 807168869X.
22. *Ochrana člověka za mimořádných událostí* [online]. b.r. [cit. 2018-01-10]. Dostupné z: <https://www.ocmu.cz/>

17 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Plzeňský den IZS [11]	25
Obrázek 2 Organizace vzdělávání žáků v tématech OČBRMU (podíl škol v %) [11]	28
Obrázek 3 Spolupráce s partnery při tématech OČBRMU (podíl škol v %) [12]	33
Obrázek 4 Výuka ochrany obyvatelstva (zdroj vlastní)	35
Obrázek 5 Rozložení výuky ochrany obyvatelstva (zdroj vlastní)	35
Obrázek 6 Rozložení témat ochrany obyvatelstva do jednotlivých předmětů (zdroj vlastní)	36
Obrázek 7 Odpovědi na otázku o rizicích při úniku nebezpečné látky – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	57
Obrázek 8 Odpovědi na otázku o možnostech vstupu chemické látky do organismu – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	58
Obrázek 9 Odpovědi na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	59
Obrázek 10 Odpovědi na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	60
Obrázek 11 Odpovědi na otázku o rozpoznání přítomnosti oxidu uhelnatého – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	61
Obrázek 12 Odpovědi na otázku jak se lze dovolat na tísňovou linku – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	62
Obrázek 13 Odpovědi na otázku o obsahu evakuačního zavazadla – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	63
Obrázek 14 Odpovědi na otázku o činnosti při nálezů podezřelého zavazadla – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	64
Obrázek 15 Odpovědi na otázku o hašení hořícího oleje v pánvi – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	65

Obrázek 16 Odpovědi na otázku o použití hasících přístrojů – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	66
Obrázek 17 Odpovědi na otázku o varovném signálu – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	67
Obrázek 18 Odpovědi na otázku o informacích pro operátora tísňové linky – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	68
Obrázek 19 Odpovědi na otázku o podmínkách hoření – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	69
Obrázek 20 Odpovědi na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	70
Obrázek 21 Odpovědi na otázku o varování před povodní – nematuritní učební obor. (zdroj vlastní)	71
Obrázek 22 Odpovědi na otázku o rizicích při úniku nebezpečné látky – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	72
Obrázek 23 Odpovědi na otázku o možnostech vstupu chemické látky do organismu – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	73
Obrázek 24 Odpovědi na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	74
Obrázek 25 Odpovědi na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	75
Obrázek 26 Odpovědi na otázku o rozpoznání přítomnosti oxidu uhelnatého – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	76
Obrázek 27 Odpovědi na otázku jak se lze dovolat na tísňovou linku – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	77
Obrázek 28 Odpovědi na otázku o obsahu evakuačního zavazadla – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	78
Obrázek 29 Odpovědi na otázku o činnosti při nálezů podezřelého zavazadla – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	79

Obrázek 30 Odpovědi na otázku o hašení hořícího oleje v pánvi – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	80
Obrázek 31 Odpovědi na otázku o použití hasicích přístrojů – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	81
Obrázek 32 Odpovědi na otázku o varovném signálu – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	82
Obrázek 33 Odpovědi na otázku o informacích pro operátora tísňové linky – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	83
Obrázek 34 Odpovědi na otázku o podmínkách hoření – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	84
Obrázek 35 Odpovědi na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	85
Obrázek 36 Odpovědi na otázku o varování před povodní – maturitní učební obor. (zdroj vlastní)	86
Obrázek 37 Odpovědi na otázku o rizicích při úniku nebezpečné látky – gymnázia. (zdroj vlastní)	87
Obrázek 38 Odpovědi na otázku o možnostech vstupu chemické látky do organismu – gymnázia. (zdroj vlastní)	88
Obrázek 39 Odpovědi na otázku o ukrytí při havárii s únikem nebezpečné látky – gymnázia. (zdroj vlastní)	89
Obrázek 40 Odpovědi na otázku o činnosti při úniku zemního plynu v domácnosti – gymnázia. (zdroj vlastní)	90
Obrázek 41 Odpovědi na otázku o rozpoznání přítomnosti oxidu uhelnatého – gymnázia. (zdroj vlastní)	91
Obrázek 42 Odpovědi na otázku jak se lze dovolat na tísňovou linku – gymnázia. (zdroj vlastní)	92
Obrázek 43 Odpovědi na otázku o obsahu evakuačního zavazadla – gymnázia. (zdroj vlastní)	93

Obrázek 44 Odpovědi na otázku o činnosti při nálezu podezřelého zavazadla – gymnázia. (zdroj vlastní)	94
Obrázek 45 Odpovědi na otázku o hašení hořícího oleje v pánvi – gymnázia. (zdroj vlastní)	95
Obrázek 46 Odpovědi na otázku o použití hasicích přístrojů – gymnázia (zdroj vlastní)	96
Obrázek 47 Odpovědi na otázku o varovném signálu – gymnázia. (zdroj vlastní)	97
Obrázek 48 Odpovědi na otázku o informacích pro operátora tísňové linky – gymnázia. (zdroj vlastní)	98
Obrázek 49 Odpovědi na otázku o podmínkách hoření – gymnázia. (zdroj vlastní)	99
Obrázek 50 Odpovědi na otázku o vyhledání vhodných prostor pro ukrytí před účinky jaderné havárie – gymnázia. (zdroj vlastní)	100
Obrázek 51 Odpovědi na otázku o varování před povodní – gymnázia. (zdroj vlastní)	101
Obrázek 52 Jaká vznikají rizika při úniku nebezpečné látky? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	102
Obrázek 53 Možná místa vstupu chemické látky do organismu jsou: – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	103
Obrázek 54 Ve které části budovy je nejlepší se schovat, pokud dojde k havárii s únikem nebezpečných látek? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	104
Obrázek 55 Jak se zachováte při úniku zemního plynu v domácnosti? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	105
Obrázek 56 Otrava oxidem uhelnatým je v domácnostech častou příčinou úmrtí. Jak jeho přítomnost poznáte? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	106
Obrázek 57 Na tísňovou linku se lze dovolat: – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	107

Obrázek 58 Do evakuačního zavazadla nepatří: – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	108
Obrázek 59 Co dělat v případě nálezů podezřelého zavazadla? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	109
Obrázek 60 Jak nikdy nehasit hořící olej v pánvi? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	110
Obrázek 61 Jaký hasicí přístroj nikdy nesmíme použít na hašení elektrického zařízení pod napětím? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	111
Obrázek 62 Jak se nazývá kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	112
Obrázek 63 Co je v první řadě nutné sdělit operátorovi tísňové linky? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	113
Obrázek 64 Jaké jsou podmínky hoření? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	114
Obrázek 65 Jaké prostory jsou nejvhodnější pro ukrytí před účinky jaderné havárie? – celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	115
Obrázek 66 Je obyvatelstvo před povodní vždy varováno? - celkové vyhodnocení (zdroj vlastní)	116

18 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Zařazení témat OČBRMU do předmětů (podíl škol v %) [12]	29
Tabulka 2 Zařazení problematiky OČBRMU do ročníků (podíl škol v %) [12] ...	29
Tabulka 3 Aprobace učitelů, kteří se větší měrou podílejí na vzdělávání žáků v OČBRMU (podíl škol v %) [12]	30
Tabulka 4 Učitelé témat OČBRMU – absolvování školení/kurzu v posledních 2 letech (podíl škol v %) [12]	31
Tabulka 5 Využití pomůcek a materiálů externích dodavatelů ke vzdělávání žáků v oblastech OČBRMU (podíl škol v %) [12]	32
Tabulka 6 Další materiály a podklady pro výuku zajišťované samotnými učiteli (podíl škol v %) [12]	32
Tabulka 7 SWOT analýza výuky ochrany obyvatelstva na středních školách (zdroj vlastní)	118

19 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Rozhodnutí o akreditaci	1
Příloha 2 Vzor osvědčení o absolvování kurzu	3
Příloha 3 Vědomostní dotazník	4

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
118 12 Praha 1, Karmelitská 7, P.O.Box 78

Č.j.: MSMT- 32514/2016-1-932

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy posoudilo žádost instituce: **Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, IČ 00007064, Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7, č.j.: MSMT- 32514/2016-1-932** ze dne 12. 10. 2016 o udělení akreditace na základě § 25 a § 27 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, rozhodlo takto:

uděluje akreditaci

instituci: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, IČ: 00007064
sídlem: Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

k provádění vzdělávacích programů a vydávání osvědčení o jejich absolvování:

1. Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí - základní vzdělávání
2. Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí - střední vzdělávání

Platnost akreditace se stanoví do 24. 11. 2019.

Odůvodnění

Žadatel, Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, který podal žádost dne 12. 10. 2016, splnil podmínky pro udělení akreditace v souladu s § 27 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ověřilo způsobilost uvedeného subjektu k provádění vzdělávacích programů zaměřených na další vzdělávání pedagogických pracovníků s přihlédnutím k úrovni odborné a pedagogické kvalifikace lektorů a stavu projektové přípravy vzdělávacích aktivit.

Za dodržování úrovně a obsahu vzdělávání ve vzdělávacích kurzech podle posouzeného vzdělávacího projektu odpovídá výše uvedený subjekt.

Programy č. 1 a 2 jsou akreditovány v souladu s ustanovením § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, jako studium k prohlubování odborné kvalifikace.

Poučení

Proti rozhodnutí může účastník řízení podat podle § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, rozklad ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho oznámení. Rozklad se podává u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a rozhoduje o něm ministr školství, mládeže a tělovýchovy.

V Praze dne 24. 11. 2016

(otisk úředního razítka)

Vít Krčál
Digitálně podepsal Vít Krčál
DN: c=cz, ou=VŠK
ou=Ministerstvo školství, mládeže a
tělovýchovy, ou=Řádní ředitel,
serialNumber=cA-10343028
Datum: 2016.11.24 16:24:51 +01'00'

Mgr. Vít Krčál
vedoucí oddělení
péče o pedagogické pracovníky

Účastník řízení:

Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, IČ: 00007064
Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

Hasičský záchranný sbor XXX kraje

se sídlem:

vydává pro účastníka vzdělávacího programu

Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí – střední vzdělávání

v rozsahu 7 hodin

Vzdělávací program byl akreditován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pod č. j.: MSMT-42437/2013-1-957 ze dne 26. 11. 2013

OSVĚDČENÍ

Titul, jméno, příjmení:

Datum narození:

Místo konání vzdělávací akce:

Datum konání vzdělávací akce:

Datum vydání osvědčení:

Číslo osvědčení: **OCMU/I/XXX-2013**

*kulaté
razítko*

.....
hodnost, titul, jméno, příjmení
ředitel HZS kraje

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

Kloknerova 2295/26, 148 01 Praha 414 – Chodov

IČ: 000 07 064

Akreditace MŠMT k provádění vzdělávacích programů udělena pod č. j. MSMT-34271/2013-1

Pokud není uvedeno jinak, má každá otázka pouze jednu správnou odpověď.
Pokud si nejste jisti, nebo nevíte, označte odpověď „nevím“.

1. Jaká vznikají rizika při úniku nebezpečné látky?
 - a) otrava osob
 - b) zamoření prostoru
 - c) zamoření vodních zdrojů
 - d) všechny předešlé možnosti
 - e) nevím
2. Možná místa vstupu chemické látky do organismu jsou:
 - a) kůže, dýchací cesty
 - b) trávicí trakt
 - c) oční spojivka
 - d) všechny předešlé možnosti
 - e) nevím
3. Ve které části budovy je nejlepší se schovat, pokud dojde k havárii s únikem nebezpečných látek?
 - a) na straně odvrácené od havárie, ve vyšším patře
 - b) na odvrácené straně ve sklepě
 - c) na straně směřující k havárii, ve sklepě
 - d) nevím
4. Jak se zachováte při úniku zemního plynu v domácnosti? (více správných odpovědí)
 - a) ihned zhasnout všechny plameny
 - b) utěsnit všechna okna
 - c) nepoužívat otevřený oheň

- d) nepoužívat žádné elektrické spotřebiče, ani s nimi nemanipulovat, včetně elektrického domovního zvonku, telefonu i mobilního telefonu
 - e) nevím
5. Otrava oxidem uhelnatým je v domácnostech častou příčinou úmrtí. Jak jeho přítomnost poznáte?
- a) čichem
 - b) nažloutlou barvou
 - c) ani jedním z uvedených způsobů
 - d) nevím
6. Na tísňovou linku se lze dovolat:
- a) pouze se SIM kartou a s kreditem
 - b) bez SIM karty, bez kreditu, a pokud je v místě signál alespoň jednoho mobilního operátora
 - c) bez SIM karty, bez kreditu a pouze s mobilním operátorem O2
 - d) nevím
7. Do evakuačního zavazadla nepatří:
- a) základní trvanlivé potraviny, pitná voda, jídelní miska, přenosné rádio
 - b) osobní doklady, peníze
 - c) stan a vše potřebné pro táboření
 - d) nevím
8. Co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla? (více správných odpovědí)
- a) ustoupit do bezpečné vzdálenosti
 - b) pokusit se zjistit, co je uvnitř
 - c) volat tísňovou linku 112
 - d) zavazadlo nepřemisťovat ani se ho nedotýkat
 - e) nevím

9. Jak nikdy nehasit hořící olej v pánvi?
- a) překrytím navlhčenou utěrkou
 - b) vodou
 - c) práškovým hasicím přístrojem
 - d) nevím
10. Jaký hasicí přístroj nikdy nesmíme použít na hašení elektrického zařízení pod napětím? (více správných odpovědí)
- a) práškový
 - b) vodní
 - c) pěnový
 - d) sněhový CO₂
 - e) nevím
11. Jak se nazývá tento kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin?

- a) zkouška sirén
 - b) všeobecná výstraha
 - c) svolání jednotek požární ochrany
 - d) pozor, přívalové deště
 - e) nevím
12. Co je v první řadě nutné sdělit operátorovi tísňové linky?
- a) co se stalo, kde se to stalo, kdo volá
 - b) co se stalo, kde se to stalo, kdo volá, jméno zraněného
 - c) co se stalo, kde se to stalo, kdo volá a léky, které zraněný užívá
 - d) plně postačuje adresa místa
 - e) nevím

13. Jaké jsou podmínky hoření?

- a) hořlavá látka, vzduch
- b) vzduch, zápalná teplota
- c) hořlavá látka, zápalná teplota, vzduch
- d) nevím

14. Jaké prostory jsou nejvhodnější pro ukrytí před účinky jaderné havárie?

- a) uzavřená místnost na odvrácené straně
- b) pod betonovou mostní konstrukcí
- c) ve vozidle s klimatizací
- d) nevím

15. Je obyvatelstvo před povodní vždy varováno?

- a) ano, meteorologové vždy vědí, že povodeň přijde
- b) ne, povodně mohou přijít náhle, během několika minut
- c) ano, Hasičským záchranným sborem ČR prostřednictvím „Všeobecné výstrahy“
- d) nevím